

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

**Zhodnocení potenciálu zvolené destinace cestovního
ruchu v České republice**

Bc. Klára Miláčková

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Klára Miláčková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Zhodnocení potenciálu zvolené destinace cestovního ruchu v České republice

Název anglicky

Assessment of the Chosen Tourism Destination Potential in the Czech Republic

---

Cíle práce

Cílem diplomové práce je na základě zhodnocení potenciálu cestovního ruchu a současného stavu zvolené destinace, zpracovat návrhy a doporučení pro rozvoj cestovního ruchu, která by mohla přispět ke zvýšení povědomí o destinaci a její návštěvnosti.

Metodika

Metodika teoretické části bude zpracována zejména na základě studia odborné literatury a dalších dostupných relevantních zdrojů. Teoretická východiska budou zpracována na základě metody zkoumání dokumentů a prostřednictvím komparace a syntézy sekundárních zdrojů.

Ve vlastní části práce bude charakterizována zvolená destinace. Následně bude provedeno hodnocení potenciálu dané destinace pro cestovní ruch a uskutečněno dotazníkové šetření. Dále bude prostřednictvím ukazatelů intenzity cestovního ruchu zjištěna zatíženost sledovaného území. Zjištěné informace budou v závěru vyhodnoceny a diskutovány. Poté budou navržena doporučení pro rozvoj cestovního ruchu, která by mohla přispět ke zvýšení povědomí o destinaci a její návštěvnosti.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

cestovní ruch, destinace, mikroregion, potenciál, služby, účastník cestovního ruchu

---

Doporučené zdroje informací

- HIGGINS-DESBIOLLES, Freya. Sustainable tourism: Sustaining tourism or something more? *Tourism Management Perspectives*. 2018, 25, 157-160. ISSN 22119736. DOI:10.1016/j.tmp.2017.11.017
- JANEČEK, Petr a JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. Motivace k návštěvě jako nástroj pro řízení destinací. In: Aktuální problémy cestovního ruchu [online]. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava. 2020. p. 62–72. 1. ISBN 978-80-88064-46-6.
- LUŠTICKÝ, Martin a Martin MUSIL. Tourism impacts on tourism destination: Theory and practice. XX. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků. Kurdějov: Masaryk university, 2017. 618-625. DOI: 10.5817/CZ.MUNI.P210- 8587-2017-80. ISBN 978-80-210-8586-22.
- NOVOTNÁ, Markéta, Bohumil FRANTÁL, Josef KUNC a Helena KUBÍČKOVÁ. Special Interest Tourism in the Czech Republic: Introduction and Overview. *Czech Journal of Tourism*, 2019. 8(1), 49–63. DOI: 10.2478/cjot-2019–0004.
- PAGE, Stephen J. *Tourism management*. 5th Editon. New York: Routledge, 2015. ISBN 9781138784574
- PÁSKOVÁ, Martina. Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu. 3., přeprac. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-329-1.
- RAŠOVSKÁ, Ida a Kateřina RYGLOVÁ. Management kvality služeb v cestovním ruchu: jak zvýšit kvalitu služeb a spokojenost zákazníků. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-247-5021-7.
- VYSTOUPIL, Jiří, Martin ŠAUER a Ondřej REPÍK. Quantitative Analysis of Tourism Potential in the Czech Republic. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendeliana Brunensis*, 2017. 65(3), 1085-1098. ISSN 1211-8516

Předběžný termín obhajoby

2022/23 ZS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Miroslava Navrátilová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 30. 3. 2022

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 30. 3. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 11. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Zhodnocení potenciálu zvolené destinace cestovního ruchu v České republice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.11.2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí diplomové práce Ing. Miroslavě Navrátilové, Ph.D. za její cenné rady a připomínky. Chtěla bych také poděkovat své rodině za trpělivost a podporu v průběhu zpracování diplomové práce.

Zhodnocení potenciálu zvolené destinace cestovního ruchu v České republice

Abstrakt

V diplomové práci je řešena problematika zhodnocení potenciálu cestovního ruchu v Dobrovolném svazku obcí Mikroregion Rychnovsko. V první části práce je v teoretické rovině vymezen cestovní ruch a jeho typologie, udržitelnost, předpoklady pro rozvoj a destinace cestovního ruchu. Ve vlastní části práce jsou charakterizovány lokalizační předpoklady, které jsou představovány atraktivitami zvolené oblasti. Následně je provedeno bodové ohodnocení lokalizačních předpokladů a vyhodnocení potenciálu zvolené destinace dle zvolené metodiky. Pomocí realizovaného dotazníkového šetření jsou získána data o účastnících cestovního ruchu a jejich poznatky a názory nabyté při návštěvě destinace. Na základě statistických dat jsou vypočítány ukazatele intenzity cestovního ruchu, prostřednictvím kterých je zjištěna zatíženost sledované destinace. Na základě zjištěných skutečností a nabytých poznatků jsou vypracována doporučení ke zvýšení návštěvnosti zvolené destinace.

Klíčová slova: cestovní ruch, destinace, mikroregion, potenciál, služby, účastník cestovního ruchu

Assessment of the Chosen Tourism Destination Potential in the Czech Republic

Abstract

The thesis deals with the problem of evaluating the potential of tourism in the Voluntary Association of Municipalities Microregion Rychnovsko. The first part of the thesis defines tourism and its typology, sustainability, prerequisites for development and tourism destinations. In the actual part of the thesis the locational prerequisites are characterized, which are represented by the attractions of the selected area. Subsequently, the scoring of the locational assumptions and the evaluation of the potential of the selected destination according to the chosen methodology is carried out. The questionnaire survey is used to obtain data on the tourism participants and their knowledge and opinions acquired during their visit to the destination. Based on statistical data, tourism intensity indicators are calculated, through which the load of the destination under study is determined. Based on the findings and the knowledge gained, recommendations are made to increase the promotion and increase the number of visitors to the selected destination.

Keywords: tourism, destination, microregion, potential, services, tourism participant

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika	11
3 Teoretická východiska	16
3.1 Cestovní ruch a jeho vymezení	16
3.2 Typologie cestovního ruchu	17
3.3 Trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu	21
3.3.1 Udržitelné formy cestovního ruchu	22
3.4 Systém cestovního ruchu.....	24
3.4.1 Subjekt cestovního ruchu.....	25
3.4.2 Objekt cestovního ruchu	26
3.5 Předpoklady rozvoje cestovního ruchu	26
3.5.1 Lokalizační předpoklady.....	27
3.5.2 Realizační předpoklady.....	27
3.5.3 Selektivní předpoklady	28
3.6 Organizace a řízení cestovního ruchu	29
3.6.1 Ve světě.....	29
3.6.2 V České republice.....	31
3.7 Destinace cestovního ruchu.....	32
3.7.1 Destinační management.....	33
3.8 Rajonizace České republiky z pohledu cestovního ruchu.....	34
4 Vlastní práce.....	36
4.1 Charakteristika Dobrovolného svazku obcí Mikroregion Rychnovsko	36
4.2 Lokalizační podmínky Mikroregionu Rychnovsko	37
4.2.1 Vyhodnocení lokalizačních podmínek.....	49
4.3 Dotazníkové šetření.....	50
4.3.1 Vlastní otázky	51
4.3.2 Otázky sociodemografického charakteru.....	64
4.4 Ukazatele intenzity cestovního ruchu v oblasti.....	66
5 Výsledky a diskuse	72
5.1.1 Zhodnocení výsledků a diskuse	72
6 Doporučení.....	76
7 Závěr.....	79

8 Seznam použitých zdrojů	80
9 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk.....	93
9.1 Seznam obrázků	93
9.2 Seznam tabulek	93
9.3 Seznam grafů.....	94
9.4 Seznam použitých zkratk.....	95
10 Přílohy	96

1 Úvod

Cestovní ruch je velmi dynamicky se vyvíjejícím odvětvím, jež je součástí nejvyspělejších ekonomik světa. Představuje světový fenomén současné doby související s trávením volného času. Mnoho lidí se domnívá, že cestovní ruch představuje příjemný způsob trávení volného času. Cestovní ruch je ale natolik komplexním a transdisciplinárním jevem, tudíž nelze vidět jeho podstatu jen v cestování nebo trávení volného času. Pro miliony lidí po celém světě představuje turismus jejich zaměstnání. Je tedy třeba vnímat i tyto rozdíly mezi návštěvníky a pracujícími v cestovním ruchu. Složitost cestovního ruchu je viditelná v jeho pozitivním, ale i negativním vlivu a působení na různá odvětví. V ekonomické sféře se cestovní ruch podílí na tvorbě hrubého domácího produktu, na rozvoji infrastruktury nebo na vytváření pracovních a podnikatelských příležitostí. V oblasti sociálně kulturní lze pozorovat podíl cestovního ruchu v pochopení a upevňování vztahů mezi jednotlivými národy. Mezi negativa cestovního ruchu patří dopady na životní prostředí v destinaci.

Destinace cestovního ruchu je místo, které si účastník cestovního vybere jako cíl svojí cesty. Může se jednat o kontinent, stát, město či obec. Rozvíjet cestovní ruch v destinaci je možné pouze za určitých předpokladů. Destinace by měla disponovat určitým potenciálem. Ten je formován různými kulturními, historickými a přírodními atraktivitami, které vytváří jedinečnost destinace. Z pohledu potenciálu cestovního ruchu je Česká republika velmi rozmanitou destinací. V České republice existuje spousta tradičních destinací, které jsou populární mezi účastníky cestovního ruchu. Mezi pravidelně navštěvované destinace patří například hlavní město Praha, lázeňská města Karlovy Vary a Mariánské Lázně nebo pohoří Krkonoše a Šumava.

V České republice existuje také celá řada menších méně známých destinací s vhodným potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu. Takovou destinací je Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Rychnovsko. Nachází se v Královéhradeckém kraji v podhůří Orlických hor při státní hranici s Polskem, přičemž hlavním centrem je město Rychnov nad Kněžnou. Na území mikroregionu se nachází množství kulturních a přírodních krás, které mají tuzemským i zahraničním návštěvníkům co nabídnout.

2 Cíl práce a metodika

V této kapitole je stanoven cíl práce a současně jsou zde popsány využití metody pro její zpracování.

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je na základě zhodnocení potenciálu cestovního ruchu a současného stavu zvolené destinace, zpracovat návrhy a doporučení pro rozvoj cestovního ruchu, která by mohla přispět ke zvýšení povědomí o destinaci a její návštěvnosti.

K naplnění výše zmíněného cíle je potřeba zpracovat teoretická východiska cestovního ruchu. Dále vypracovat charakteristiku lokalizačních předpokladů, následně podle zvolené metodiky zhodnotit potenciál zvoleného území a realizovat dotazníkové šetření. Na základě získaných výsledků stanovit návrhy a doporučení pro zlepšení současného stavu.

2.2 Metodika

Teoretická východiska diplomové práce jsou založena na studiu odborné literatury, vědeckých článků a relevantních internetových zdrojů vztahujících se k danému tématu. V teoretické části práce je využito metody zkoumání dokumentů pomocí komparace a syntézy informací. Ve vlastní části diplomové práce je provedena charakteristika a následně zhodnocení potenciálu vybrané destinace na základě metodických pokynů. V rámci vlastní práce je také uskutečněno dotazníkové šetření a proveden výpočet ukazatelů intenzity cestovního ruchu. Na základě vyhodnocení a diskuse získaných výsledků jsou v závěru práce stanoveny návrhy pro zvýšení návštěvnosti dané destinace.

Zkoumání dokumentů, analýza, syntéza, komparace

Tato metoda bývá součástí kvalitativních i kvantitativních výzkumů. Dokumentem může být cokoli, co je napsané nebo zaznamenané, především knihy, novinové a elektronické články, ale také záznamy projevů či různé autorské deníky. V podstatě cokoli, co je výsledkem lidské činnosti. Při výběru bývá dokument posuzován podle šesti kritérií. Je třeba zohlednit, o jaký typ dokumentu se jedná a jakými vnitřními a vnějšími vlastnostmi dokument disponuje, jaká je jeho intencionalita a blízkost ke zkoumanému problému, a také odkud dokument pochází (Hendl, 2016).

V dalším kroku jsou vybrané dokumenty a získané informace podrobeny analýze, syntéze a komparaci. Pomocí analýzy lze zkoumaný problém rozdělit na dílčí části, což usnadňuje jeho pochopení. Syntéza umožňuje spojit získané poznatky a souvislosti do nového celku. Následná srovnání lze použít pro kvalitativní i kvantitativní výzkum. Kvalitativní srovnání představuje hledání rozdílů mezi studovanými subjekty. V případě kvantitativního srovnání se jedná o porovnávání číselných údajů (Ochrana, 2019).

Metoda zkoumání dokumentů je aplikována při zpracování teoretických východisek v kapitole 3. Získané informace jsou podrobeny analýze, syntéze a komparaci. Této metody je využito také v kapitole 4.1, v níž je charakterizována vybraná destinace a v kapitole 4.2, kde je provedena charakteristika lokalizačních podmínek v destinaci.

Pozorování

Dle Hendla (2016) je pozorování typické pro kvalitativní výzkum. Jedná se o metodu, díky které lze rozpoznat okolní dění. Při pozorování by nemělo docházet k upřednostňování pouze vjemů vizuálních, tudíž je potřeba zohlednit i vjemy např. pocitové. Existuje několik typů pozorování např. skryté, participantní nebo strukturované. Pozorování bylo využito při návštěvách destinace, ve které byl hodnocen potenciál cestovního ruchu.

Dotazníkové šetření

Dotazník patří k frekventovaným nástrojům využívaných pro sběr dat. Základem úspěšného výzkumu je správně sestavený dotazník, proto je dobré držet se při konstrukci některých pravidel. Především by měl být dotazník strukturován na jednotlivé oddíly, které na sebe logicky navazují, aby byla zajištěna jeho přehlednost (Tahal a kol., 2017).

Pro potřeby výzkumu v diplomové práci bylo využito dotazníkového šetření. Samotný dotazník byl sestaven na platformě vyplňto.cz a distribuován prostřednictvím emailu a sociálních sítí, především Facebooku. Dotazník je složen z otázek zejména uzavřených, ale i polouzavřených, v nichž byla dána respondentům možnost uvést jejich vlastní odpověď. Dotazník byl adresován respondentům starších patnácti let bez jakýchkoliv jiných kritérií. Jednalo se tedy o takové respondenty, kteří zkoumané území buď navštívili, anebo nenavštívili, ale měli by o návštěvu zájem. Navíc byli v dotazníku zohledněni i ti, jenž místo nenavštívili, a ani nejeví o návštěvu zájem. Uvedeného rozdělení respondentů bylo docíleno pomocí větvení dotazníku na otázky určené jednotlivým skupinám respondentů.

Dotazníkové šetření je rozebráno je v kapitole 4.3 a náhled vytvořeného dotazníku je k dispozici v příloze č. 2.

Ukazatele intenzity cestovního ruchu

Důležitou součástí vlastní práce jsou výpočty ukazatelů intenzity, pomocí kterých je zjištěna zatíženost sledovaného území. Tyto ukazatele reflektují vztah mezi turismem a zkoumanou destinací (Zelenka a Pásková, 2012). Vzhledem k tomu, že data pro Mikroregion Rychnovsko nejsou evidována, je využito dat ORP Rychnov nad Kněžnou. Oproti Mikroregionu zahrnuje ORP Rychnov nad Kněžnou navíc obce Lhoty u Potštejna a Polom. Potřebná data byla převzata z veřejné databáze ČSÚ (2022). Ukazatele jsou aplikovány v kapitole 4.4. Hodnoty ukazatelů jsou vypočítány pro roky 2012-2021. Výsledné hodnoty jsou mezi sebou porovnány a přehledně prezentovány v grafech.

Ve vlastní části práce je využito následujících ukazatelů (Zelenka a Pásková, 2012):

Míra turistické penetrace (TPR – tourist penetration rate)

Ukazatel vyjadřuje poměr mezi počtem dní strávených v destinaci turisty a počtem dní strávených v destinaci rezidenty. Vypočtený ukazatel udává průměrný počet turistů na 100 obyvatel v dané destinaci (Zelenka a Pásková, 2012).

$$TPR = \frac{\text{průměrná délka pobytu turistů} * \text{počet turistů}}{\text{počet rezidentů} * \text{počet dní v roce}} * 100 \quad (1)$$

Hustota výskytu turistů (TDR – tourist density ratio)

Ukazatel hustoty výskytu turistů udává poměr mezi průměrným počtem dní strávených v destinaci turisty a celkovou rozlohou destinace. Výsledná hodnota ukazatele reprezentuje počet turistů vyskytujících se v destinaci na 1 km² (Zelenka a Pásková, 2012).

$$TDR = \frac{\text{průměrná délka pobytu turistů} * \text{počet turistů}}{\text{celková plocha destinace (km}^2\text{)} * \text{počet dní v roce}} \quad (2)$$

Míra turistické intenzity (TIR – tourist intensity rate)

Ukazatel poměruje počet turistů a počet místních obyvatel. Vyjadřuje počet turistů vyskytujících se v destinaci na 100 rezidentů (Zelenka a Pásková, 2012).

$$TIR = \frac{\text{počet turistů}}{\text{počet rezidentů}} * 100 \quad (3)$$

Defertova funkce (TF – Defert tourist function rate)

Pomocí Defertovy funkce se stanovuje intenzita turistické aktivity v destinaci. Tato funkce vyjadřuje podíl počtu stálých lůžek v ubytovacích zařízeních a počtu rezidentů (Zelenka a Pásková, 2012). Vypočtená hodnota funkce může nabývat následujících hodnot (Musil a kol., 2008):

- TF < 4   téměř žádná turistická aktivita,
- TF = 4-10   nevýrazná turistická aktivita,
- TF = 10-40   významná, avšak ne dominantní turistická funkce v destinaci,
- TF = 40-100   převážně turistická funkce v destinaci,
- TF = 100-500   významné turistické středisko,
- TF > 500   destinace s hyperturistickou funkcí.

$$TF = \frac{\text{počet stálých lůžek v ubytovacích zařízeních}}{\text{počet rezidentů}} * 100 \quad (4)$$

Index turistického zatížení (TL – impact of tourism activities on locality)

Index turistického zatížení vyjadřuje poměr mezi počtem lůžek a celkovou plochou zvolené destinace. Výsledek tedy reflektuje, kolik lůžek se nachází v destinaci na 1 km² (Zelenka a Pásková, 2012).

$$TL = \frac{\text{počet stálých lůžek v ubytovacích zařízeních}}{\text{celková rozloha destinace (km²)}} \quad (5)$$

Hodnocení potenciálu destinace dle Bíny (2002)

V kapitole 4.2 je zhodnocen potenciál zvolené destinace. Potenciál Mikroregionu Rychnovsko byl zhodnocen pomocí metodiky Bíny (2002). Lokalizační podmínky pro zhodnocení potenciálu cestovního ruchu v destinaci jsou rozděleny do následujících stupňů podle toho, na jaké úrovni jsou v dané destinaci pozorovatelné (Bína, 2002):

- stupeň 1 – podmínky v daném území jsou na základní úrovni,
- stupeň 2 – významné podmínky,
- stupeň 3 – nejvyšší úroveň, sledovaný jev má převládající postavení.

Po bodovém ohodnocení následuje zařazení do zóny příslušného potenciálu, které Bína (2002) určil následovně:

- zóna základního potenciálu 1-25 bodů,
- zóna zvýšeného potenciálu 26-50 bodů,
- zóna vysokého potenciálu 51-100 bodů,
- zóna velmi vysokého potenciálu 101-200 bodů,
- zóna výjimečného potenciálu 201 bodů a více.

Tabulka 1 Bodové hodnocení lokalizačních podmínek

Složka potenciálu cestovního ruchu	Počet bodů pro kladný stupeň lokalizačních podmínek		
	1	2	3
Přírodní pozoruhodnosti	10	20	45
Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku	5	10	15
Vhodnost krajiny pro cykloturistiku	10	15	20
Vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty	7	15	30
Vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku	3	7	10
Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody	10	20	40
Vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy/hory	7	13	20
Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku	7	13	20
Vhodnost krajiny pro vodní turistiku	3	7	10
Vhodnost krajiny pro horolezectví	2		
Vhodnost krajiny pro závěsné létání	2		
Vhodnost krajiny pro sportovní myslivost	2		
Vhodnost krajiny pro sportovní rybolov	2		
Vhodnost krajiny pro pozorování vodních ptáků	1		
Kulturně historické památky a soubory	10	25	50
Skanzeny a muzea	5	15	35
Lázeňská funkce	5	15	35
Kongresy a konference	2	10	20
Kulturní akce	10	20	40
Sportovní akce	2	7	20
Církevní akce	2	4	10
Veletrhy a tematické trhy	5	20	40
Místní produkty	5	10	25
Příhraniční specifika	2	5	10

Zdroj: Bina, 2002

3 Teoretická východiska

V této kapitole jsou zpracována základní teoretická východiska a pojmy související s cestovním ruchem.

3.1 Cestovní ruch a jeho vymezení

Pojem cestovní ruch je spojen především s cestováním a trávením volného času za účelem rekreace či poznání, kde je hlavním motivem změna prostředí. Autoři definic mnohdy vyzdvihovali rozličné znaky cestovního ruchu, aby definice vystihovala hledisko určitého vědního oboru, jímž je cestovní ruch zkoumán (Palatková a Zichová, 2014).

Snahu definovat cestovní ruch lze vidět už na počátku 20. století. Společným znakem prvních definic byla snaha odlišit cestovní ruch od obecného pojmu cestování. Postupem času byl v definicích kladen důraz i na další aspekty cestovního ruchu, především tedy ekonomické, geografické a sociologické. Byly vyzdvihovány například vztahy mezi lidmi, které díky účasti na cestovním ruchu vznikají. Akcentována byla také nepravidelnost a dočasnost cest, které jsou pro cestovní ruch typické. V některých definicích bylo poukazováno zejména na ekonomickou stránku, a v souvislosti s tím bylo zdůrazňováno, že na cestovní ruch lze nahlížet jako na důležitou součást spotřeby obyvatelstva (Indrová, 2004).

Za zmínku však stojí definice Hunzíkera a Krapfa z roku 1942, která je označována jako mezník pro zkoumání cestovního ruchu. Cestovní ruch vysvětlují jako „*soubor vztahů a jevů, které vyplývají z pobytu na cizím místě, přičemž cílem pobytu není trvalé usídlení nebo výkon výdělečné činnosti.*“ (Hunziker a Krapf, 1941, in Kotíková a Schwartzhoffová, 2017).

Stěžejní se v oblasti definování cestovního ruchu stala konference Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO), která se konala v roce 1991. Byla zde stanovena definice cestovního ruchu a v roce 1993 přijata jako oficiální.

„*Cestovní ruch představuje činnost lidí spočívající v cestování a pobytu v místě mimo jejich obvyklého pobytu po dobu kratší jednoho roku za účelem využití volného času, obchodu a jinými účely.*“ (Malá encyklopedie cestovního ruchu, 1998, in Kotíková a Schwartzhoffová, 2017).

Z poněkud jiné perspektivy nahlíží na cestovní ruch autoři Goeldner a Ritchie (2009, s. 5), podle nichž je cestovní ruch složen ze čtyř oblastí, kterými jsou:

- **turista**, jenž vyhledává různé zážitky a uspokojuje své potřeby,
- **podniky poskytující turistické zboží a služby**, pro podnikatele je cestovní ruch nástrojem k dosažení zisku,
- **vláda hostitelských komunit nebo oblastí**, cestovní ruch je politiky vnímám jako faktor bohatství v ekonomice,
- **hostitelská komunita**, místní obyvatelé obvykle chápou turismus jako kulturní faktor nebo pracovní příležitost.

Z výše uvedených definic vyplývá, že cestovní ruch je neodmyslitelnou součástí dnešního moderního světa. Lze jej označit jako složitý socioekonomický jev, jenž každý den zasahuje do mnohých oblastí společnosti. Nicméně vzhledem ke složitosti a multilaterálnosti tohoto jevu, neexistuje žádná univerzální definice cestovního ruchu (Palatková, Zichová 2014).

3.2 Typologie cestovního ruchu

Typologie člení cestovní ruch podle určitých kritérií do forem a druhů nebo typů. Druhy a formy se dynamicky vyvíjejí v čase a velmi se od sebe odlišují. Avšak na druhou stranu jednotlivé druhy a formy se mohou navzájem prolínat. Tento fakt ostatně dokládá i odborná literatura. Existují totiž různé pohledy a názory autorů na tuto problematiku. Druhy a formy cestovního ruchu bývají mezi sebou často zaměňovány, a proto tedy nemusí mít vždy stejný význam.

Kotíková a Schwartzhoffová (2017) hovoří o formách cestovního ruchu především v závislosti na různých podmínkách, důsledcích a vlivech, jenž souvisí s pobytem mimo místa trvalého pobytu (např. krátkodobý, individuální, či sezonní apod.). Co se týká druhů, považují zde autorky za stěžejní zejména motiv účasti na cestovním ruchu (např. rekreační, kulturně poznávací, dobrodružný apod.). Opačný pohled na danou problematiku uvádí např. Gúčík (2010), Ryglová a kol. (2012), nebo také Šauer a kol. (2015). Pro potřeby této diplomové práce byla zvolena typologie dle Kotíkové a Schwatzhoffové (2017).

Ve snaze zamezit nejednotnosti v členění na druhy a formy, se autoři v posledních letech spíše zaměřují na rozdělení cestovního ruchu na typy. To znamená podle geografického

hlediska, podle účelu cesty, podle počtu účastníků či podle způsobu zajištění služeb (Palatková a Zichová, 2014).

Cestovní ruch z geografického hlediska

- **Domácí** cestovní ruch představuje pohyb rezidentů na území jednoho státu bez překročení hranic (Kotíková a Schwartzhoffová, 2017).
- **Zahraniční** cestovní ruch reprezentuje pobyt obyvatel jednoho státu na území cizího státu a dochází při něm k překročení hranic. Tento typ cestovního ruchu je charakteristický následujícími vlastnostmi (Kotíková a Schwartzhoffová, 2017):
  - **příjezdový** (inbound tourism) turismus je formován příjezdy obyvatel ze zahraničí do dané země,
  - **výjezdový** (outbound tourism) turismus ukazuje cestování obyvatel z jejich země domácí do zahraničí.
  - **tranzitní** cestovní ruch je v podstatě pohyb účastníků cestovního ruchu, kteří při cestování do destinace projíždí danou zemí (Palatková a Zichová, 2014).

Uvedená geografická rozdělení jsou založena na členění Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO):

- **národní** cestovní ruch je reprezentován turismem domácím a výjezdovým, v podstatě se jedná o cesty obyvatel konkrétního státu do zahraničí,
- **vnitřní** cestovní ruch představuje spojení cestovního ruchu domácího a příjezdového,
- **zahraniční** cestovní ruch (též mezinárodní) je souhrnem veškerého turismu (výjezdový a příjezdový) (Kotíková a Schwartzhoffová, 2017).

Výše uvedené členění dle UNWTO zachycuje obrázek 1.

Obrázek 1 Členění cestovního ruchu

Zdroj: Kotíková a Schwartzhoffová, 2017, s. 14

Cestovní ruch dle vlivu na platební bilanci státu

- **Aktivní** cestovní ruch je determinován příjmy z příjezdového cestovního ruchu a jeho aktivní vliv na platební bilanci státu (Palatková a Zichová, 2014).
- **Pasivní** cestovní ruch obsahuje výdaje účastníků výjezdového cestovního ruchu a jejich pasivní vliv na platební bilanci státu (Palatková a Zichová, 2014).

Cestovní ruch dle plátce nákladů

- **Komerční** cestovní ruch představuje situaci, kdy jsou služby cestovního ruchu dostupné všem účastníkům, kteří jsou ochotni si je plně financovat pouze ze svých vlastních prostředků, přičemž účast na těchto službách není žádným způsobem podmíněna (Ryglová a kol., 2012).
- **Sociální** cestovní ruch vyžaduje po účastnících splnění stanovených podmínek. Příkladem tohoto typu cestovního ruchu je lázeňský pobyt vázaný na lékařský předpis (Ryglová a kol., 2012).

Cestovní ruch dle zajištění způsobu služeb

- **Organizovaný** turismus je typický tím, že cesta i program je předem zajištěna cestovní kanceláří nebo agenturou (Kotíková a Schwartzhoffová, 2017).
- **Neorganizovaný** cestovní ruch je charakteristický tím, že si účastníci svoji cestu plánují i zajišťují sami bez asistence cestovní kanceláře (Kotíková a Schwartzhoffová, 2017).

Cestovní ruch podle počtu účastníků

- **Skupinový** cestovní ruch je typický cestováním více lidí najednou (Ryglová a kol., 2012).
- **Individuální** cestovní ruch představuje individuální cestování samostatně, popř. s rodinou (Ryglová a kol., 2012).

Cestovní ruch podle délky trvání

- **Jednodenní či výletní** cestovní ruch, kdy účastník cestuje do destinace maximálně na 24 hodin a nepřenocuje tam (Hesková, 2011).
- **Krátkodobý** cestovní ruch zpravidla trvá v rozmezí 1 až 3 nocí. Tento typ bývá někdy také označován jako víkendový (Hesková, 2011).

- **Dlouhodobý** turismus je determinován pobyty se 4 a více přenocováními, nicméně platí, že celková délka nepřekračuje 6 měsíců (domácí CR) resp. 1 rok (zahraniční CR) (Palatková a Zichová, 2014).

Cestovní ruch podle ročního období

- **Sezonní** (letní a zimní) cestovní ruch, pro který je typická vysoká návštěvnost dané destinace, tudíž i maximální počet nabízených služeb za nejvyšší ceny soustředěných v jednom místě, a to v určitém časovém období (Ryglová a kol., 2012).
- **Mimosezonní** cestovní ruch je determinován nejen nízkou návštěvností cílového místa, ale i nízkým počtem nabízených služeb za nižší ceny (Ryglová a kol., 2012).
- **Celoroční** cestovní ruch.

Cestovní ruch dle povahy cílového místa

- **Městský** cestovní ruch je typický pobytem účastníků ve městě, kteří cestují za účelem trávení volného času, avšak jejich pobyt může být motivován i pracovně. Z pohledu délky se může jednat o několikadenní pobyt s přenocováním, ale i o jednodenní návštěvu města bez přenocování (Hesková, 2011).
- **Venkovský** cestovní ruch je spojen s pobytem a trávením volného času ve venkovských oblastech. Účastníci venkovského turismu tráví svůj pobyt ve vesnických sídlech a ubytovacích zařízeních, kde se mohou zapojit do činností typických pro pobyt v přírodě a na venkově Šíp a kol. (2020).
- **Přímořský** cestovní ruch je koncentrován v přímořských střediscích. Mezi aktivity spojené s tímto typem turismu patří především rekreace a odpočinek, sportovní vyžití nebo návštěva kulturně-historických památek (Gúčík, 2010).
- **Lázeňský** cestovní ruch je spojen se zdravotně preventivními činnostmi jako je léčba a rehabilitace nebo relaxace. Vznik lázní a následně i lázeňského turismu je podmíněn přítomností přírodního léčivého zdroje v daném středisku (Kotíková, 2013).

Cestovní ruch dle vlivu na životní prostředí

- **Tvrdý** cestovní ruch způsobuje zřetelné změny v destinaci, protože dochází k maximálnímu využití zdrojů cílového místa bez ohledu na životní prostředí (Drobná a Morávková, 2019).

- **Měkký** cestovní ruch je šetrný k životnímu prostředí, jelikož je zde snaha o minimalizaci environmentálních, sociokulturních a ekonomických dopadů na danou destinaci (Drobná a Morávková, 2019).

3.3 Trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu

V dnešní době chce většina lidí podporovat udržitelný cestovní ruch, avšak tento koncept bývá často nejasný. Nejprve je totiž nutné definovat samotný trvale udržitelný rozvoj. Pojem „udržitelný“ se vyskytuje přibližně od sedmdesátých let minulého století (Závodná, 2015). Nicméně vzhledem ke své komplexnosti a komplikovanosti byl tento pojem často předmětem neshod a díky tomu existuje mnoho definic, které trvale udržitelný rozvoj charakterizují.

Za nejznámější lze považovat definici, která vzešla ze zprávy Světové komise pro životní prostředí a rozvoj pod vedením Gro Harlem Brundtlandové s názvem *Naše společná budoucnost* (1987). Trvale udržitelný rozvoj je definován jako: „*takový rozvoj, který uspokojuje potřeby současných generací, aniž by ohrozil možnosti budoucích generací uspokojovat jejich vlastní potřeby*“ (Šauer a kol., 2015). Udržitelný cestovní ruch je v zásadě aplikací myšlenky trvale udržitelného rozvoje do odvětví turismu.

Udržitelný cestovní ruch bere v úvahu příležitosti pro uspokojení potřeb současných účastníků cestovního ruchu, ochranu a zachování budoucnosti. Zároveň optimalizuje využití zdrojů, vytváří klíčový prvek rozvoje cestovního ruchu a přispívá také k ochraně přírodního a kulturního dědictví (UNWTO, 2022).

Základ trvale udržitelného cestovního ruchu je postaven na vzájemném vztahu mezi cestovním ruchem a destinací. Snaha rozvíjet turismus udržitelným způsobem vznikla na základě negativních dopadů, jimiž cestovní ruch působí na životní prostředí destinace. Pomocí konceptu udržitelného cestovního ruchu lze dosáhnout minimalizace negativních dopadů, ale i maximalizace dopadů pozitivních. Zároveň také docílit rovnováhy mezi okolními subjekty, které ovlivňují cestovní ruch. Na druhou stranu je rozvoj a řízení udržitelného cestovního ruchu natolik komplexní činností, neboť vyžaduje neustálý monitoring dopadů na společnost a vytváření dlouhodobých strategií (Husáková, 2018; Higgins-Desbiolles, 2018).

Koncepce udržitelného rozvoje cestovního ruchu stojí na třech pilířích – ekonomickém, environmentálním a sociálním. Posláním ekonomického pilíře je podporovat ekonomickou prosperitu na všech úrovních společnosti. Vznikl na principech stabilního příjmu z cestovního ruchu, zajištění příjmů pro místní hráče, zlepšení životní úrovně místního obyvatelstva a životaschopného obchodu a cestovního ruchu. Podstatou environmentálního pilíře je optimální využití a zachování vyčerpatelných nebo neobnovitelných zdrojů. Mezi její principy patří minimalizace spotřeby přírodních zdrojů, snižování odpadu, ochrana a rozšiřování biodiverzity a ochrana a rozvoj kulturního dědictví. Sociální pilíř se zaměřuje především na místní obyvatele. Jeho principy zohledňují především vzdělání, zdraví a kvalitu života, pracovní příležitosti a mezigenerační rovnost, případně nerovnost (Pachrová, 2011).

3.3.1 Udržitelné formy cestovního ruchu

S vývojem trvale udržitelného cestovního ruchu postupně vznikly i takové typy turismu, které zohledňují životní prostředí a je zde snaha o minimalizaci negativních dopadů na destinaci. V literatuře se lze setkat s pojmy jako např. zelený cestovní ruch, ekoturistika, zdravý cestovní ruch či alternativní turistika nebo ekologicky šetrný turismus (Goeldner a Ritchie, 2009). Pro lepší pochopení této problematiky stanovili Chandel a Míshra (2016) klíčová témata ekoturismu, jimiž jsou:

- cestování orientované na přírodu,
- ochrana přírody a její podpora,
- učení a pochopení,
- socioekonomický rozvoj dané oblasti,
- respekt k místní kultuře,
- zapojení místních obyvatel.

Ekologicky šetrný cestovní ruch je dělen na **ekoturismus v chráněných lokalitách** a **venkovský cestovní ruch**, do kterého se zpravidla řadí vesnická turistika, agroturismus, ekoagroturismus, chataření a chalupaření (Závodná, 2015).

Ekoturismus je zaměřen na poznávání chráněných lokalit, a to tak, aby tato státem chráněná místa nebyla poškozována negativními dopady cestovního ruchu, a zároveň, aby byly podporovány místní komunity v daných oblastech (Pásková, 2014). Vymezené lokality jsou

definovány Zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Jedná se o velkoplošná chráněná území, tedy národní parky a chráněné krajinné oblasti a maloplošná chráněná území, do kterých se řadí národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky. V zásadě lze ekoturismus považovat za žádoucí formu cestovního ruchu, jelikož propojuje přírodu s poznáním a vzděláváním, podporuje ochranu životního prostředí a rozvoj společnosti (Chandel a Mishra, 2016).

Ve vztahu k ekoturismu v chráněných lokalitách, ale i ekologicky šetrnému cestovnímu ruchu, nelze opomenout ani biosférické rezervace, jež jsou součástí programu UNESCO Člověk a biosféra. Biosférické rezervace jsou oblasti, pro něž je charakteristické harmonické soužití mezi přirozenými ekosystémy a člověkem (UNESCO, 2021). V České republice se nachází celkem šest biosférických rezervací UNESCO, a to Bílé Karpaty, Dolní Morava, Krkonoše, Křivoklátsko, Šumava a Třeboňsko.

Venkovský cestovní ruch je takovým typem turismu, pro který je typické trávení volného času ve venkovském prostoru. V rámci tohoto typu turismu by měly být uplatňovány principy jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje. Venkovský cestovní ruch reflektuje např. odpočinek od rušného městského způsobu života, poznání kulturních a lidových tradic místních komunit či zájem o poznání přírodních atraktivit (Novotná a kol., 2019).

Jednou z forem venkovského cestovního ruchu je agroturismus, který souvisí s pobytem účastníků cestovního ruchu na farmě nebo statku. Aby se ale opravdu jednalo o agroturismus, měli by zde mít účastníci cestovního ruchu příležitost vyzkoušet si práci na statku. Důležité je také, aby byl nabídnut přímý kontakt se zvířaty a živou přírodou. Nelze opomenout ani aktivity šetrné k přírodě, které by měly být součástí pobytu (Kubičková, 2020). Jako typické aktivity pro agroturismus uvádí Šíp a kol. (2020) pěší turistiku, cykloturistiku, hipoturistiku, rybolov a lov.

Ekoagroturismus je obdobou agroturismu. Nicméně aby byla splněna podmínka toho, že se skutečně jedná o ekoagroturismus, musí být pobyty vždy realizovány na certifikovaných farmách, které dodržují ekologické postupy zemědělské produkce. V rámci zásad ekologického zemědělství nejsou při hospodaření využívána žádná chemická hnojiva ani konzervační látky (Kotíková a Schwartzhoffová, 2017).

Chataření a chalupaření je českým fenoménem s počátky již v šedesátých letech minulého století. V některých odborných publikacích, např. Šíp a kol. (2020) nebo Trávníček a Trojan

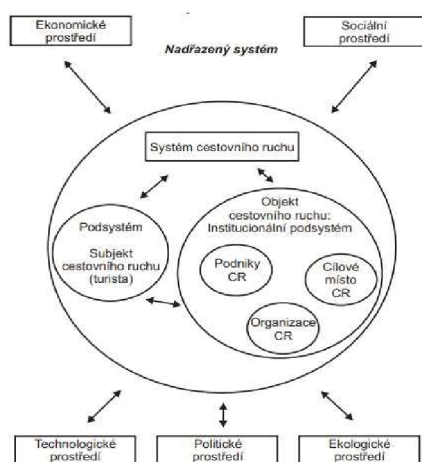
(2012), je chataření a chalupaření označováno jako „druhé bydlení“. Chaty a chalupy jsou označovány jako objekty venkovského typu, nacházející se mimo místo obvyklého pobytu, a slouží k individuální rekreaci jejich vlastníků nebo osob, které je využívají (Schindler-Wisten, 2017).

3.4 Systém cestovního ruchu

Na cestovní ruch lze nahlížet jako na komplexní systém, který se dynamicky rozvíjí. Systém cestovního ruchu se skládá ze dvou subsystémů, subjektu cestovního ruchu a objektu cestovního ruchu. Subjektem cestovního ruchu jsou turisté, tedy nositelé poptávky či spotřebitelé služeb cestovního ruchu. Objekty cestovního ruchu představují destinace, podniky a organizace cestovního ruchu, které organizují služby cestovního ruchu (Linderová, 2013). Podle Gúčika (2010) lze objekt cestovního ruchu chápat také jako všechno, co se může stát cílem změny místa pobytu, tedy příroda, kultura či společnost.

Na strukturu systému cestovního ruchu mají vliv jednotlivá okolní prostředí, mezi nimiž existují vzájemné vztahy, které určují jeho vývoj. Jedná se o politické, ekonomické, legislativní, kulturní, sociální, ekologické a technicko-technologické prostředí (Linderová, 2013). Wiweka a Arcana (2019) zmiňují, v souvislosti se systémem cestovního ruchu, další faktory, např. geografické, demografické, bezpečnostní či klimatické, které mohou mít nepřímý vliv na fenomén cestovního ruchu. Husáková (2018) také uvádí, že podmínky systému jsou specifikovány právě okolním prostředím a zároveň množstvím zainteresovaných okolních subjektů, které cestovní ruch ovlivňují zvenku.

Obrázek 2 Systém cestovního ruchu

Zdroj: Vystoupil a Šauer, 2006, s. 19

Předmět cestovního ruchu je produkt. V cestovním ruchu je produkt reprezentován výrobkem či službou, jimiž účastníci cestovního ruchu uspokojují své turistické potřeby. Nejčastěji se však jedná o kombinaci několika služeb dohromady. Příznačným produktem turismu je zájezd, jakožto produkt cestovních kanceláří (Beránek a kol., 2013). Rašovská a Ryglová (2017) doplňují, že za produkt je označována i destinace v souvislosti s destinačním managementem. Stěžejní jsou pojmy subjekt a objekt, jež jsou vysvětleny v následujících kapitolách.

3.4.1 Subjekt cestovního ruchu

V obecné rovině je subjekt klasifikován jako účastník cestovního ruchu. Může jím být tedy kdokoliv, kdo pomocí statků a služeb cestovního ruchu uspokojuje své potřeby, a zároveň je nositelem určitých atributů, díky nimž je účast na cestovním ruchu možná. Beránek a kol. (2013) definují subjekt cestovního ruchu z pohledu ekonomického jako nositele poptávky po cestovním ruchu nebo také jako spotřebitele produktů cestovního ruchu.

Z pohledu statistického, tedy i podle mezinárodně uznávaného rozdělení, jsou subjekty, jakožto účastníci cestovního ruchu, klasifikováni následovně (Page, 2015):

- **Stálý obyvatel (rezident)**

Za rezidenta v domácím cestovním ruchu je považována osoba, která se v určitém místě zdržuje alespoň šest po sobě jdoucích měsíců. V zahraničním cestovním ruchu je stálým obyvatelem ten, kdo žije v určité destinaci alespoň po dobu jednoho roku (Gúčík, 2010).

- **Návštěvník**

V tuzemském cestovním ruchu se jedná o osobu, která trvale pobývá v dané zemi a cestuje nejdéle na šest měsíců do míst mimo její obvyklé prostředí. Zahraniční turisté nesmí vycestovat déle než na jeden rok mimo své trvalé bydliště (Hesková, 2011). Palatková a Zichová (2014) doplňují, že v případě návštěvníka cestovního ruchu, musí být vždy účel cesty jiný, než je vykonávání výdělečné činnosti.

- **Turista**

Turista je návštěvník, jehož cesta zahrnuje minimálně jednu noc strávenou v dané destinaci. V domácím cestovním ruchu se turista v daném místě nesmí zdržet déle než šest po sobě

jdoucích měsíců. V podmínkách zahraničního turismu se jedná o dobu ne delší než jeden rok (Beránek a kol., 2013).

- **Výletník, jednodenní návštěvník**

Jednodenní návštěvník cestuje na dobu kratší než 24 hodin, aniž by v dané destinaci přenocoval. Účelem cesty by vždy mělo být trávení volného času, nikoliv výdělečná činnost (Palatková a Zichová, 2014).

3.4.2 Objekt cestovního ruchu

Objekt cestovního ruchu je nositelem nabídky Tvoří ho destinace a podniky cestovního ruchu. Cokoli, co mění místo pobytu účastníka zájezdu, lze však klasifikovat jako objekt. Objekty cestovního ruchu by v podstatě měly mít určité atributy, které představují tzv. primární a sekundární nabídku cestovního ruchu (Hesková, 2006). Primární nabídku vytváří přírodní, kulturní a historický potenciál destinace (Vystoupil a kol., 2017). Přítomnost dostatečného množství vhodných potenciálů je zásadní pro motivaci turistů k vyhledání destinací a zvýšení jejich návštěvnosti (Beránek a kol., 2013).

Vystoupil a kol. (2017) konstatují, že sekundární nabídka zahrnuje nejrůznější služby a zařízení, které umožňují pobyt v destinaci. Jedná se o ubytovací, stravovací, sportovní či kulturní a jiná zařízení. Tato infrastrukturní vybavenost by měla také splňovat předpoklad dobré dopravní dostupnosti, jenž umožňuje vstup do dané destinace (Beránek a kol., 2013).

3.5 Předpoklady rozvoje cestovního ruchu

Předpoklady rozvoje cestovního ruchu jsou podle Vystoupila a Šauera (2017) souhrnem přírodních a člověkem vytvořených podmínek, prostřednictvím kterých lze rozvíjet a realizovat cestovní ruch.

Existují tři druhy předpokladů rozvoje cestovního ruchu, z hlediska ekonomického a geografického jsou rozděleny na faktory lokalizační, selektivní a realizační. Lokalizační faktory se následně člení na přírodní a kulturně-historické. Do selektivních předpokladů se řadí činitele hospodářské, sídelní, sociální a politické. Realizační předpoklady představují komunikační činitele a materiálně-technickou základnu cestovního ruchu (Mariot, 1971).

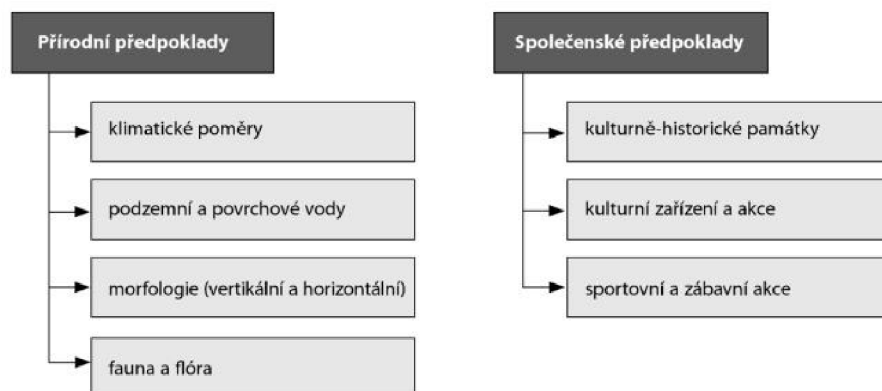
3.5.1 Lokalizační předpoklady

Lokalizační předpoklady tvoří primární potenciál cestovního ruchu. Na důležitosti nabývají při lokalizaci realizace cestovního ruchu, neboť rozhodují o využití dané oblasti, a utváří základnu pro uspokojování poptávky po cestovním ruchu. Jak bylo již výše zmíněno, jsou tvořeny přírodními a společenskými atraktivitami (Hrala, 2013).

Do přírodních podmínek se řadí fauna a flóra, klima, reliéf a vodstvo. Podle těchto podmínek lze určit, jaký typ cestovního ruchu bude dominantní v dané oblasti. Jejich typickou vlastností je neměnný charakter, neboť jsou utvářeny daným územím. Pokud daná oblast disponuje určitými přírodními zvláštnostmi, je pravděpodobné, že se bude pro cestovní ruch jevit jako více atraktivní (Hrala, 2013).

Do společenských atraktivit jsou zahrnuty kulturně historické a technické památky, kulturní zařízení jako muzea a galerie. Dále kulturní a jiné akce jako jsou např. divadelní a operní představení a koncerty nebo místní lidové slavnosti spojené s určitými zvyky. Do této skupiny se také řadí i akce sportovního nebo zábavního charakteru (Ryglová a kol., 2012). Hrala (2013) navíc uvádí, že společenské atraktivitě slouží především k uspokojení poptávky po zábavě a učení.

Obrázek 3 Lokalizační předpoklady cestovního ruchu

Zdroj: Hamarnehová, 2012, s. 17

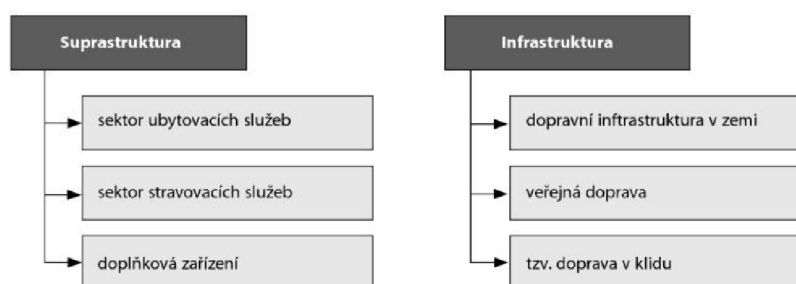
3.5.2 Realizační předpoklady

Realizační předpoklady reprezentují sekundární potenciál cestovního ruchu. Tyto předpoklady zabezpečují rozvoj lokalizačních předpokladů (Drobná, Morávková, 2019). Dle Mariota (1971) mají tyto faktory nezastupitelnou roli pro vznik a rozvoj cestovního

ruchu. Dvě skupiny těchto faktorů označuje autor jako komunikační předpoklady a materiálně-technickou základnu. Hamarnehová (2012) používá pro označení těchto předpokladů termíny suprastruktura a infrastruktura cestovního ruchu.

Mezi komponenty materiálně-technické základny cestovního ruchu patří především ubytovací a stravovací zařízení, ale dále také různá lázeňská zařízení či sportovně-rekreační střediska (Ryglová a kol., 2012). Do komunikačních předpokladů je zahrnuta dopravní infrastruktura a složky s ní související (např. dopravní cesty a parkoviště) (Hamarnehová, 2012).

Obrázek 4 Realizační předpoklady cestovního ruchu

Zdroj: Hamarnehová, 2012, s. 19

3.5.3 Selektivní předpoklady

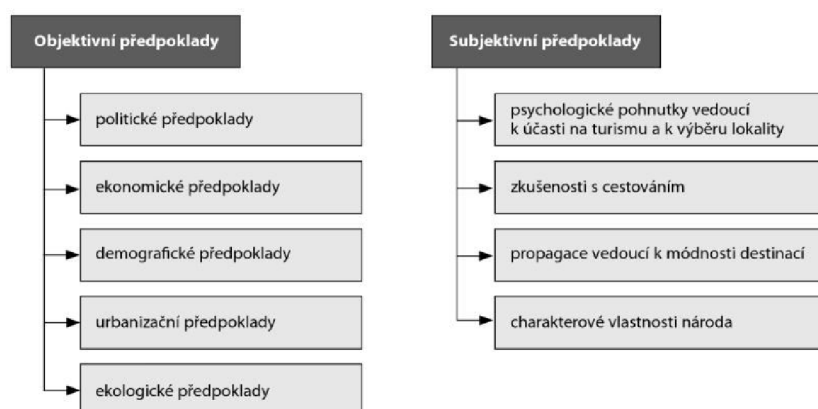
Dle Mariota (1971) reflektují selektivní předpoklady cestovního ruchu způsobnost společnosti účastnit se na cestovním ruchu, a zároveň tento autor uvádí, že se jedná o hospodářské činitele, sídelní činitele, sociální činitele a politické činitele. Hrala (2013) rozděluje tyto faktory na objektivní a subjektivní. Dále se domnívá, že podmínky pro cestovní ruch v konkrétní destinaci lze využít právě díky přítomnosti selektivních faktorů. Selektivní podmínky jsou charakteristické tím, že stimulují vznik turismu ve významu poptávky, proto bývají také nazývány jako stimulační (Hamarnehová, 2012; Hrala, 2013).

Mezi objektivní faktory jsou obecně zahrnovány politické činitele, ke kterým patří především vnitropolitická a bezpečnostní stabilita dané oblasti. Dále se sem řadí předpoklady ekonomické, administrativní a demografické, především v souvislosti s procesem urbanizace. Do objektivních předpokladů jsou zahrnuty taktéž ekologické předpoklady s ohledem na stav a kvalitu životního prostředí a dále sociologické

předpoklady, v nichž se promítá dosažená životní úroveň obyvatelstva a fond volného času, který je pro účast na cestovním ruchu žádoucí.

Subjektivní faktory mají markantní roli při rozhodování lidí o účasti na turismu a výběru destinace. K subjektivním faktorům se řadí především reklama a propagace, bez kterých by se nabídka cestovního ruchu neobešla, neboť se podílí na vytváření módnosti destinace (Hamarnehová, 2012). Jako další jsou do této kategorie řazeny faktory psychologické jako např. subjektivní zájem potenciálních účastníků cestovního ruchu danou zemi navštívit. Hrala (2013) navíc doplňuje, že na subjektivní zájem může mít vliv i změna politického režimu, díky níž se návštěvníkům otevrou dosud nedostupné země, a tím dojde ke zvýšení nabídky cestovního ruchu.

Obrázek 5 Selektivní předpoklady cestovního ruchu

Zdroj: Hamarnehová, 2012, s. 14

3.6 Organizace a řízení cestovního ruchu

Vzhledem ke komplexnosti cestovního ruchu je potřeba, aby byl řízen na různých úrovních. Řízení cestovního ruchu je zajišťováno jednotlivými organizacemi a institucemi. Tyto organizace lze označit za nositele politiky cestovního ruchu a rozdělit podle různých aspektů (Tittelbachová, 2011).

3.6.1 Ve světě

Nejvýznamnější a zároveň největší mezinárodní organizací je Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO). Jedná se o specializovanou instituci Organizace spojených národů, jejímž posláním je podpora globálního cestovního ruchu. Jakožto nejdůležitější organizace prezentuje UNWTO cestovní ruch jako významnou součást ekonomického růstu

a udržitelného rozvoje. Mezi priority UNWTO patří například zlepšení konkurenceschopnosti cestovního ruchu, účast cestovního ruchu na snižování chudoby, podpora vzdělávání a budování partnerství. Sídlo UNWTO se nalézá ve Španělsku ve městě Madrid. V současné době čítá tato organizace 160 členských států (Prince, 2022).

Významnou organizací na poli světového turismu je Světová rada cestovního ruchu (WTTC). Jedná se o jedinou organizaci ve světě, jež zastupuje soukromý sektor cestovního ruchu. Posláním WTTC je rozvíjet potenciál udržitelného růstu cestovního ruchu prostřednictvím sdružování vlád a místních komunit s cílem ekonomického růstu, vytváření pracovních míst, snižování chudoby a pochopení světa. Světová rada cestovního ruchu vznikla v roce 1990 a sídlí v Londýně (WTTC, 2021).

Další významné organizace světového měřítka jsou např. (Linderová, 2015):

- Mezinárodní sdružení vědeckých pracovníků v cestovním ruchu (AIEST)
- Mezinárodní sdružení novinářů a spisovatelů cestovního ruchu (FIJET)
- Světové sdružení cestovních kanceláří (WATA)
- Mezinárodní svaz národních organizací majitelů hotelů, restaurací a kaváren (HoReCa)
- Mezinárodní federace pro termální a klimatickou léčbu (FEMTEC)
- Mezinárodní sdružení kongresů a sympozií (ICCA)
- Mezinárodní sdružení leteckých dopravců (IATA)

Na evropské úrovni je nejvýraznější Evropská komise cestovního ruchu (ETC). Historie této organizace sahá do roku 1948, kdy byla původně zřízena jako součást Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Posláním této organizace je posílení udržitelného rozvoje Evropy jako destinace cestovního ruchu. Aktivity, prostřednictvím nichž ETC dosahuje svých cílů jsou především marketing a propagace Evropy na hlavních světových trzích. Českým zástupcem v této organizaci je agentura CzechTourism (Linderová, 2015; ETC 2022).

Mezi další důležité evropské organizace cestovního ruchu se řadí např. (Linderová, 2015):

- Asociace cestovního ruchu střeoevropských států (CECTA)
- Evropský svaz lázní (ESPA)
- Sdružení národních svazů hotelnictví a pohostinství v EU a v EHP (HOTREC)
- Evropský svaz odborníků v cestovním ruchu (EUTO)

3.6.2 V České republice

Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) je nejvyšším výkonným orgánem státní správy v oblasti cestovního ruchu v České republice. Je koordinačním centrem pro sektor cestovního ruchu. V rámci MMR spadají záležitosti cestovního ruchu do kompetence odboru cestovního ruchu. Ministerstvo se svou činností podílí na rozvoji legislativy a právních norem souvisejících s cestovním ruchem, na tvorbě a realizaci koncepce národní politiky cestovního ruchu, na ochraně spotřebitele a na vytváření podmínek pro činnost cestovních kanceláří a agentur. Důležitou činností MMR je také vytváření různých projektů, které jsou podporovány ze strukturálních fondů EU (MMR; Drobná a Morávková, 2019).

Agentura CzechTourism – Česká centrála cestovního ruchu je příspěvkovou organizací Ministerstva pro místní rozvoj. Hlavním posláním agentury je propagace České republiky ve světě. Mezi aktivity k dosažení stanovených cílů patří např. podpora všestranného rozvoje cestovního ruchu, destinační management a marketing, mediální prezentace ČR a spolupráce se zahraničními médii, vydávání prospektů, informační služby z oblasti cestovního ruchu, edukační aktivity atd (CzechTourism, 2022).

Co se týká dalších orgánů cestovního ruchu z hlediska samosprávy, na té nejvyšší úrovni se jedná o Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR, v níž je zřízen Podvýbor pro cestovní a krizové regiony, kde jsou předmětem činnosti legislativní normy pro oblast turismu. Na úrovni regionů je cestovních ruch zpravidla v kompetencích krajských, městských a obecních zastupitelstev (Drobná a Morávková, 2019).

Na úrovni krajské existuje více možností, jak zajistit cestovní ruch. Cestovní ruch může být v kompetenci samostatného odboru krajského úřadu nebo lze turismus přiřadit k odboru jinému. Dalším způsobem zajištění řízení turismu je zřízená organizace cestovního ruchu s krajskou působností. Poslední možností řízení cestovního ruchu v kraji je zřízená destinační společnost společně se samostatným odborem cestovního ruchu na krajském úřadě (Kotíková a Schwartzhoffová, 2017). K činnostem krajů v rámci cestovního ruchu patří příprava strategie rozvoje cestovního ruchu v daném kraji, spolupráce s Agenturou CzechTourism a MMR, příprava a realizace projektů na podporu turismu v kraji a koordinace zřízených zařízení působících v cestovním ruchu (Tittelbachová, 2011).

Řízení cestovního ruchu na úrovni měst a obcí je zásadní zejména pro jeho rozvoj na lokální úrovni. Obce a města se na tomto rozvoji podílejí budováním infrastruktury cestovního

ruchu, provozováním turistických informačních center a podporou veřejných investic v oblasti cestovního ruchu. Podstatný vliv na řízení a rozvoj cestovního ruchu mají i další činnosti obcí a měst jako např. zohlednění rozvojových priorit v územním plánu obce nebo péče o kulturně-historické památky na území obce (Tittelbachová, 2011; Kotíková a Schwartzhoffová, 2017).

Na základě spolupráce několika obcí dohromady vznikají sdružení nebo svazky obcí, která mohou nabývat různých forem a zabývají se činnostmi z oblastí školství, zdravotnictví, ochrany životního prostředí, a i cestovního ruchu. Nejčastěji jsou však zakládány dobrovolné svazky obcí v podobě mikroregionů, v nichž často bývají činnosti cestovního ruchu jednou z priorit (Tittelbachová, 2011).

Na řízení turismu mají vliv i regionální občanská sdružení, jejichž cílem je podpora cestovního ruchu v konkrétní oblasti. Tato sdružení vznikají nejčastěji spojením více měst a obcí, popř. podnikatelských subjektů dohromady. Příkladem těchto sdružení je Klub českých turistů, Vysočina Tourism, anebo Euroregion Šumava (Drobná a Morávková, 2019).

Neméně důležité jsou profesní a zájmová sdružení, do kterých patří např. (Linderová, 2015):

- Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR
- Asociace hotelů a restaurací ČR
- Asociace českých cestovních kancelářů a agentur
- Asociace turistických informačních center
- Asociace kuchařů a cukrářů ČR
- Autoklub ČR
- Agentura pro regionální rozvoj

3.7 Destinace cestovního ruchu

Destinaci cestovního ruchu lze obecně chápat jako cílové místo účastníků cestovního ruchu. Destinaci turismu je možno definovat rozličnými způsoby. Šíp (2010) rozděluje definice destinace cestovního ruchu na základě jejich povahy na geografické, ekonomické a obchodní, avšak i neutrální.

Gúčík (2010) hovoří o destinaci jako o cílovém místě, v němž jsou zastoupeny aspekty primární a sekundární nabídky. Janeček a Jakubíková (2020) doplňují, že je důležité,

aby tato nabídka byla dostatečně atraktivní, může představovat motiv cesty návštěvníků do destinace.

Cílovým místem může být jak středisko cestovního ruchu, tak turistický region, ale také i stát (Gúčík, 2010). Obdobně nahlíží na destinaci Untersteiner (2014), který uvádí, že turistická destinace může být synonymem pro turistickou lokalitu, region, stejně tak jako pro stát, krajinu nebo kulturní místo.

Dle Holešinské (2012, s. 43) představuje destinace cestovního ruchu „*přirozený celek, jenž má z hlediska předpokladů rozvoje cestovního ruchu jedinečné vlastnosti odlišné od jiných destinací.*“ Do těchto vlastností destinace řadí autorka atraktivitu, nabízené služby a turistickou infrastrukturu.

Dle Palatkové (2011, s. 11) jsou destinace klasifikovány jako „*konkurenceschopné strategicky organizované jednotky nabídky na mezinárodním trhu, které plní určité funkce.*“ Do těchto funkcí zahrnuje autorka např. funkci nabídkovou či marketingovou, přičemž zmiňuje, že hlavním účelem těchto funkcí je prodej.

Destinace často musí čelit i leckterým problémům. Jakubíková (2012) pokládá za závažný problém především konkurenci a uvádí, že by měla být destinace řízena odpovědným způsobem jako jakýkoliv jiný podnik, aby bylo možné ji považovat za konkurenceschopnou na trhu. Luštický a Musil (2017) doplňují, že existuje také řada dopadů, které mohou mít jak pozitivní, tak negativní vliv na rozvoj destinace. Zpravidla se jedná o dopady ekonomického, environmentálního a socio-kulturního charakteru.

3.7.1 Destinační management

Aby bylo zajištěno udržení destinace cestovního ruchu na trhu, je třeba zabezpečit její řízení odpovědným i udržitelným způsobem. Proces, pomocí kterého je zajišťováno řízení destinace se nazývá destinační management.

Destinační management je určitou perspektivou, jež prosazuje potřebu koordinace v turistických destinacích s cílem optimalizovat výsledky pro všechny zainteresované do poskytování služeb cestovního ruchu (Volgger a kol., 2021).

Podle Palatkové (2011, s. 20) je destinační management „*procesem analýzy, plánování a stanovení cílů destinace s cílem uspokojit potřeby návštěvníků destinace.*“

Ryglová a kol. (2012) konstatuje, že základem úspěšného managementu je dobrovolná spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem. Prostřednictvím této spolupráce by mělo být dosahováno vytyčených cílů v destinaci.

Holešinská (2012) poukazuje na princip 3K, který lze považovat za zásadní pro řízení destinace. Uplatňování principu 3K představuje koordinaci při plánování a organizování činností v destinaci, kooperaci a komunikaci se všemi zapojenými subjekty.

3.8 Rajonizace České republiky z pohledu cestovního ruchu

Dle Hraly (2013) jsou základem pro rajonizaci nižší a vyšší samosprávné celky. Svobodová a kol. (2013) uvádí jako hlavní účel rajonizace zmapování zásadních podmínek pro rozvoj cestovního ruchu v daných územních celcích.

V letech 1998-1999 došlo v rámci rajonizace k vytvoření 15 turistických regionů. Od roku 2010 vstoupilo v platnost aktualizované členění území. V současné době je tedy Česká republika rozdělena na 17 turistických regionů, které se následně člení na 40 turistických oblastí. Toto členění České republiky je postaveno na marketingovém principu, jehož cílem je hlavně propagace a prezentace potenciálu cestovního ruchu konkrétního území. Podnět pro vymezení turistických regionů vzešel od Agentury CzechTourism (Hrala, 2013).

Turistický region představuje územní jednotku disponující takovým potenciálem, který je dostatečný, aby stimuloval návštěvnost dané turistické oblasti. Turistická oblast je základním nástrojem marketingové propagace cestovního ruchu v České republice (Svobodová a kol., 2013). Ryglová a kol. (2012) doplňuje, že turistický region je územím, jehož hranice nejsou shodné s hranicemi administrativních územních celků. Co se týká turistických oblastí, Svobodová a kol. (2013) uvádí, že se jedná o obdobu turistických regionů, jelikož disponují podobným potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu.

V rámci Evropské unie jsou územní celky klasifikovány pomocí tzv. NUTS – Nomenclature of Units for Territorial Statistics (nomenklatura územních statistických jednotek). Význam systému NUTS je uplatňován především při tvorbě regionálních statistik a sociálně-ekonomických analýz v EU. V České republice je tato klasifikace uplatňována jako CZ-NUTS v následujících úrovních (portal.uur.cz, 2022):

- NUTS 0 – Česká republika (1)
- NUTS 1 – území celé České republiky (1)

4 Vlastní práce

Ve vlastní části je charakterizována vybraná destinace Dobrovolného svazku obcí Mikroregionu Rychnovsko a také je provedeno hodnocení lokalizačních předpokladů destinace dle Bínovy metodiky (2002). Dále je vyhodnoceno realizované dotazníkové šetření a následně byly vypočítány ukazatele intenzity cestovního ruchu pro zvolenou destinaci.

4.1 Charakteristika Dobrovolného svazku obcí Mikroregion Rychnovsko

Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Rychnovsko vznikl 6. 1. 2004 dle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích. Byl založen za účelem vzájemné pomoci mezi členskými obcemi. Mezi společné otázky, jež jsou v mikroregionu řešeny, patří především rozvoj měst a obcí, které jsou jeho součástí. K dalším činnostem patří snižování nezaměstnanosti, rozvoj infrastruktury, ekonomiky či cestovního ruchu. Mikroregion Rychnovsko se rozkládá nedaleko česko-polských hranic v podhůří Orlických hor. Sídlem mikroregionu je město Rychnov nad Kněžnou. V současné době je mikroregion tvořen 30 členskými obcemi (krkralovehradecky.cz, 2018).

Obrázek 8 Území ORP Rychnov nad Kněžnou

Zdroj: Strategie území SO ORP Rychnov nad Kněžnou na období 2015-2024

Přehled jednotlivých obcí mikroregionu je uveden v příloze č. 1. U každé obce je udána základní charakteristika, tedy její rozloha, nadmořská výška, počet obyvatel, a i její části, pokud jich má konkrétní obec více, anebo katastrální území. U jednotlivých obcí jsou uvedeny také památky, které se nachází na území dané obce. Seznam památek obcí je zpracován pomocí portálu památkového katalogu, který je spravován Národním památkovým ústavem. Ve většině případů se jedná o kulturní památky, ale také národní kulturní památky, městské a vesnické památkové zóny. Některé další památky jsou uvedeny v následující kapitole, v níž jsou zpracovány lokalizační podmínky Mikroregionu Rychnovsko.

4.2 Lokalizační podmínky Mikroregionu Rychnovsko

V této podkapitole jsou charakterizovány lokalizační podmínky na území destinace Mikroregion Rychnovsko podle Bínovy metodiky (2002).

Přírodní pozoruhodnosti

Mikroregion Rychnovsko je poměrně bohatý na přírodní pozoruhodnosti. Jedná se především o chráněná území typu přírodní rezervace a přírodní památka. Mikroregion Rychnovsko je součástí Chráněné krajinné oblasti Orlické hory. Pro CHKO Orlické hory je nejtypičtější rostlinou bledule jarní, zatímco charakteristickým zvířetem je mihule potoční či vranka obecná, jež lze nalézt v tocích řek Divoké Orlice, Bělé a Zdobnice.

Na území Mikroregionu se nachází oblasti, jež jsou součástí chráněných území Natura 2000, a to ptačí oblast Orlické Záhoří a evropsky významné lokality Zaorlicko, Trčkov a Zdobnice-Říčka. Charakteristickými stanovišti pro Zaorlicko jsou horské sečené louky a smíšené jasanovo-olšové lužní lesy. Předmětem ochrany je vranka obecná. V lokalitě Zdobnice-Říčka jsou typická stanoviště chasmo fytické (rostoucí ve skalních štěrbinách) vegetace skalnatých svahů a lesy na svazích, sutích a roklích. V lokalitě Trčkov se nejvíce vyskytují stanoviště bučin a acidofilních smrčín. Chřástal polní je předmětem ochrany v ptačí oblasti Orlické Záhoří. Typické jsou pro tuto oblast louky a pastviny, které jsou obhospodařovány v souladu se zásadami ekologického zemědělství. V oblasti lze také zahlédnout čápa černého, ůuhýka obecného, ale také i ledňáčka říčního (NATURA2000, 2022).

Dále se v mikroregionu nachází tyto přírodní rezervace a památky:

- Národní přírodní rezervace Trčkov
- Národní přírodní rezervace Bukačka
- Přírodní rezervace Bedřichovka
- Přírodní rezervace Černý důl
- Přírodní rezervace Hraniční louka
- Přírodní rezervace Kačerov
- Přírodní rezervace Komáří vrch,
- Přírodní rezervace Modlivý důl
- Přírodní rezervace Neratovské louky
- Přírodní rezervace Pod Zakletým
- Přírodní rezervace Trčkovská louka
- Přírodní rezervace Ve slatinské stráni
- Přírodní rezervace Zámělský borek
- Přírodní rezervace Zemská brána
- Přírodní památka Kačerov,
- Přírodní památka Na Hadovně
- Přírodní památka Rašeliniště pod Pětirozcestím
- Přírodní památka Rašeliniště pod Předním vrchem
- Přírodní památka Sfinga
- Přírodní památka U Kunštátské kaple
- Přírodní památka Uhřinov-Benátky
- Přírodní park Les Včelný
- Přírodní park Orlice
- Přírodní park Údolí Rokytenky a Hvězdné

Pěší a horská turistika

Mikroregion Rychnovsko disponuje poměrně dobrými podmínkami k provozování pěší i horské turistiky. Většina značených turistických tras je nízké nebo střední náročnosti. Mezi známé značené trasy patří okruh kolem města Říčky v Orlických v horách v délce 11,6 km a okruh okolo Zdobnice přes Velkou Deštnou dlouhý 21,4 km. Okruh okolo Vamberka je veden přes Litice nad Orlicí a jeho celková délka je 17,7 km. Další turistický okruh je

21,1 km dlouhý a vede z osady Polanka, která je součástí obce Liberk do Skuhrova nad Bělou a zpět (ceskehory.cz, 2022). Významnou turistickou trasou je Jiráskova hřebenová cesta, která měří neuvěřitelných 170 km. Cesta vede z Broumova až do Litomyšle. Skrz Rychnovsko je Jiráskova cesta vedena těmito body: Kunštátská kaple, Anenský vrch, tvrz Hanička, Zemská brána (region-orlickehory.cz, 2022).

Na Rychnovsku se nalézají i mnoho tematických a naučných stezek pro turisty. Ve většině případů jsou na trasách naučných stezek instalovány informační panely, prostřednictvím kterých jsou turistům předávány informace o konkrétních místech (naučné-stezky.cz, 2022):

- **Naučná stezka Bělá** – o historii a současnosti obcí Solnice a Kvasiny, 10 km,
- **Naučná stezka Opevnění Rokytnicka** (Rokytnice v Orlických horách) – o historii opevnění budovaného před druhou světovou válkou, 4,5 km,
- **Městský vycházkový okruh Bylo nás pět** (Rychnov nad Kněžnou) – o rodišti Karla Poláčka a místech spojených s jeho nejznámější knihou, cca 3,5 km,
- **Naučná stezka Antonína Čecha** – o historii a zajímavostech obce Lupenice, 4,5 km,
- **Naučná stezka Bedřichovka** (Orlické Záhoří) – o přírodních rezervacích Trčkovská louka a Bedřichovka, cca 3 km,
- **Naučná stezka U císařské studánky** (Solnice) – o přírodních zajímavostech vyskytujících se v podhůří Orlických hor, 1,2 km,
- **Naučná stezka Vápenka** – o historii a zajímavostech obce Skuhrov nad Bělou, 1,8 km,
- **Naučná stezka Velešov** (Potštejn) – o zřícenině hradu, 1,5 km,
- **Naučná stezka Zemská Brána** (Bartošovice v Orlických horách) – o přírodě v přírodní rezervaci Zemská Brána, 3 km,
- **Ovocná stezka** – o pěstování ovoce v obci Synkov-Slemeno a jejím okolí, 6 km,
- **Pašerácká stezka** (Orlické Záhoří) – o historii pašeráctví a o osadě Černá Voda, 5 km,
- **Planetární stezka** (Záměl – Potštejn) – o modelech planet sluneční soustavy v měřítku 1:1 000 000 000, 6,5 km,
- **Podorlická pivní stezka** (Rychnov nad Kněžnou – Letovisko Studánka) – o přírodě a vaření piva, 4,2 km,
- **Rybářská česko-finská naučná stezka** (Skuhrov nad Bělou – Debřece) – o přírodě v obcích, 1,5 km.

Cykloturistika

Území Rychnovska je protkáno nespočtem cyklistických tras. Většina z nich je vedena po místních a účelových komunikacích, které zpravidla bývají méně frekventované. Některé cyklotrasy nebo jejich části kopírují značené pěší turistické trasy. Jsou zde zastoupeny cyklistické trasy různých obtížností od těch nejjednodušších až po ty nejnáročnější.

Územím mikroregionu vedou následující cyklistické trasy (cyklotrasy.cz, 2022):

- cyklotrasa č. 4046 z Ústí nad Orlicí do Potštejna,
- cyklotrasa č. 4070 z Žamberku do Rokytnice v Orlických horách,
- cyklotrasa č. 4074 z Červenovodského sedla do Neratova,
- cyklotrasa č. 4075 z Litic nad Orlicí do Orlického Záhoří,
- cyklotrasa č. 4076 z Julinčina údolí na hraniční přechod Adam,
- cyklotrasa č. 4241 ze Skuhrova nad Bělou do Týniště nad Orlicí,
- cyklotrasa č. 4245 ze Solnice do Osečnice,
- cyklotrasa č. 4307 z Pěticestí do Orlického Záhoří,
- cyklotrasa č. 4308 z Orlického Záhoří (Pod Homolí) do Zdobnice (Pod Čertovým Dolem),
- cyklotrasa č. 4312 z Kostelce nad Orlicí do Potštejna (kemp Vochtánka),
- cyklotrasa č. 4349 z Opočna do Rychnova nad Kněžnou.

Nadšenci tematických cyklostezek si na Rychnovsku přijdou na své, neboť krajinou se rozprostírá Podorlická pivní cyklostezka. Jde o nejdelší pivní cyklistickou stezku v České republice. Výchozím bodem cyklostezky je Městský Podorlický pivovar v Rychnově nad Kněžnou. První cyklostezka o délce 49 kilometrů spojuje Rychnov nad Kněžnou a Pivovar v obci Dobruška, která není součástí mikroregionu. Další cyklostezka představuje spojení mezi rychnovským pivovarem a pivovarem Clock v Potštejně. Tato trasa je dlouhá 31 kilometrů. Při putování po pivní cyklostezce mohou účastníci navštívit zmíněné pivovary a při této příležitosti i ochutnat piva, která se v nich vaří (podorlickapivnicyklostezka.cz, 2016).

Sjezdové zimní sporty

Rychnovsko disponuje dobrými podmínkami pro sjezdové zimní sporty. Největším i nejmodernějším skiareálem je bezpochyby Ski centrum Říčky v Orlických horách, který

se nachází v nadmořské výšce 740-992 metrů. Součástí skiareálu jsou čtyři sjezdovky, dva vleky a jedna lanovka. Kromě modré a dvou červených sjezdovek, je zde k dispozici i černá, která je označována jako nejnáročnější. Ve skiareálu jsou také k dispozici další služby jako lyžařská škola, lyžařský servis a půjčovna vybavení (region-orlickehory.cz, 2022).

Skiareál Nella Bartošovice v Orlických horách leží v nadmořské výšce 570-630 metrů. Toto menší lyžařské středisko disponuje dvěma modrými sjezdovkami v délce 400 metrů a jednou 200metrovou dětskou sjezdovkou. Z pohledu náročnosti je toto lyžařské středisko vhodnou volbou především pro začátečníky a rodiny s dětmi. Součástí areálu je i malý snowpark, který je situován přímo na jedné ze sjezdovek (nella.cz, 2022).

Ski centrum Zdobnice disponuje celkem čtyřmi sjezdovkami, třemi modrými a jednou červenou v nadmořské výšce 605 metrů a celkové délce 1,9 kilometru. Milovníci zimního adrenalinu mohou vyzkoušet malý snowpark, který je součástí střediska. K dalším službám ski centra patří i lyžařská škola a lyžařský servis (kudyznudy.cz, 2022).

Ve městě Rokytnice v Orlických horách se nalézá Skiareál Farák. Nadmořská výška je zde v rozmezí 530-670 metrů. K dispozici je zde 350metrová nenáročná sjezdovka vhodná pro všechny lyžaře a snowboardisty, pro které je zde připraven i snowpark. Do nabídky skiareálu se také řadí lyžařská škola a možnost večerního lyžování (skifarak.cz).

V obci Orlické Záhoří se nachází tři lyžařské areály. Jedním z nich je Areál Černá Voda. Mírná sjezdovka o délce 600 metrů je ideálním místem pro nenáročné lyžaře. Tento skiareál disponuje půjčovnou lyžařského i snowboardového vybavení a lyžařskou školou (arealcernavoda.cz, 2022). Dalším je Skiareál Jadrná s 300metrovou nenáročnou sjezdovkou (region-orlickehory.cz, 2015). Modrou sjezdovku v délce 500 metrů lze nalézt ve skiareálu Bedřichovka. Tato sjezdovka je díky svým podmínkám vhodná pro absolutní začátečníky (bedrichovka.cz, 2022).

Lyžařská turistika

Rychnovsko nabízí několik možností pro lyžařskou turistiku. Okolí Orlického Záhoří je poměrně bohaté na běžkařské trasy. Nachází se zde Skiareál Bedřichovka, který nabízí běžkařům nejdelsí osvětlenou trať v České republice. Délka trati je 4,5 km a vstup na ni je zdarma (bedrichovka.cz). Dalším místem je Areál Černá Voda u Orlického Záhoří, v jehož blízkosti jsou v zimě udržovány desítky kilometrů běžkařských tras (arealcernavoda.cz). Za ráj běžkařů by se dala označit Orlickohorská běžkařská magistrála, na kterou se lze

napojit z Orlického Záhoří, Říček v Orlických horách a Rokytnice v Orlických horách. Správa Orlickohorské magistrály nabízí možnost zkontrolovat si zvolenou trať prostřednictvím portálu s evidencí GPS rolby, jež udržuje trať (kudyznudy.cz, 2022).

V okolí Říček v Orlických horách jsou běžkařům k dispozici tratě o délce až 42 km. Mezi ty nejznámější patří Hřebenovka, Přístupová nebo Jiráskova (skiricky.cz, 2022). Další běžecký okruh nabízí obec Zdobnice. Jedná se o strojově upravovanou trať, která prochází přímo obcí Zdobnice. Při absolvování této trati běžkaři urazí devítikilometrovou trasu a překonají přibližně dvousetmetrové převýšení (skizdobnice.cz, 2022).

Poněkud netradiční běžkařské trasy se nachází v okolí Rokytnice v Orlických horách. Netradiční jsou tyto trasy především proto, že nabízejí zajímavé spojení sportu a poznání rokytnického opevnění. Trasa *Rokytnice a okolí* vede kolem dělostřelecké tvrze Hanička, která je v zimních měsících návštěvníkům uzavřena, ale je zde možnost prohlédnout si toto opevnění alespoň zvenku. Jedná se o trasu střední náročnosti v délce 9 km. Další je trasa *Po pěchotních srubech Orlicka*. Na této trase lze vidět sruby s názvem Holý, Chata nebo Poslední. Tato trasa je určena zkušeným běžkařům a její délka je 18,5 km (region-orlickehory.cz, 2015).

Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody

Na území Rychnovska se nenalézají žádné významnější přírodní vodní plochy vhodné k rekreaci. Nicméně možnost koupání nabízejí městská koupaliště v Rychnově nad Kněžnou, ve Vamberku či přírodní koupaliště v lesoparku Včelné a v Rokytnici v Orlických horách.

Rekreace v lesích a na horách

Rychnovsko je díky své poloze vhodnou oblastí pro rekreaci v lesích i na horách. Nadmořská výška se zde pohybuje v rozmezí od 300 m. n. m. až 990 m. n. m. V oblasti se vyskytuje mnoho zalesněných ploch, nejvíce jich je však v příhraničí (orlickehory.nature.cz, 2022). Krajina je také protkána mnoha turistickými trasami či naučnými stezkami, jak je již zmíněno výše. Co se týká ubytování, v oblastech s nižší i vyšší nadmořskou výškou převažují především penziony a tzv. rekreační pronájmy. Ubytování je nejvíce situováno ve městech či jejich blízkém okolí, anebo nedaleko sjezdovek pro možnost ubytovat se přímo v horách.

Venkovská turistika

Reliéf Rychnovska je poměrně členitý. Okolí Rychnova nad Kněžnou je klasifikováno jako pahorkatina, zatímco příhraniční oblast je charakterizována jako krajina vrchovin a výrazných svahů. Co se týká využití území, jedná se především o krajinu lesozemědělskou, pro niž je typické střídání lesních a nelesních stanovišť (Löw, Novák a Dohnal, 2010). Dle dat ČSÚ (2021) je hustota zalidnění na Rychnovsku 70 obyvatel na km², což představuje nižší hustotu osídlení. Nalézají se zde malá vesnická sídla s charakteristickými roubenými domy se zděnou střední částí typické pro Orlické hory. Aktivita spojená s venkovskou turistikou, např. ve formě agroturistiky nabízí např. Penzion Sokolí hnízdo, jehož součástí je také farma, kde se lze seznámit se zvířaty a životem na farmě (sokolihnizdo.cz, 2022).

Vodní turistika

Mikroregionem protéká řeka Divoká Orlice, která pramení v Polsku. Na území České republiky je jejím počátečním bodem Trčkov. Horní tok řeky, protékající od Trčkova přes Zemskou bránu do Klášterce nad Orlicí, bývá zpravidla sjízdný jen v jarních měsících. Tento úsek je určen zkušeným vodákům, poněvadž se zde vyskytují lehké a středně těžké peřeje. Dolní úsek Divoké Orlice od Potštejna až k soutoku s Tichou Orlicí je sjízdný prakticky po celý rok. Tato trasa je vhodná i pro začátečníky, protože voda je zde klidná (rtic.cz, 2013). Řeka Zdobnice, jež oblastí také protéká, je splavná pouze po období vydatných dešťů nebo tání.

Horolezectví

Díky výskytu skalních útvarů existují v mikroregionu tři oblasti, ve kterých lze provozovat horolezectví. V okolí obce Zdobnice se nachází rulová skála Pod Šajtavou a je vhodná především pro bouldering (balvaření). Další oblast je Údolí Říčky dostupná z Rokytnice v Orlických horách. K dispozici jsou zde skály Růžová, která je tvořena růžovou rulou, a Ruláda. Zemská brána je horolezecká oblast v okolí Bartošovic v Orlických horách, v těsné blízkosti státní hranice s Polskem. V oblasti je k dispozici celkem šest skal, které jsou tvořeny rulovými skalními výchozy (horosvaz.cz, 2022).

Závěsné létání

Ve sledovaném mikroregionu nejsou dobré podmínky pro závěsné létání.

Sportovní myslivost

Na Rychnovsku působí Okresní myslivecký spolek, jenž provozuje brokovou střelnici i umělou liščí noru. V současnosti je ve spolku evidováno 647 členů a 74 honiteb (rychnov.cmmj.cz, 2022). Mimo jiné existuje i možnost honitby v Kolowratských lesích, kde jsou nabízeny poplatkové lovy na jelena evropského (kolowrat.com, 2020).

Sportovní rybolov

Z dostupných zdrojů nebyly zjištěny zmínky o sportovním rybolovu, avšak na Rychnovsku se nalézají několik rybářských revírů a rybníků. Jedná se o revíry na řekách Bělá, Kněžná, Divoká Orlice a Zdobnice. Rybaření v těchto vodách je možné na základě povolenky k lovu ryb (rybsvaz.cz, 2019).

Pozorování vodních ptáků

Rychnovsko není typickým místem pro pozorování vodních ptáků, nicméně nachází se zde ptačí oblast Orlické Záhoří patřící do soustavy chráněných území Natura 2000. Důvodem pro vyhlášení ptačí oblasti byla ochrana chrástala polního. Samozřejmě je v oblasti k vidění i mnoho jiných druhů ptáků, např. rákosník proužkovaný, strnad rákosní, bekasina otavní či cvrčilka říční (ptacizahori.cz, 2011).

Kulturně historické památky a soubory

Na Rychnovsku se nachází mnoho kulturně historických památek. V Rychnově nad Kněžnou a Rokytnici v Orlických horách je vyhlášena městská památková zóna. Předmětem ochrany v obou městech je historické jádro města. Na Rychnovsku lze najít i jednu vesnickou památkovou zónu, a to v obci Kačerov, která je součástí katastrálního území obce Zdobnice (pamatkovykatalog.cz, 2022).

V mikroregionu lze nalézt také velké množství zámků, hradů, zřícenin či kaplí.

- Kostel Nanebevzetí Panny Marie se skleněnou střechou, Neratov
- Rozhledna Anna na Anenském vrchu, Bartošovice v Orlických horách
- Rozhledna, Skuhrov nad Bělou
- Zámek Potštejn
- Hrad Potštejn
- Pevnost Hanička

- Kolowratský zámek, Rychnov nad Kněžnou
- Kostel nejsvětější trojice v Rychnově nad Kněžnou
- Zámek Kvasiny
- Kostel nejsvětější trojice, Říčky v Orlických horách
- Renesanční zvonice, Rychnov nad Kněžnou
- Zřícenina Hradu Velešov
- Klasicistní budova radnice, Rychnov nad Kněžnou
- Kostel sv. Havla, Rychnov nad Kněžnou
- Synagoga, Rychnov nad Kněžnou
- Židovský hřbitov, Rychnov nad Kněžnou
- Zámek Černíkovice
- Zámek Rokytnice v Orlických horách
- Kostel všech svatých, Rokytnice v Orlických horách
- Kostel nejsvětější trojice, Rokytnice v Orlických horách
- Kostel svatého Jana Nepomuckého, Liberk
- Kaple Božského srdce Páně, Solnice
- Kaple sv. Cyrila a Metoděje, Byzhradec
- Kostel Proměnění Páně, Slatina nad Zdobnicí
- Zvonice, Bílý Újezd
- Kostel sv. Petra a Pavla, Voděrady
- Kostel sv. Máří Magdalény, Bartošovice v Orlických horách

Skanzeny a muzea

Na území mikroregionu se nachází několik muzeí, především tedy ve městech. V centru mikroregionu – Rychnově nad Kněžnou existuje hned několik muzeí. Jedná se o Muzeum a galerii Orlických hor. Hlavní prostory muzea jsou situovány v Kolowratském zámku. Každoročně jsou zde pořádány výstavy ze sbírek muzea zabývající se historií, archeologií a přírodními vědami. Součástí muzea je také Památník Karla Plachetky, známého ornitologa. V této expozici si lze prohlédnout ornitologickou sbírku dermoplastických preparátů, která prezentuje Plachetkovo celoživotní dílo. Muzeum dále nabízí ještě jednu expozici, a to *Rychnovsko na historických fotografiích*. Co se týká Orlické galerie, je zde k vidění několik stálých expozic, například *Malíři Orlických hor* nebo *Malíři v Říčkách*. V Rychnově

nad Kněžnou lze také navštívit Synagogu – Památník Karla Poláčka, jemuž je jako rychnovskému rodákovi židovského původu věnována zdejší expozice (moh.cz, 2018).

Muzeum hraček nacházející se v bývalé budově radnice na rychnovském náměstí nabízí hračky z let 1880-1980, převážně české a československé výroby. V expozici jsou zastoupeny hračky jako stavebnice, stolní hry, cínoví vojáčky, vláčky, také kočárky, panenky a mnoho dalších. Mimo jiné je součástí tohoto muzea také expozice věnovaná Magdaleně Dobromile Rettigové (muzeumhracek-rk.cz, 2019).

Město Rokytnice v Orlických horách disponuje dvěma muzei. Jsou to Muzeum železnice a Sýpka – muzeum Orlických hor. Muzeum železnice nabízí návštěvníkům historii místní trati Doudleby – Rokytnice – Vamberk, a zároveň přibližuje historii železnice v Orlických horách. Největším lákadlem muzea je však parní lokomotiva 328.011 z roku 1956 (kudyznudy.cz, 2022).

Sýpka – muzeum Orlických hor nese název podle bývalé sýpky, ve kterém je umístěno. V interaktivní expozici muzea je návštěvníkům odhalována příroda a řemesla typická pro Orlické hory, ke kterým patří sklářství, kovářství či textilnictví. Návštěvníci muzea si tak mohou vyzkoušet např. malování na sklo či tkaní koberce (moh.cz, 2018).

Nedaleko Rokytnice v Orlických horách je situována Tvrz Hanička, jež byla v minulosti součástí předválečného opevnění postavené ve 30. letech 20. století. V současné době slouží tato dělostřelecká tvrz jako muzeum, které nabízí dvě prohlídkové trasy. V rámci toho mohou návštěvníci zhlédnout např. stroje, muniční skladiště či podzemní kasárny. Navíc je zde k vidění též sbírka exponátů zahrnující zbraně používané Československou armádou (hanicka.cz, 2022).

Muzeum krajky ve Vamberku se pyšní expozicí, která přibližuje vývoj české krajky od 18. století až po současnost. K vidění je zde stálá expozice paličkovaných krajků, a zároveň jsou zde každoročně pořádány tematické výstavy (vamperk.cz, 2022).

Vojenské muzeum v Potštejně umístěné v podkroví městského úřadu nabízí expozici, jež je věnována prvorepublikové československé armádě, a čítá více než 240 exponátů (ropik.cz, 2022).

Lázeňská funkce

V Mikroregionu Rychnovsko nebyly nalezeny žádné zmínky o existenci lázní.

Kongresy a konference

V tomto případě nebyly zaznamenány žádné informace o konání kongresů a konferencí v Mikroregionu Rychnovsko.

Kulturní akce

Nejvíce kulturních akcí se koná v centru mikroregionu. Mezi nejvýznamnější hudební a divadelní akce patří Swingový festival Jiřího Šlitra a Poláčkovo léto. Swingový festival Jiřího Šlitra se koná vždy v květnu. Příznivci Jiřího Šlitra se mohou těšit na vystoupení swingových orchestrů nebo na pravidelnou účast divadla Semafor. Další kulturní akcí, jež je spojena se známým umělcem, je Poláčkovo léto. Jak už název napovídá, jde o slavného rychnovského rodáka Karla Poláčka. Na jeho počest je vždy na přelomu června a července pořádán divadelní festival. Účastníci si v rámci festivalu mohou prohlédnout netradiční památkové objekty města, v nichž se akce odehrává. Nejen pro děti jsou během prázdnin v Rychnově pořádány Pohádkové pátky. Pohádky hrají různé divadelní soubory, vždy v pátek od 17 hodin. Další prázdninovou akcí je Putování se Zilvarem. V podstatě se jedná o procházku městem se zábavným programem a zastávkami u nejvýznamnějších míst ve městě. Zájemce provází známá knižní postava Zilvar z chudobince z humoristického románu spisovatele Karla Poláčka. K dalším tradičním rychnovským akcím patří staročeský jarmark, svatomartinské slavnosti a Orlicko-kladský varhanní festival a každoroční vánoční výstava betlémů. V Rychnově je v tu dobu k vidění nespočet betlémů ze sbírek okolních muzeí, kostelů či soukromých sběratelů (rychnovsko.info, 2022).

Z dalších akcí mikroregionu lze zmínit Mentetrál, což je festival divadel spolupracujících s lidmi s mentálním postižením. V roce 2022 se v Neratově konal již osmý ročník tohoto festivalu. V obci Rybná nad Zdobnicí je pořádán festival vážné a folklórní hudby nesoucí název Rybenské hudební léto. Nelze opomenout ani Mezinárodní krajkářské slavnosti, které se konají ve Vamberku. Součástí této akce jsou různé přednášky, módní přehlídky, avšak především výstavy kraje. Velmi bohatý program v podobě letního kina, řemeslného jarmarku či mši je součástí Anenské pouti v Rokytnici v Orlických horách. V mikroregionu se v průběhu celého roku koná nespočet jiných zajímavých lokálních akcí, ať už to jsou např. plesy různých zájmových spolků, pivní slavnosti nebo festivaly pro rodiny s dětmi.

Sportovní akce

K letním sportovním akcím se na Rychnovsku řadí Říčkovský Golem a Říčkovský masakr. Obě tyto akce se konají v areálu Skicentra Říčky v Orlických horách. Říčkovský Golem je každoroční závod konající se vždy v červenci a jedná se o horský triatlon. Říčkovský masakr je tradiční opakující se akcí a koná se v září. Tento závod spočívá ve výběhu do černé sjezdovky a je určen pro dospělé. Pro děti je připravena kratší, méně náročná trasa (skiricky.cz, 2022).

Mezi zimní sportovní akce patří mezinárodní soutěž v jízdě na saních rohatých, jež se tradičně koná ve Skiareálu Černá voda v Orlickém Záhoří. Každoročně se této soutěže účastní posádky nejen z České republiky, ale i z Polska, Ruska, Nového Zélandu či dokonce Jihoafrické republiky (orlickezahori.eu, 2022).

Poněkud neobvyklou akcí jsou bafuňářské závody, které jsou každoročně pořádány v lyžařském areálu Říčky v Orlických horách při příležitosti ukončení uplynulé lyžařské sezony. Tohoto závodu na lyžích se mohou zúčastnit jak dospělí, tak děti, a to v nejrůznějších maskách. V závěru soutěže je vždy vyhlašována nejlepší maska (hkregion.cz, 2022).

Ve skiareálu Říčky v Orlických se také koná nejvýznamnější sportovní akce na Rychnovsku, a to Skiinterkriterium. Jedná se o mezinárodní závod žactva v alpském lyžování. Tato akce patří k nejstarším svého druhu na světě. V roce 2022 se konal už 60. ročník těchto závodů (kudyznudy.cz, 2022).

Církevní akce

Kromě pravidelných bohoslužeb v některých obcích mikroregionu se na Rychnovsku konají pouze Neratovské poutní slavnosti. Jde o každoroční akci, která vedle mši nabízí i kulturní program, např. divadelní představení, řemeslný jarmark pro děti nebo tradiční koncert Královéhradecké filharmonie (neratov.cz, 2019).

Veletrhy a tematické trhy

Na území Rychnovska jsou pravidelně pořádány především tradiční jarmarky a tematické trhy. Jedná se například o Rychnovský jarmark nebo Anenskou pouť, které jsou již zmíněny výše.

Místní produkty

Na Rychnovsku se vyrábí několik certifikovaných výrobků, které nesou regionální značku „*Orlické hory originální produkt*“. Jedná se o tyto produkty (Asociace regionálních značek, 2022):

- hovězí maso, Venclův statek, Javornice,
- košíkářské, tkané a keramické výrobky z Chráněné dílny Kopeček, Bartošovice v Orlických horách,
- kvasový chléb a sváteční koláče, Pekárna Lično,
- mléko a mléčné výrobky, Farma pod Lipou Rokytnice v Orlických horách,
- pekařské a cukrářské výrobky, Pekárna Na Plechu Rychnov nad Kněžnou,
- originální plstěné výrobky z ovčí vlny, Ira Smolková, Rychnov nad Kněžnou,
- rychnovská piva, Městský podorlický pivovar Rychnov nad Kněžnou,
- řemeslné pivo Prorok, Pivovar Neratov,
- přírodní ovocné pálenky, Podorlická sodovkárna, Rychnov nad Kněžnou,
- synkovská jablíčka, Ovocné sady Synkov,
- ručně paličkovaná krajka, Jana Štefková, Vamberk.

Příhraniční specifika

V mikroregionu se nachází hraniční přechody s Polskem. Hraniční přechod Bartošovice v Orlických horách – Niemojów a Orlické Záhoří – Mostowice, nicméně z pohledu zvolené metodiky nelze považovat tyto hraniční přechody za významné. Důvodem je, že Bína (2002) pracuje s hranicí Německa a Rakouska a souvisejícím přílivem turistů z těchto zemí do České republiky.

4.2.1 Vyhodnocení lokalizačních podmínek

Pomocí analýzy jednotlivých kategorií je potenciál cestovního ruchu v mikroregionu vypočítán na 237 bodů. Na základě této hodnoty je destinace zařazena do zóny výjimečného potenciálu. Bodové ohodnocení lokalizačních podmínek mikroregionu je zobrazeno v tabulce 2.

Tabulka 2 Vyhodnocení lokalizačních podmínek Mikroregionu Rychnovsko

Složka potenciálu cestovního ruchu	Počet bodů pro kladný stupeň lokalizačních podmínek		
	1	2	3
Přírodní pozoruhodnosti	10		
Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku			15
Vhodnost krajiny pro cykloturistiku			20
Vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty		15	
Vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku		7	
Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody	10		
Vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy/hory		13	
Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku			20
Vhodnost krajiny pro vodní turistiku	3		
Vhodnost krajiny pro horolezectví		2	
Vhodnost krajiny pro závěsné létání		-	
Vhodnost krajiny pro sportovní myslivost		2	
Vhodnost krajiny pro sportovní rybolov		2	
Vhodnost krajiny pro pozorování vodních ptáků		1	
Kulturně historické památky a soubory		25	
Skanzeny a muzea		15	
Lázeňská funkce	-	-	-
Kongresy a konference	-	-	-
Kulturní akce			40
Sportovní akce			20
Církevní akce	2		
Veletrhy a tematické trhy	5		
Místní produkty		10	
Příhraniční specifika	-	-	-
Součet		237	

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

4.3 Dotazníkové šetření

Součástí zpracování diplomové práce bylo dotazníkové šetření na téma cestovního ruchu v Dobrovolném svazku obcí Mikroregionu Rychnovsko. Důvodem pro realizaci dotazníkového šetření bylo získání informací o povědomí respondentů o zkoumaném území. Jediným kritériem při výběru respondentů byl jejich věk, a to 15 let a více. Dotazník se větvil podle jednotlivých skupin respondentů na ty, kteří destinaci navštívili, na ty, kteří danou oblast nenavštívili, ale měli by o návštěvu zájem a na ty, kteří zkoumané území nenavštívili a ani to nemají v plánu. Sběr dat probíhal v letních měsících roku 2021 a celkem se dotazníkového šetření zúčastnilo 430 respondentů.

4.3.1 Vlastní otázky

V této podkapitole jsou rozebrány vlastní otázky dotazníkového šetření, které se vztahují ke zkoumané destinaci.

Obecné povědomí o Mikroregionu Rychnovsko

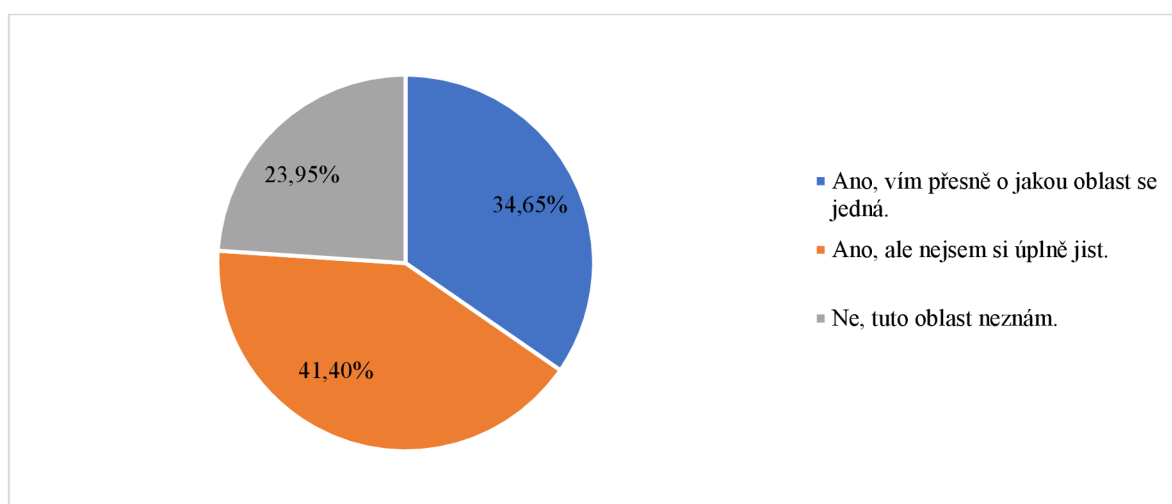
Tři čtvrtiny (76,1 %, 327) odpovídajících na tuto otázku z celkového počtu (n = 430) vyjádřily určitou formu znalosti zkoumané destinace. Třetina (35 %, 149) respondentů z celkového počtu osob, které odpovídaly na tuto otázku (n = 430) se ztotožnila s odpovědí „ano, vím přesně o jakou oblast se jedná“. Nejvíce respondentů (41,4 %, 178) uvedlo, že mikroregion zná, ale svou znalostí si nejsou přesně jisti. Tento fakt může znamenat, že tito lidé, například již navštívili některou obec daného mikroregionu. Avšak navzdory tomu si nejsou vědomi, že daná obec je součástí tohoto mikroregionu. Pouze čtvrtina (24,0 %, 103) odpovídajících přiznala neznalost dané destinace.

Tabulka 3 Povědomí o destinaci

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, vím přesně, o jakou oblast se jedná.	149	34,7 %
Ano, ale nejsem si úplně jist/a.	178	41,4 %
Ne, tuto oblast neznám.	103	24,0 %
Celkem	430	100 %

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Graf 1 Povědomí o destinaci

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Návštěva Mikroregionu Rychnovsko

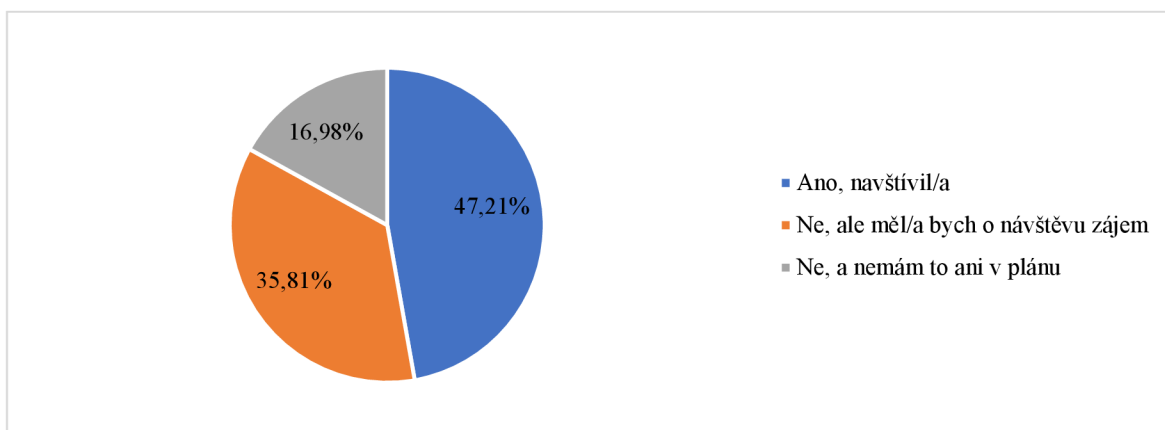
Necelá polovina (47,2 %, 203) z celkového počtu (n = 430) dotázaných konstatovala, že již v minulosti destinaci navštívila. Přibližně 36 % (35,8 %, 154) zvolilo zápornou odpověď se zájmem o návštěvu destinace. Necelá pětina (17,0 %, 73) odpovídajících v rámci této otázky zaujala negativní stanovisko a projevila odmítavý postoj k návštěvě destinace.

Tabulka 4 Návštěva destinace

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, navštívil/a.	203	47,2 %
Ne, ale měl/a bych o návštěvu zájem.	154	35,8 %
Ne, a nemám to ani v plánu.	73	17,0 %
Celkem	430	100 %

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Graf 2 Návštěva destinace

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Podle uvedených odpovědí byli respondenti, kteří odpovídali na tuto otázku (n = 430) rozděleni do tří kategorií, a to:

1. **stávající návštěvníci** (odpověď „ano, navštívil/a“, n = 203),
2. **potenciální návštěvníci** (odpověď „ne, ale měl/a bych o návštěvu zájem“, n = 154),
3. **respondenti s odmítavým postojem k návštěvě** (odpověď „ne, a nemám to ani v plánu“, n = 73).

Dále je věnována pozornost jednotlivým skupinám respondentů.

1. Stávající návštěvníci

Tato skupina je tvořena respondenty, kteří již destinaci navštívili.

Frekvence návštěv

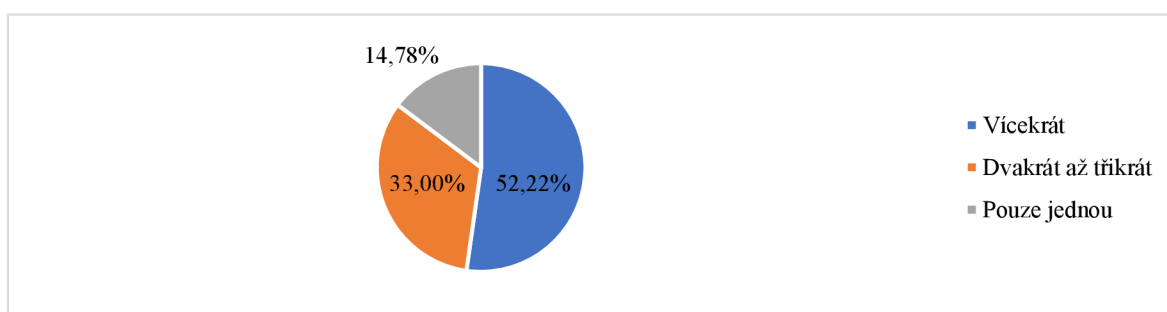
Více než tři čtvrtiny (85,2 %, 173) dotázaných z celkového počtu (n = 203) navštívily destinaci již několikrát. Polovina dotázaných (52,2 %, 106) uvedla, že daný mikroregion navštívila vícekrát. Třetina (33 %, 67) odpovídajících na tuto otázku se ztotožnila s odpovědí dvakrát až třikrát. Necelých 15% (14,8 %, 30) dotázaných navštívilo destinaci pouze jednou.

Tabulka 5 Četnost návštěv destinace

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Vícekrát	106	52,2 %
Dvakrát až třikrát	67	33,0 %
Pouze jednou	30	14,8 %
Celkem	203	100 %

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Graf 3 Četnost návštěv destinace

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Účel návštěvy

V této otázce mohli respondenti (n = 203) vybrat více odpovědí, maximálně mohli označit tři odpovědi. Jako účel návštěvy destinace uváděli odpovídající nejčastěji rekreaci a odpočinek (53,2 %, 108) a návštěvu kulturních a historických památek (41,4 %, 84). Přibližně třetina respondentů uvedla, že navštívila destinaci za účelem aktivní turistiky (31 %, 63) a necelá čtvrtina se vydala za sportovním vyžitím (23,2 %, 47). Návštěvu příbuzných či známých uvedlo 14,3 % (29) odpovídajících na tuto otázku. S odpovědí „jiné“ se ztotožnilo 12,3 % (25) respondentů, co se týká odpovědí, zúčastnění uváděli skautský

tábor, sportovní utkání, cyklistiku a pracovní cestu. Nejméně dotázaných označilo možnost „návštěva kulturní akce“ (8,9 %, 18).

Tabulka 6 Účel návštěvy destinace

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost k počtu dotázaných
Rekreace a odpočinek	108	53,2 %
Návštěva kulturních a historických památek	84	41,4 %
Aktivní turistika	63	31,0 %
Sportovní vyžití	47	23,2 %
Návštěva příbuzných či známých	29	14,3 %
Návštěva kulturní akce	18	8,9 %
Jiné	25	12,3 %

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Navštívené atraktivity

Dotázaní (n = 203) mohli vybírat z předem nabídnutých 13 možností, avšak zvolit mohli maximálně 5 odpovědí. Všichni odpovídající na tuto otázku navštívili buď hrad, nebo zámek v obci Potštejn. Téměř dvě třetiny respondentů deklarovaly návštěvu Hradu Potštejn (55,7 %, 113) a necelá polovina (43,3 %, 88) dotázaných přiznala, že navštívila Zámek Potštejn. Lze předpokládat, že tyto respondenti navštívili tyto atraktivity současně, jelikož se nachází ve stejné obci. Třetina odpovídajících udala jako navštívenou atraktivitu Zámek Rychnov nad Kněžnou (36,5 %, 74) a Tvrz Hanička (33,5 %, 68). Přibližně čtvrtina respondentů konstatovala Muzeum krajky Vamberk (26,1 %, 53). Necelých 13 % (12,8 %, 26) dotazovaných v rámci této otázky uvedlo Zámek Kvasiny. Desetina odpovídajících se ztotožnila s odpovědí „Zámek Rokytnice v Orlických horách“ (11,3 %, 23), dále s odpovědí „Rozhledna na Anenském vrchu“ (10,8 %, 22) a také s odpovědí „Muzeum železnice“ (9,9 %, 20). Necelých 10 % dotázaných navštívilo Plačtivou skálu (8,4 %, 17) a Hrad Skuhrov nad Bělou (6,9 %, 14). Pouze necelých 5 % deklarovalo Přírodní památku Uhřínov-Benátky (3,4 %, 7) a Ovocnou naučnou stezku (1,5 %, 3). Celkový přehled navštívených atraktivit je k dispozici v následující tabulce (Tabulka 7).

Tabulka 7 Navštívené atraktivity

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost k počtu dotázaných
Zámek Potštejn	88	43,3 %
Hrad Potštejn	113	55,7 %
Muzeum krajky Vamberk	53	26,1 %
Tvrz Hanička	68	33,5 %
Muzeum železnice	20	9,9 %
Zámek Rychnov nad Kněžnou	74	36,5 %
Zámek Rokytnice v Orlických horách	23	11,3 %
Rozhledna na Anenském vrchu	22	10,8 %
Zámek Kvasiny	26	12,8 %
Plačtivá skála	17	8,4 %
Přírodní památka Uhřínov-Benátky	7	3,4 %
Hrad Skuhrov nad Bělou	14	6,9 %
Ovocná naučná stezka	3	1,5 %

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Zvolený způsob dopravy

Přibližně tři čtvrtiny (71,9 %, 146) dotázaných z celkového počtu (n = 203) uvedly, že se do destinace dopravily motorovým vozidlem. Čtvrtina (26,1 %, 53) respondentů přiznala, že k dopravě do dané destinace využila prostředků veřejné dopravy, tedy vlak nebo autobus. Pouhá 2 % (4) odpovídajících v rámci této otázky se do oblasti dopravila na kole. V nabízených odpovědích mohli zúčastnění také vybrat možnost „jinak“, nicméně s touto variantou se žádný respondent neztotožnil.

Tabulka 8 Zvolený způsob dopravy

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Motorovým vozidlem	146	71,9 %
Veřejnou dopravou	53	26,1 %
Na kole	4	2,0 %
Celkem	203	100 %

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Délka pobytu v destinaci

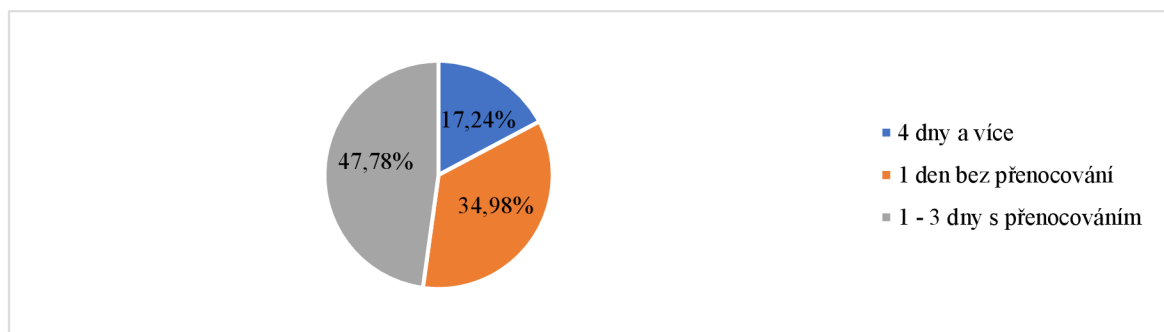
Z celkového počtu (n = 203) přibližně dvě třetiny (65 %, 132) zúčastněných v destinaci přenocovaly. Z pohledu cestovního ruchu je tato zjištěná skutečnost příznivá, neboť je žádoucí, aby se návštěvníci zdrželi v destinaci déle než jeden den. Nejvíce dotázaných (47,8 %, 97) přiznalo, že v destinaci pobývali 1-3 dny. S odpovědí „1 den bez přenocování“ se identifikovala jedna třetina odpovídajících na tuto otázku. Pouze necelá pětina respondentů strávila v destinaci 4 dny a více (17,2 %, 35).

Tabulka 9 Délka pobytu v destinaci

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
4 dny a více	35	17,2 %
1–3 dny s přenocováním	97	47,8 %
1 den bez přenocování	71	35,0 %
Celkem	203	100 %

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Graf 4 Délka pobytu v destinaci

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Zvolený typ ubytování

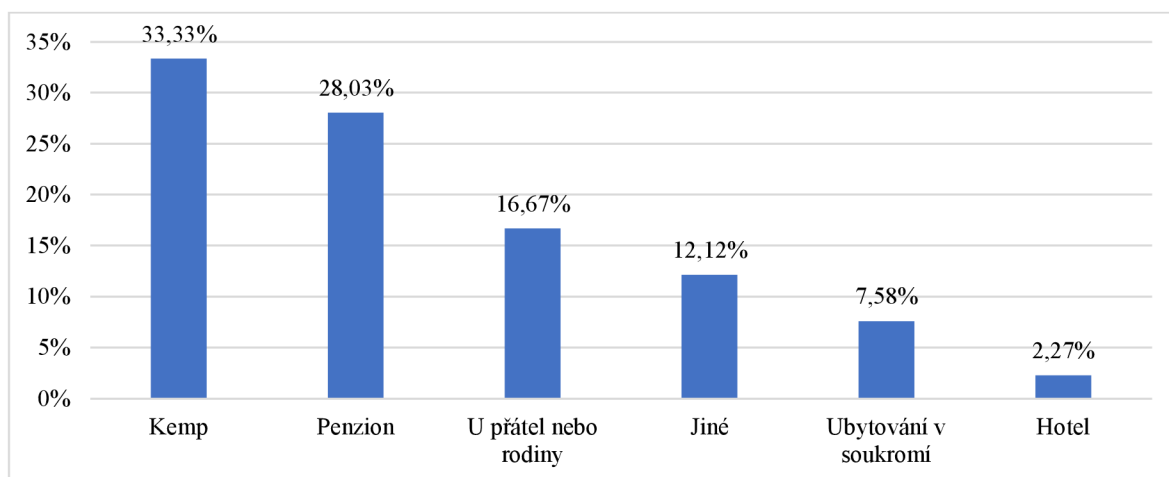
Z celkového počtu přenocujících respondentů (n = 132) zvolila jedna třetina kemp (33,3 %, 44) a necelých 30 % dotázaných zvolilo pro svůj pobyt v destinaci penzion (28,0 %, 37). Necelých 17 % dotázaných v rámci této otázky bylo v destinaci ubytováno u přátel nebo rodiny (16,7 %, 22). Odpověď „jiné“ vybralo 12,1% (16) tázaných osob. Jako jiné možnosti uváděli respondenti ve většině případů „stan“ a „kombinace více typů ubytování“. Odpověď „ubytování v soukromí“ označilo necelých 8 % (7,6 %, 10) odpovídajících na tuto otázku. Pouhá 2,3 % (3) dotazovaných se v rámci svého pobytu v destinaci ubytovala v hotelu. Ve výčtu předem nabízených odpovědí byla i varianta „motel“, kterou žádný z respondentů nevybral.

Tabulka 10 Zvolený typ ubytování

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Hotel	3	2,3 %
Penzion	37	28,0 %
Kemp	44	33,3 %
Ubytování v soukromí	10	7,6 %
U přátel nebo rodiny	22	16,7 %
Jiné	16	12,1 %
Celkem	132	100 %

Zdroj: vlastní setření, 2021

Graf 5 Zvolený typ ubytování

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Doprovod při návštěvě destinace

Z responzí vyplývá, že většina dotázaných z celkového počtu ($n = 203$) navštívila destinaci s nějakým doprovodem (88,7 %, 180). Necelá polovina (48,3 %, 98) odpovídajících v rámci této otázky se vydala do destinace s rodinou. S možností „s přáteli“ se ztotožnilo 40,4 % (82) dotazovaných. Pouze desetina zúčastněných (11,3 %, 23) uvedla, že destinaci navštívili sami.

Tabulka 11 Doprovod do destinace

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Sám/sama	23	11,3 %
S rodinou	98	48,3 %
S přáteli	82	40,4 %
Celkem	203	100 %

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Roční období návštěvy

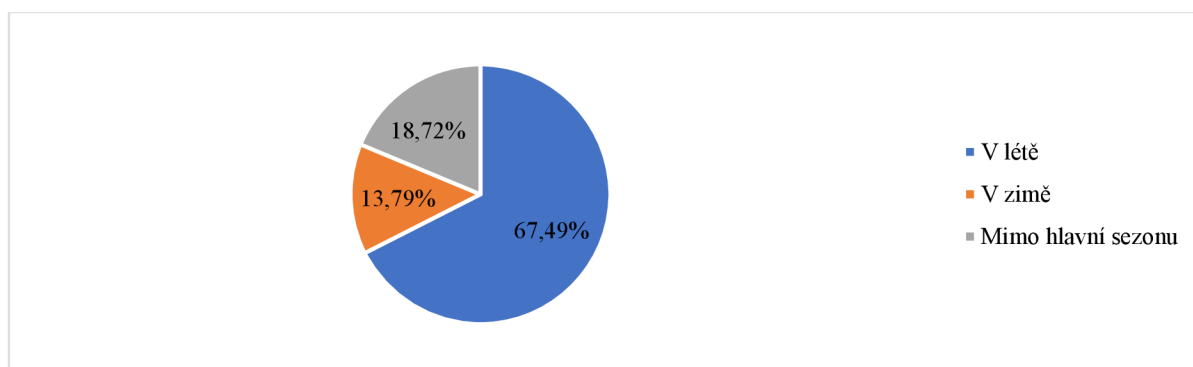
Více než dvě třetiny respondentů (67,5 %, 137) z celkového počtu (n = 203) navštívily destinaci v létě. Necelá pětina tázaných osob v rámci této otázky přiznala, že destinaci navštívila mimo hlavní sezonu, tedy na jaře nebo na podzim (18,7 %, 38). Pro návštěvu destinace v zimě se rozhodlo necelých 14 % dotázaných (13,8 %, 28).

Tabulka 12 Roční období

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
V létě	137	67,5 %
V zimě	28	13,8 %
Mimo hlavní sezonu (jaro, podzim)	38	18,7 %
Celkem	203	100 %

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Graf 6 Roční období

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Atraktivnost mikroregionu

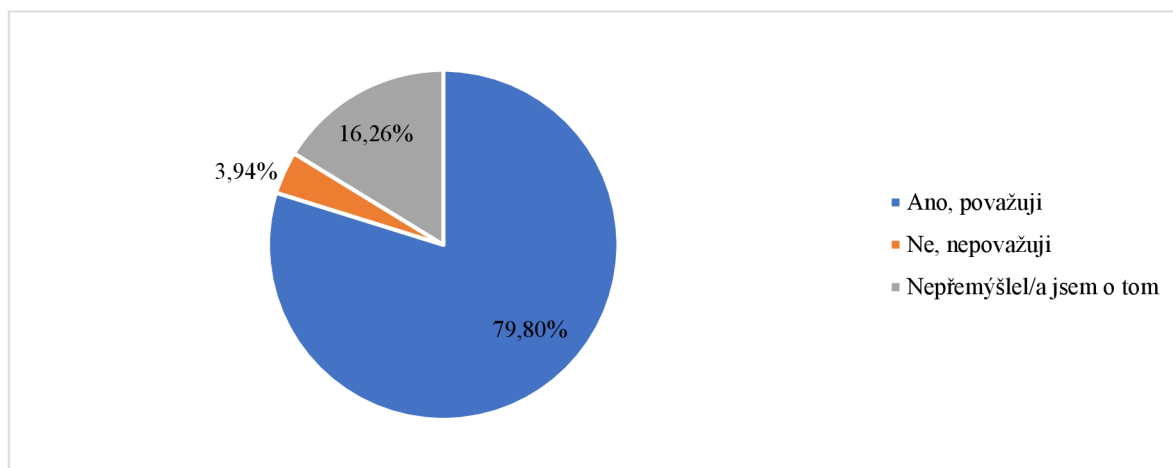
Většina (79,8 %, 162) odpovídajících na tuto otázku z celkového počtu (n = 203) považuje destinaci za turisticky atraktivní. Necelých 17 % (16,3 %, 33) dotázaných osob konstatovalo, že o atraktivnosti destinace nepřemýšlelo. Pouze 3,9 % (8) zúčastněných vyjádřilo u této otázky negativní názor.

Tabulka 13 Atraktivnost mikroregionu

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, považuji.	162	79,8 %
Nepřemýšlel/a jsem o tom.	33	16,3 %
Ne, nepovažuji.	8	3,9 %
Celkem	203	100 %

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Graf 7 Atraktivnost mikroregionu

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Zájem o návštěvu mikroregionu v budoucnu

Přibližně dvě třetiny (64,5 %, 131) stávajících návštěvníků (n = 203) zamýšlí navštívit destinaci znovu. Tuto skutečnost lze považovat za pozitivní, neboť pro destinaci je vhodné, aby se do ní návštěvníci vraceli. Čtvrtina (26,6 %, 54) oslovených respondentů v rámci této otázky zaujala nevyhraněný postoj k budoucí návštěvě destinace. Pouze necelá desetina (8,9 %, 18) odpovídajících na tuto otázku přiznala, že neplánuje další návštěvu destinace.

Tabulka 14 Zájem o návštěvu v budoucnu

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, mám to v plánu.	131	64,5 %
Nejsem si jist.	54	26,6 %
Ne, nemám to v plánu.	18	8,9 %
Celkem	203	100 %

Zdroj: vlastní šetření, 2021

2. Potenciální návštěvníci

Tato skupina je tvořena respondenty, kteří vyjádřili zájem o návštěvu destinace (n = 154).

Plánovaný způsob dopravy

Necelé tři čtvrtiny (72,7 %, 112) z celkového počtu potenciálních návštěvníků destinace (n = 154) se ztotožnily s odpovědí „motorovým vozidlem“. Necelá jedna pětina (22,1 %, 34) respondentů oslovených v rámci této otázky by zamýšlela využít prostředků veřejné

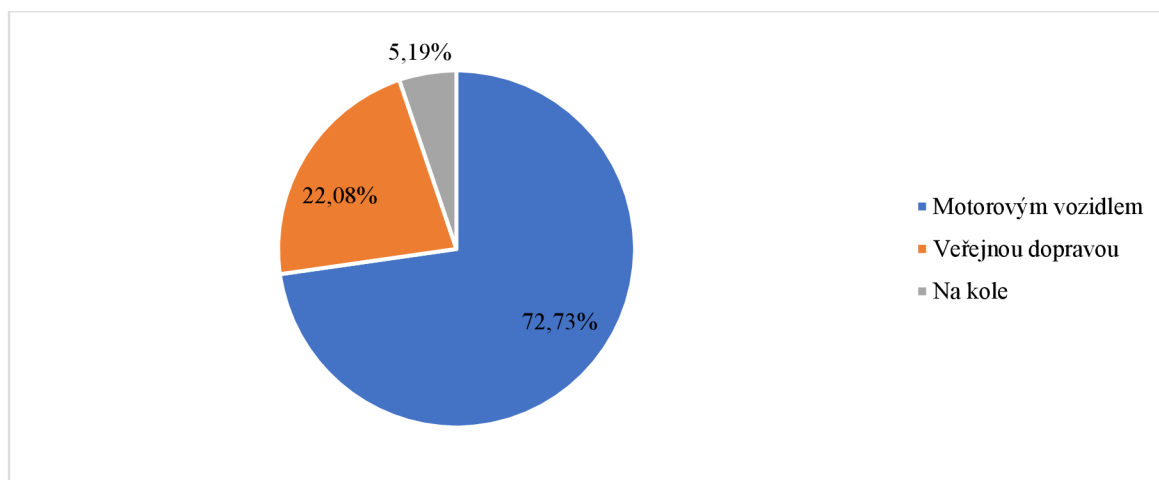
dopravy. Pouze 5,2 % (8) dotázaných konstatovalo, že by se do destinace plánovalo dopravit na kole.

Tabulka 15 Plánovaný způsob dopravy

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Motorovým vozidlem	112	72,7 %
Veřejnou dopravou	34	22,1 %
Na kole	8	5,2 %
Celkem	154	100 %

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Graf 8 Plánovaný způsob dopravy

Zdroj: vlastní šetření, 2021

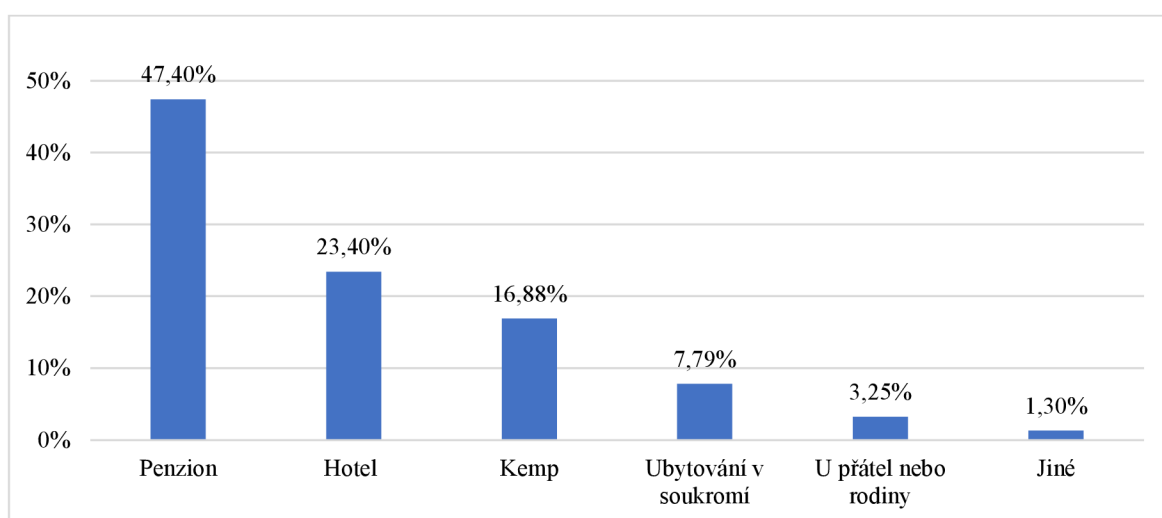
Preferovaný typ ubytování

Necelá polovina (47,4 %, 73) potenciálních návštěvníků z celkového počtu (n = 154) by preferovala penzion. Možnost ubytování v hotelu by zvolila necelá čtvrtina (23,4 %, 36) tázaných osob. Přibližně 17 % (16,9 %, 26) respondentů se v rámci této otázky ztotožnilo s odpovědí „kemp“. Necelá desetina (7,8 %, 12) dotazovaných označila možnost „ubytování v soukromí“. Ubytování u přátel nebo rodiny by upřednostnilo pouze 3,2 % (5) odpovídajících na tuto otázku. Možnost „jiné“ označilo jen 1,3 % (2) respondentů, v obou případech byl uveden „karavan“. S možností ubytování v motelu se žádný z dotázaných neztotožnil.

Tabulka 16 Preferovaný typ ubytování

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Hotel	36	23,4 %
Penzion	73	47,4 %
Kemp	26	16,9 %
Ubytování v soukromí	12	7,8 %
U přátel nebo rodiny	5	3,2 %
Jiné	2	1,3 %
Celkem	154	100 %

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Graf 9 Preferovaný způsob ubytování

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Potenciální doprovod do destinace

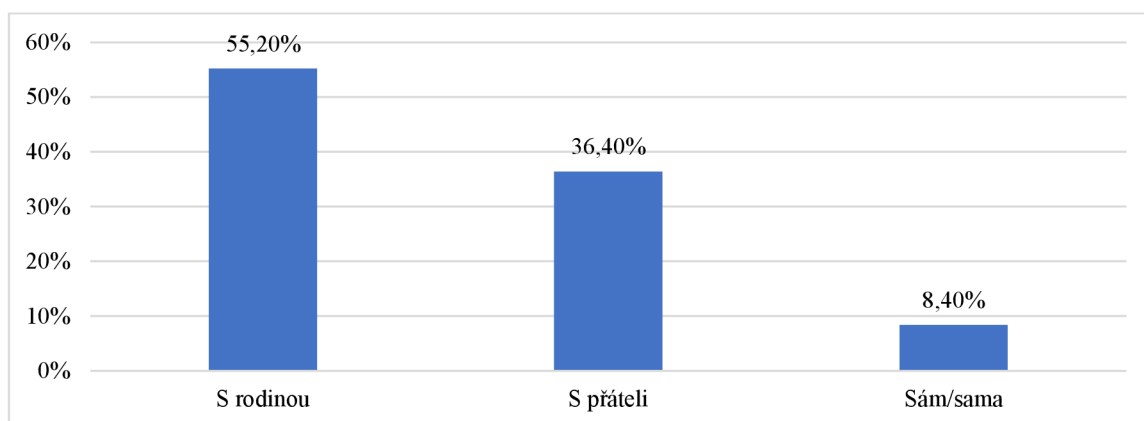
Polovina (55,2 %, 85) dotázaných ze skupiny potenciálních návštěvníků (n = 154) by navštívila destinaci s rodinou. S přáteli by se do destinace vydala přibližně třetina (36,4 %, 56) odpovídajících na tuto otázku. Nejméně (8,4 %, 13) oslovených respondentů označilo odpověď „sám/sama“.

Tabulka 17 Potenciální doprovod do destinace

Odpověď	Absolutní počet	Relativní počet
Sám/sama	13	8,4 %
S rodinou	85	55,2 %
S přáteli	56	36,4 %
Celkem	154	100 %

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Graf 10 Potenciální doprovod do destinace

Zdroj: vlastní šetření, 2021

3. Respondenti s odmítavým postojem k návštěvě destinace

Tuto skupinu tvoří respondenti, kteří uvedli, že destinaci nenavštívili, a ani o to nejeví zájem (n = 73).

Důvod nezájmu o návštěvu destinace

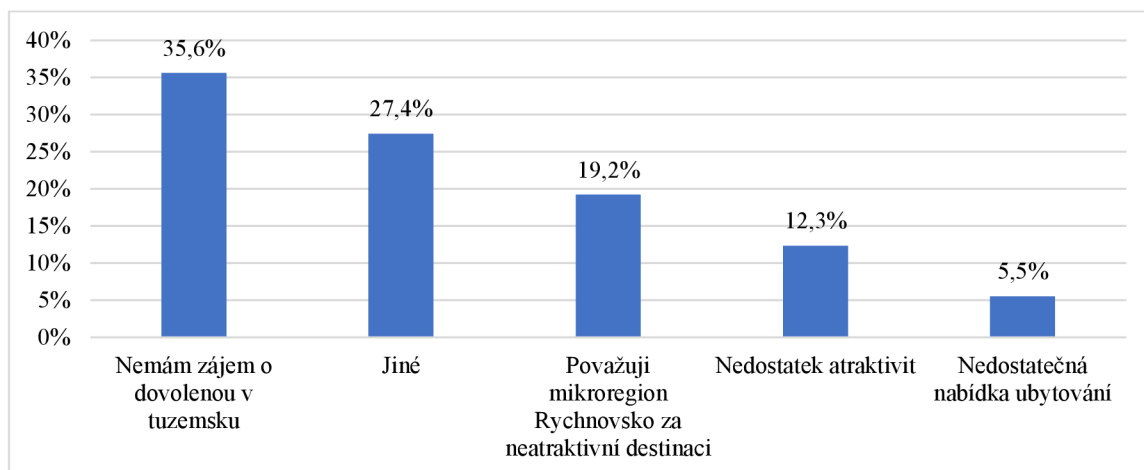
Z celkového počtu (n = 73) uvedli dotazovaní nejčastěji jako důvod nezájmu o návštěvu destinace odpověď „nemám zájem o dovolenou v tuzemsku“ (35,6 %, 26). Necelých 30 % (27,4 %, 20) odpovídajících na tuto otázku označilo možnost „jiné“. Ve většině těchto případů se objevovaly odpovědi jako „neznalost regionu“, „vzdálenost regionu“, „nedostatek financí na dovolenou“ a „nezájem o oblast“. Necelá pětina (19,2 %, 14) zúčastněných se ztotožnila s odpovědí „považuji Mikroregion za neatraktivní destinaci“. Přibližně desetina (12,3 %, 9) respondentů přiznala jako důvod nezájmu o destinaci nedostatek atraktivit. Pouhých 5,5 % (4) dotázaných deklarovalo v rámci této otázky nedostatečnou nabídku ubytování.

Tabulka 18 Důvod nezájmu o návštěvu destinace

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Nemám zájem o dovolenou v tuzemsku	26	35,6 %
Považuji Mikroregion Rychnovsko za neatraktivní destinaci	14	19,2 %
Nedostatečná nabídka ubytování	4	5,5 %
Nedostatek atraktivit	9	12,3 %
Jiné	20	27,4 %
Celkem	73	100 %

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Graf 11 Důvod nezájmu o návštěvu destinace

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Preferované místo pro trávení dovolené

Zúčastnění (n = 73) preferují trávení dovolené v tuzemsku i v zahraničí (37,0 %, 27). Přibližně 36 % (35,6 %, 26) odpovídajících v rámci této otázky konstatovalo zahraničí jako oblíbené místo pro dovolené. Odpověď „v tuzemsku“ označilo 27,4 % (20) oslovených respondentů.

Tabulka 19 Preferované místo pro trávení dovolené

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
V tuzemsku	20	27,4 %
V zahraničí	26	35,6 %
V tuzemsku i v zahraničí	27	37,0 %
Celkem	73	100%

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Hlavní zdroje inspirace k návštěvě destinace

Tato otázka byla určena všem respondentům (n = 430). Dotázaní měli na výběr z osmi variant odpovědí, avšak označit bylo možné maximálně tři odpovědi. Přibližně polovina z celkového počtu (n = 430) odpovídajících v rámci této otázky uvedla, že čerpají inspiraci z internetu obecně (54,4 %, 234) a dále z doporučení od přátel, známých či rodiny (54,0 %, 232). Sociální sítě (Facebook, Instagram, YouTube) poskytují inspiraci k návštěvě destinace více než třetině (34,4 %, 148) dotázaných. Jedna pětina (20,9 %, 90) zúčastněných respondentů přiznala, že hledá inspiraci k návštěvě destinace v médiích a tisku. Přibližně 16 % (16,3 %, 70) dotázaných se ztotožnilo s odpovědí „knihy a cestopisy“. Možnost „turistické informační portály“ označilo 7,0 % (30) respondentů a „turistická informační

centra“ vybralo 5,1 % (22) odpovídajících. Pouze necelá 4 % (3,7 %, 16) zúčastněných zvolila odpověď „jiné“. Nejčastěji uvedli dotázaní „pořádání skautského tábora“, „pivovar“, „geocaching“, „osobní znalost v kombinaci s mapy.cz“ a „nabídku cestovní kanceláře“.

Tabulka 20 Hlavní zdroje inspirace k návštěvě destinace

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost k počtu dotázaných
Sociální sítě	148	34,4 %
Internet	234	54,4 %
Média, tisk	90	20,9 %
Knihy, cestopisy	70	16,3 %
Turistická informační centra	22	5,1 %
Turistické informační portály	30	7,0 %
Doporučení od přátel, známých či rodiny	232	54,0 %
Jiné	16	3,7 %

Zdroj: vlastní šetření, 2021

4.3.2 Otázky sociodemografického charakteru

V této podkapitole jsou uvedeny sociodemografické charakteristiky zúčastněných respondentů.

Pohlaví respondentů

Z celkového počtu zúčastněných osob (n = 430) byly mezi respondenty více zastoupeny ženy (56,3 %, 242) a necelou polovinu tvořili muži (43,7 %, 188).

Tabulka 21 Pohlaví respondentů

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Žena	242	56,3 %
Muž	188	43,7 %
Celkem	430	100 %

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Věk respondentů

Nejvíce (31,6, 136) respondentů z celkového počtu (n = 430) bylo ve věku 15-24 let. Věková skupina nad 65 let byla zastoupena 76 (17,7 %) osobami. Dotázaní ve věku 25-34 let tvořili 16,7 % (72 osob). Respondenti ve věkové skupině 45-54 let byli zastoupeni 58 (13,5 %)

osobami. Přibližně desetina odpovídajících byla ve věku 35-44 let (10,7 %, 46) a také 55-64 let (9,8 %, 42).

Tabulka 22 Věk respondentů

Věková skupina	Absolutní četnost	Relativní četnost
15–24 let	136	31,6 %
25–34 let	72	16,7 %
35–44 let	46	10,7 %
45–54 let	58	13,5 %
55–64 let	42	9,8 %
65 let a více	76	17,7 %
Celkem	430	100 %

Zdroj: vlastní šetření, 2021

Vzdělání respondentů

Z celkového počtu (n = 430) uvedla jako nejvyšší dosažené vzdělání necelá polovina (47,7 %, 205) respondentů středoškolské s maturitou a přibližně třetina (32,2 %, 138) vysokoškolské. Středoškolské vzdělání bez maturity označila přibližně desetina dotázaných (11,2 %, 48). Ukončené základní vzdělání deklarovalo 5,6 % (25) zúčastněných. Absolventi vyšších odborných škol tvořili pouhá 3,3 % (14) dotázaných.

Tabulka 23 Vzdělání respondentů

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
ZŠ	25	5,6 %
SŠ bez maturity	48	11,2 %
SŠ s maturitou	205	47,7 %
VOŠ	14	3,3 %
VŠ	138	32,2 %
Celkem	430	100 %

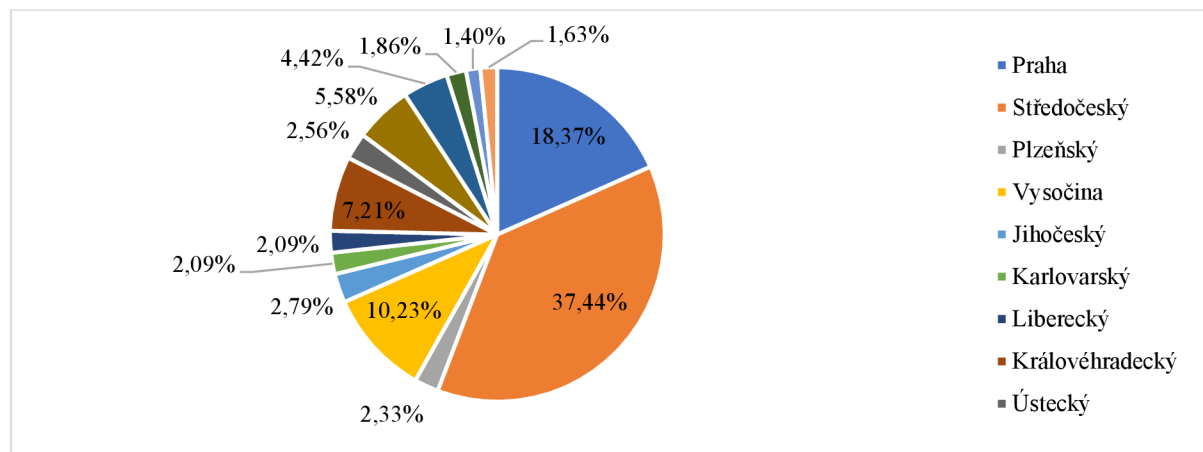
Zdroj: vlastní šetření, 2021

Bydliště respondentů

Nejvíce (37,4 %, 161) dotázaných z celkového počtu (n = 430) pocházelo ze Středočeského kraje. Přibližně pětina (18,4%, 79) odpovídajících udala jako své bydliště Prahu. Desetinu (10,2 %, 44) tvořili dotázaní z Kraje Vysočina. Z Královéhradeckého kraje pocházelo 7,2 % (31) respondentů. Kraj Pardubický byl reprezentován necelými 6 % (5,6 %, 24) odpovídajících. Respondenti z Jihomoravského kraje tvořili 4,4 % (19). Necelá 3 % představovali dotázaní z Jihočeského kraje (2,8 %, 12) a z Ústeckého kraje (2,6 %, 11).

Nejmenší část tvořili respondenti z kraje Moravskoslezského (1,4 %, 6), Zlínského (1,6 %, 7), Olomouckého (1,9 %, 8), Karlovarského (2,1 %, 9), Plzeňského (2,3 %, 10) a Libereckého (2,1 %, 9).

Graf 12 Bydliště respondentů

Zdroj: vlastní šetření, 2021

4.4 Ukazatele intenzity cestovního ruchu v oblasti

V rámci této podkapitoly byly vypočítány jednotlivé ukazatele intenzity cestovního ruchu v Mikroregionu Rychnovsko a v Královéhradeckém kraji. Data pro Mikroregion Rychnovsko nejsou evidována. Z tohoto důvodu byla využita data pro ORP Rychnov nad Kněžnou, který je až na dvě obce, shodný s Mikroregionem Rychnovsko. Vypočtené hodnoty jsou prezentovány v grafech a představují srovnání mezi lety 2012-2021.

Míra turistické penetrace (TPR – tourist penetration rate)

Tento ukazatel reflektuje počet turistů na 100 obyvatel. Pro výpočet míry turistické penetrace bylo využito vzorce č. 1 (str. 13).

- **Rezidenti**

$$TPR_{ORP} = \frac{3,0 \text{ dny} * 43\,373}{40\,597 * 365} * 100 = 0,88$$

$$TPR_{KK} = \frac{3,2 \text{ dny} * 939\,280}{853\,556 * 365} * 100 = 0,97$$

Vypočtená hodnota ukazuje, že denně se v ORP Rychnov nad Kněžnou vyskytuje přibližně 0,88 rezidentů na 100 obyvatel. Počet rezidentů v Královéhradeckém kraji na 100 obyvatel je 0,97. Vzhledem k možným odchylkám se jedná o odhad reálného stavu.

- **Nerezidenti**

$$TPE_{ORP} = \frac{3,0 \text{ dny} * 43\,373}{2\,776 * 365} * 100 = 12,84$$

$$TPE_{KK} = \frac{3,2 \text{ dny} * 939\,280}{85\,724 * 365} * 100 = 9,61$$

Vypočtené hodnoty reprezentují výskyt nerezidentů na 100 obyvatel v ORP Rychnov nad Kněžnou a Královéhradeckém kraji.

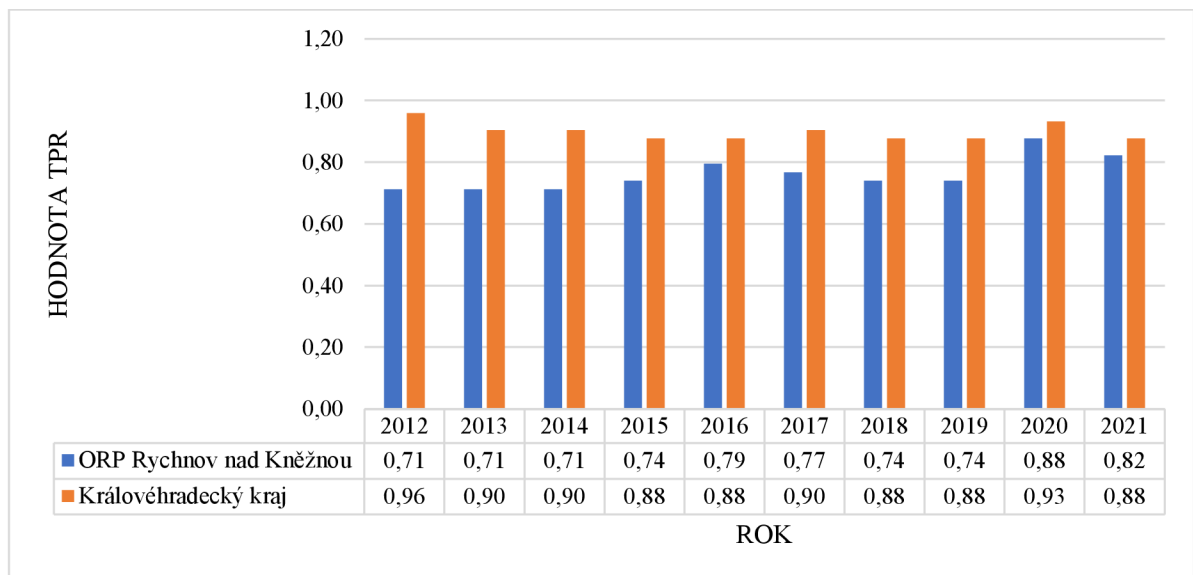
- **Celkem**

$$TPE_{ORP} = \frac{3,0 \text{ dny} * 43\,373}{43\,373 * 365} * 100 = 0,82$$

$$TPE_{KK} = \frac{3,2 \text{ dny} * 939\,280}{939\,280 * 365} * 100 = 0,88$$

Výsledná hodnota ukazuje, že v ORP Rychnov nad Kněžnou se vyskytovalo 0,82 turistů (rezidentů i nerezidentů) na 100 obyvatel. V Královéhradeckém kraji to bylo 0,88 turistů (rezidentů i nerezidentů). Lze říci, že v celkovém srovnání míry turistické penetrace, není patrný rozdíl mezi ORP Rychnov nad Kněžnou a Královéhradeckým krajem.

Graf 13 Porovnání míry turistické penetrace v ORP Rychnov n. K. a Královéhradeckém kraji v letech 2012-2021

Zdroj: vlastní výpočty a zpracování dle ČSÚ, 2022

Hustota výskytu turistů (TDR – tourist density ratio)

Hustota výskytu turistů je ukazatel, který vyjadřuje průměrný počet dní v roce strávených v destinaci v poměru k rozloze vybraného území. Výsledné hodnoty pro zvolené období jsou vypočteny na základě rovnice č. 2 (str. 13).

- **Rezidenti**

$$TDR_{ORP} = \frac{3,0 \text{ dny} * 40\,597}{479,4 * 365} = 0,70$$

$$TDR_{KK} = \frac{3,2 \text{ dny} * 853\,556}{4759,09 * 365} = 1,57$$

- **Nerezidenti**

$$TDR_{ORP} = \frac{3,0 \text{ dny} * 2\,776}{479,4 * 365} = 0,05$$

$$TDR_{KK} = \frac{3,2 \text{ dny} * 85\,724}{4759,09 * 365} = 0,16$$

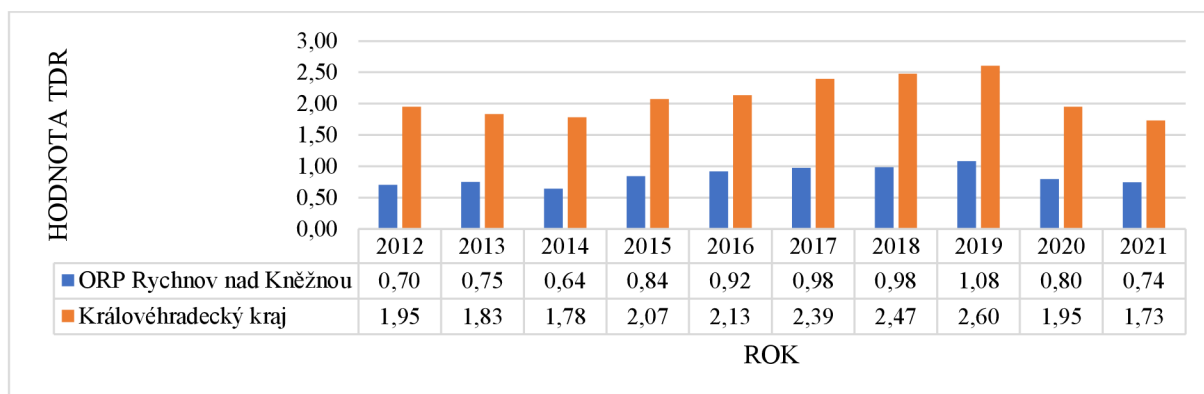
- **Celkem**

$$TDR_{ORP} = \frac{3,0 \text{ dny} * 43\,373}{479,4 * 365} = 0,74$$

$$TDR_{KK} = \frac{3,2 \text{ dny} * 939\,280}{4759,09 * 365} = 1,73$$

V ORP Rychnov nad Kněžnou se na 1 km² nachází 0,74 osoby. Oproti tomu v Královéhradeckém kraji je to více jak dvakrát tedy 1,73 osoby na 1 km².

Graf 14 Porovnání hustoty výskytu turistů v ORP Rychnov n. K. a Královéhradeckém kraji v letech 2012-2021

Zdroj: vlastní výpočty a zpracování dle ČSÚ, 2022

V grafu 12 je zachycen vývoj hustoty turistů mezi lety 2012 až 2021. Od roku 2015 je patrný nárůst hustoty výskytu turistů, jak v ORP Rychnov nad Kněžnou, tak v Královéhradeckém kraji. Naopak v letech 2020 a 2021 lze pozorovat pokles hustoty výskytu turistů v porovnávaných oblastech. Příčinou pozorovaného poklesu v posledních dvou letech je pandemie Covid-19 a s tím související restrikce.

Míra turistické intenzity (TIR – tourist intensity rate)

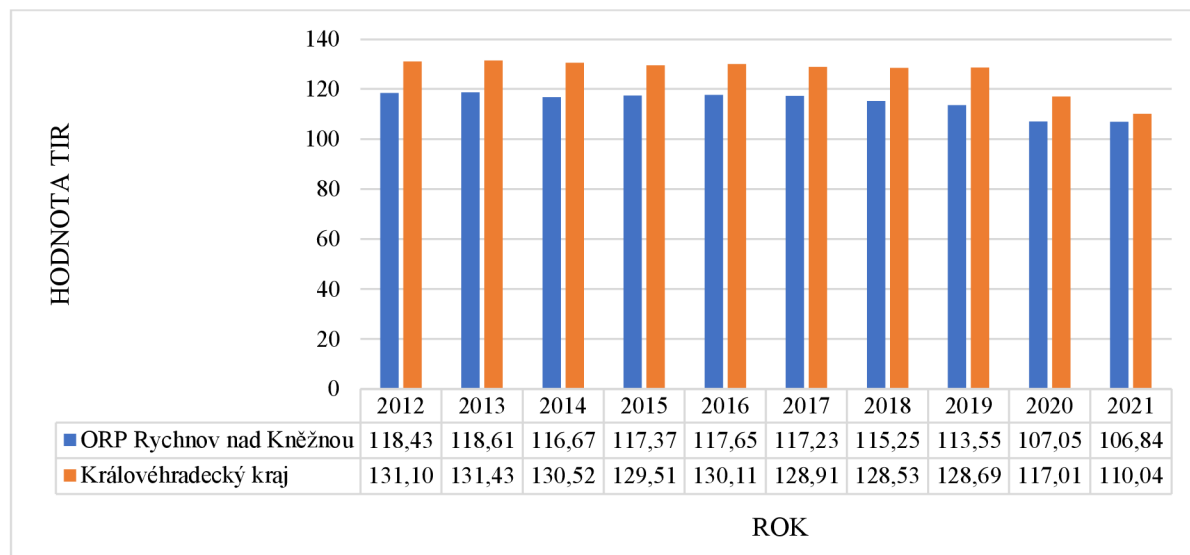
Míra turistické intenzity představuje, kolik účastníků cestovního ruchu připadá na 100 obyvatel sledovaného území. Výpočet ukazatele je proveden pomocí vzorce č. 3 (str. 13).

$$TIR_{ORP} = \frac{43\,373}{40\,579} * 100 = 106,84$$

$$TIR_{KK} = \frac{939\,280}{853\,556} * 100 = 110,04$$

V případě ORP Rychnov nad Kněžnou připadá 107 účastníků cestovního ruchu na 100 obyvatel. Královéhradecký kraj vykazuje přibližně 110 účastníků cestovního ruchu na 100 obyvatel.

Graf 15 Porovnání hodnot TIR v letech 2012-2021 u KH kraje a ORP Rychnov n. K.

Zdroj: vlastní výpočty a zpracování dle ČSÚ, 2022

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že míra turistické intenzity je vyšší v Královéhradeckém kraji než v ORP Rychnov nad Kněžnou. Nicméně v obou porovnávaných oblastech jsou hodnoty ve sledovaném období téměř konstantní s rozdílem posledních dvou let, kde je znatelný pokles, který je pravděpodobně zapříčiněn pandemií.

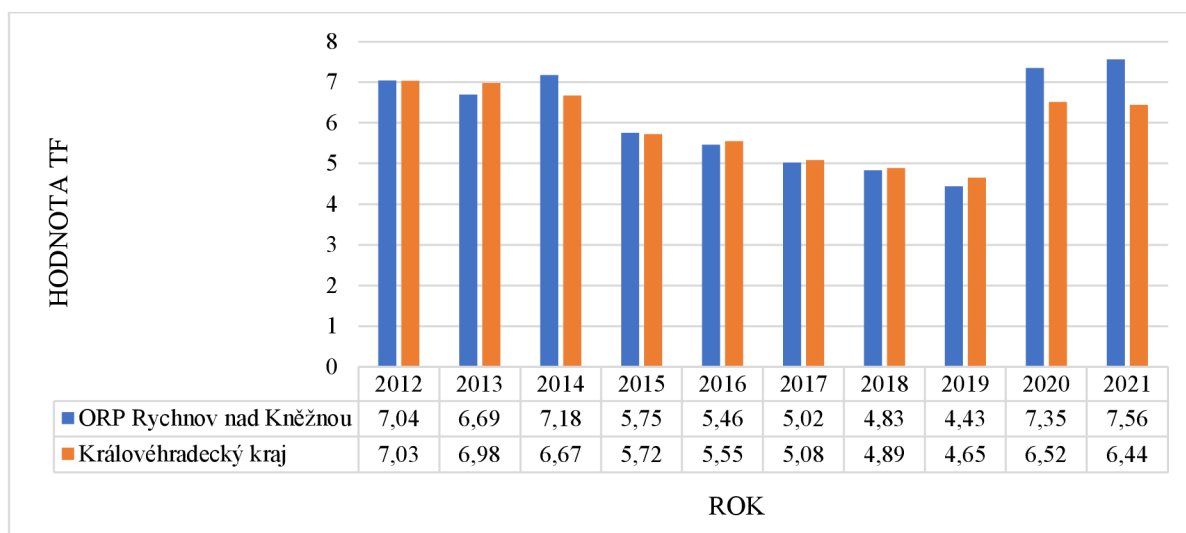
Defertova funkce (TF – Defert tourist function rate)

Funkce je vypočtena pomocí vzorce č. 4 (str. 13). Výsledné hodnoty u obou území se pohybují v rozmezí 4–10. To znamená, že jak ORP Rychnov nad Kněžnou, tak Královéhradecký kraj jsou územími s nevýraznou turistickou aktivitou nebo funkcí cestovního ruchu (str. 13).

$$TF_{ORP} = \frac{3\,070}{40\,579} * 100 = 7,56$$

$$TF_{KK} = \frac{54\,973}{853\,556} * 100 = 6,44$$

Graf 16 Porovnání hodnot Defertovy funkce v ORP Rychnov n. K. a KH kraji v letech 2012–2021

Zdroj: vlastní výpočty a zpracování dle ČSÚ, 2022

Index turistického zatížení (TL – impact of tourism activities on locality)

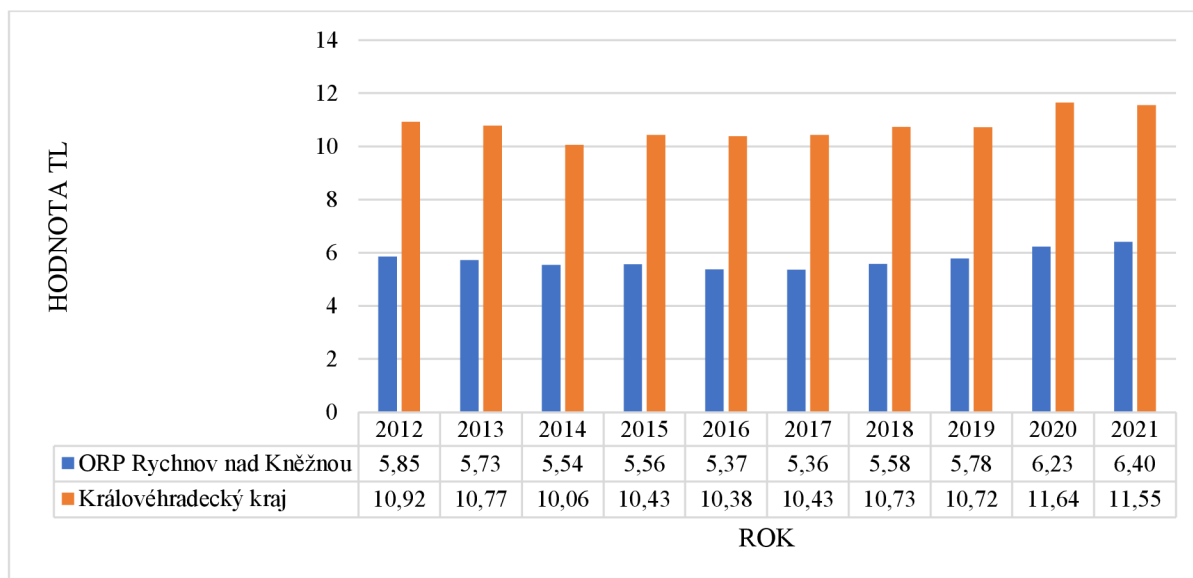
Dle vypočtených hodnot v ORP Rychnov nad Kněžnou připadá 6,40 lůžek na 1 km². Naproti tomu v Královéhradeckém kraji je tato hodnota téměř dvojnásobná, znamená to tedy, že na 1 km² náleží 11,55 lůžek. Pro výpočet ukazatele bylo využito rovnice č. 5 (str. 13).

$$TL_{ORP} = \frac{3\,070}{479,4} = 6,40$$

$$TL_{KK} = \frac{54\,973}{4759,09} = 11,55$$

Přehled vypočtených hodnot je k dispozici v grafu 17.

Graf 17 Porovnání indexu turistického zatížení území v ORP Rychnov nad Kněžnou a Královéhradeckém kraji mezi lety 2012-2021

Zdroj: vlastní výpočty a zpracování dle ČSÚ, 2022

5 Výsledky a diskuse

V této kapitole jsou zhodnoceny výsledky provedeného zhodnocení lokalizačních podmínek, realizovaného dotazníkového šetření a vypočtených ukazatelů zatížení cestovního ruchu zvolené destinace. Výsledky jsou dále diskutovány a komparovány s jinými výzkumy a strategickými dokumenty.

5.1.1 Zhodnocení výsledků a diskuse

Potenciál zvolené destinace byl zhodnocen na základě Bínovy metodiky (2002), pomocí níž byly ohodnoceny jednotlivé kategorie lokalizačních podmínek. Následně byla vybraná destinace podle vypočtené hodnoty zařazena do zóny příslušného potenciálu cestovního ruchu. Mikroregion Rychnovsko je na základě vykázané hodnoty (237 bodů) destinací s výjimečným potenciálem cestovního ruchu. Lokalizační podmínky jsou v destinaci na vysoké úrovni. Pro srovnání, do zóny výjimečného potenciálu jsou zařazena velká města, jako jsou Praha a Brno nebo také horské oblasti např. Šumava (Bína, 2002).

Potenciál destinace je tvořen velkým počtem přírodních pozoruhodností národního i mezinárodního významu. V nižších polohách se nejvíce vyskytuje pahorkatina, zatímco příhraniční část destinace má charakter vrchoviny a je zde nejvíce zalesněných ploch. Z tohoto důvodu se destinace jeví jako ideální pro rekreaci v lesích a na horách. Tento fakt potvrzuje také realizované dotazníkové šetření, kde polovina (53, 2%, 108) z celkového počtu ($n = 203$) stávajících návštěvníků přiznala, že se do destinace vydala za účelem rekreace a odpočinku. Navíc díky existenci velkého množství značených tras a naučných či tematických stezek, je Mikroregion Rychnovsko vhodným místem pro provozování pěší a horské turistiky a samozřejmě i cykloturistiky. Dále bylo zjištěno, že mikroregion se vyznačuje vhodností pro sjezdové zimní sporty a lyžařskou turistiku. Nejlepší podmínky nabízí největší a nejmodernější Ski centrum Říčky v Orlických horách v nadmořské výšce 740 až 992 metrů, který disponuje čtyřmi sjezdovkami, dvěma vleky a jednou lanovkou a v jeho okolí je k dispozici až 42 km upravovaných běžkařských tratí. V mikroregionu se nachází také několik menších lyžařských středisek spíše regionálního charakteru s převážně nenáročnými sjezdovkami vhodnými pro lyžaře začátečníky a rodiny s dětmi. Dále bylo zjištěno, že destinace vykazuje vhodné předpoklady pro vesnickou turistiku a agroturistiku. Díky nižší hustotě osídlení 70 obyvatel na km^2 (ČSÚ, 2021) a nerovnoměrnému rozmístění vesnických sídel lze destinaci, především její příhraniční horskou část, považovat jako

vhodnou pro zmíněné formy cestovního ruchu. Předpoklady pro vodní turistiku jsou poměrně omezené, nicméně lze se jí v mikroregionu věnovat také. Řeka Divoká Orlice je v jejím horním toku sjízdná pouze na jaře, avšak úsek od Potštejna k soutoku s Tichou Orlicí je splavný téměř celý rok.

Velký význam mají v Mikroregionu Rychnovsko kulturně-historické památky v podobě zámků, hradů či zřícenin, kostelů, anebo kaplí. Historická jádra měst Rychnov nad Kněžnou a Rokytnice v Orlických horách jsou vyhlášeny městskou památkovou zónou. V území je také zastoupena vesnická památková zóna. Nachází se v malé vesnici Kačerov, která je součástí obce Zdobnice. K nejznámějším památkám lze jednoznačně zařadit hrad a zámek v obci Potštejn, Zámek Rychnov nad Kněžnou a tvrz Hanička, což potvrzuje i dotazníkové šetření. Nejčastěji respondenti navštívili právě tyto atraktivita. Historie obcí mikroregionu je poměrně bohatá a lze se s ní seznámit prostřednictvím rozmanitých muzejních sbírek. Sýpka – muzeum Orlických hor v Rokytnici v Orlických horách nabízí expozice věnované přírodě a řemeslům, která jsou pro Orlické hory charakteristická. Nahlédnutí do historie krajky sahající až do 18. století nabízí Muzeum krajky ve Vamberku. V souvislosti s vambereckou krajkou je pořádána významná akce, a to Mezinárodní krajkářské slavnosti. K dalším významným akcím patří Swingový festival Jiřího Šlitra a divadelní festival Poláčkovo léto. V mikroregionu se také každoročně koná Skiinterkriterium, což je mezinárodní závod žactva v alpském lyžování světového významu.

V porovnání se Strategií a SWOT analýzou MAS Sdružení Splav (sdruzenisplav.cz, 2022), do jehož územní působnosti spadá 31 obcí, z toho 29 jich patří do Mikroregionu Rychnovsko, je shoda ve vysokém potenciálu cestovního ruchu. Mikroregion disponuje kulturním a přírodním bohatstvím. Velkou příležitostí je také rozvoj ekologicky šetrných forem cestovního ruchu a zvýšení propagace destinace.

V rámci provedeného zhodnocení potenciálu cestovního ruchu bylo zjištěno, že některé lokalizační podmínky nejsou přítomny, anebo nemají pro Mikroregion Rychnovsko téměř žádný význam. Konkrétně se jedná o kongresy a konference, jelikož nebyly zjištěny zmínky o jejich konání. Dále nejsou v mikroregionu evidovány žádné předpoklady pro závěsné létání ani pro vznik lázní. Velkého významu pro mikroregion nenabývají ani církevní akce, kromě pravidelných bohoslužeb a poutních slavností lokálního významu, zde nejsou pořádány žádné významnější akce tohoto typu. Ani z pohledu sportovního rybolovu a sportovní myslivosti není Mikroregion Rychnovsko cílovým místem.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že tři čtvrtiny z celkového počtu dotázaných (n = 430) projevily určité povědomí o destinaci, neznalost deklarovala pouze čtvrtina. Bylo zjištěno, že většina (85,2 %) stávajících návštěvníků (n = 203) navštívila destinaci již několikrát. Znamená to tedy, že pro danou skupinu respondentů je zvolená oblast určitým způsobem atraktivní, jelikož se rozhodli k opakované návštěvě. To bylo potvrzeno i v otázce, ve které byl zjišťován názor respondentů na atraktivnost destinace. Více než tři čtvrtiny (79,8 %) stávajících návštěvníků (n = 203) se domnívá, že Mikroregion Rychnovsko je turisticky atraktivní destinací. Tuto skutečnost navíc potvrzuje i fakt, že přibližně dvě třetiny (64,5 %) stávajících návštěvníků (n = 203) zamýšlí navštívení destinace znovu. Nejvíce (71,9 %) stávajících návštěvníků (n = 203) se dopravilo do destinace pomocí motorového vozidla. Tento způsob dopravy patří k populárním, především díky určité svobodě a nezávislosti na jízdních řádech. Z šetření dále vyplynulo, že přibližně dvě třetiny (65 %) stávajících návštěvníků (n = 203) strávilo v destinaci více než jednu noc. Jako zvolené ubytování uvedli přenocující respondenti (n = 132) nejčastěji kemp (33,3 %) a penzion (28 %), který je dle hodnocených lokalizačních předpokladů, převládajícím typem ubytování v destinaci. Navzdory tomu, že mikroregion disponuje vhodnými podmínkami pro zimní rekreaci, dle realizovaného šetření se jeví destinace spíše jako letní, jelikož více než dvě třetiny (67,5 %) stávajících návštěvníků (n = 203) navštívily oblast v létě. Přibližně 90 % respondentů navštívilo destinaci s rodinou nebo s přáteli.

Co se týká potenciálních návštěvníků (n = 154), tři čtvrtiny (72,7 %) by se plánovaly dopravit do destinace motorovým vozidlem a polovina (55,2 %) by se do destinace vydala s rodinou. Necelá polovina (47,4 %) potenciálních návštěvníků uvedla, že by zvolila jako ubytování penzion.

Důvodem nezájmu o destinaci respondentů s odmítavým postojem (n = 73) byl nejčastěji nezájem o dovolenou v tuzemsku (35,6 %). Necelých 30 % uvedlo také jejich vlastní (subjektivní) důvody nezájmu, a to neznalost destinace, vzdálenost destinace, nezájem o danou oblast a nedostatek financí na dovolenou.

Na základě vypočtených ukazatelů zatíženosti, lze konstatovat, že ORP Rychnov nad Kněžnou nevykazuje známky turistického přetížení. To dokládá míra turistické penetrace, která v roce 2021 dosáhla hodnoty 0,82. To znamená, že se v ORP Rychnov nad Kněžnou průměrně za jeden den pohybovalo 0,82 turistů. Hustota výskytu turistů

dosáhla hodnoty 0,74 na čtverečný kilometr. V roce 2021 se v ORP Rychnov nad Kněžnou průměrně vyskytovalo 0,74 turistů na ploše jednoho čtverečního kilometru.

Míra turistické intenzity udává, kolik účastníků cestovního ruchu připadá na 100 obyvatel sledované destinace. V ORP Rychnov nad Kněžnou je to za rok 2021 téměř 107 turistů na 100 obyvatel. Királ'ová a Hamarnehová (2018) vypočítaly jednotlivé ukazatele zatížení pro Prahu a Ostravu za rok 2016. Zajímavé je srovnání právě s Prahou, jelikož se rozkládá na podobné ploše (496 km²) jako ORP Rychnov nad Kněžnou (479,4 km²). Míra turistické intenzity dosáhla hodnoty (v roce 2016) v ORP Rychnov nad Kněžnou 118 a v Praze 560. To znamená, že oproti Praze připadá v ORP Rychnov nad Kněžnou na 100 obyvatel přibližně o 4,7krát méně turistů než v Praze.

Defertova funkce vyjadřuje poměr lůžek ku počtu stálých obyvatel. Musil a kol. (2008) uvádí ve svém výzkumu intervaly Defertovy funkce, podle kterých lze zjistit, o jaký typ destinace se jedná. Hodnota Defertovy funkce v ORP Rychnov nad Kněžnou dosáhla v roce 2021 čísla 7,56. ORP Rychnov nad Kněžnou spadá do intervalu hodnot 4-10. To znamená, že se jedná o destinaci s nevýraznou turistickou aktivitou. Toto je ve shodě s Botlíkovou (2019), která ve svém výzkumu zmiňuje, že ORP v Královéhradeckém kraji disponují nevýraznou turistickou aktivitou.

Index turistického zatížení je v ORP Rychnov nad Kněžnou na hodnotě 6,4 lůžek na čtverečný kilometr. Na území ORP Rychnov nad Kněžnou se nachází celkem 87 HUZ (ČSÚ, 2022). Na první pohled se může zdát, že tento počet je dostatečný, nicméně HUZ jsou soustředěna do 16 obcí (ČSÚ, 2022), což je z pohledu cestovního ruchu poměrně nerovnoměrné rozmístění. Toto také potvrzuje i Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Sdružení Splav pro období 2014-2022, která uvádí nerovnoměrné rozmístění HUZ jako jeden z nedostatků (sdruzenisplav.cz, 2022).

Na základě zjištěných výsledků lze konstatovat, že potenciál cestovního ruchu v destinaci je poměrně vysoký, především díky přítomnosti přírodního a kulturního bohatství, nicméně není tento potenciál dosud dostatečně využit.

6 Doporučení

V této kapitole jsou na základě zjištěných výsledků stanovena doporučení, která by mohla vést ke zvýšení povědomí o dané destinaci, a zároveň ke zvýšení její návštěvnosti.

Internetová propagace

Čtvrtina všech respondentů projevila neznalost destinace a přibližně 40 % dotázaných uvedlo, že si svou znalostí destinace není jisto. Přibližně polovina všech respondentů se nechává inspirovat cestovatelskými tipy na internetu obecně a třetina hledá inspiraci na sociálních sítích. Na základě těchto zjištěných faktů by bylo dobré zaměřit se na internetovou propagaci.

Mikroregion Rychnovsko má jako dobrovolný svazek obcí zřízeny webové stránky, nicméně návštěvník se prostřednictvím nich moc užitečných informací nedozví. Informace jsou neaktuální, mnohdy až zastaralé. Obecně lze říci, že za současného stavu jsou webové stránky mikroregionu poměrně nepřehledné a z pohledu propagace téměř nevyužitelné, protože fungují spíše jako zdroj základních informací o mikroregionu.

Nabízeným řešením jsou pravidelné aktualizace a údržba webových stránek tak, aby nabízely ucelený přehled informací nejen o konaných akcích a událostech, ale i o možnostech výletů nebo ubytování v mikroregionu. Tento návrh lze realizovat pomocí přidání nové záložky s názvem turistika či volný čas do hlavní nabídky na webové stránce. Po rozkliknutí této záložky by se rozbalil další seznam záložek s odkazy na základní přehled možností ubytování v mikroregionu a přehled akcí konaných v mikroregionu. Zároveň by zde také mohla být uvedena záložka s názvem lyže a běžky, prostřednictvím které by zájemci mohli dozvědět o skiareálech a běžkařských okruzích na území mikroregionu. Navíc by bylo dobré uvést seznam s odkazy na webové stránky jednotlivých informačních center v mikroregionu, kde se lze mnohdy dozvědět podrobnější informace. Velmi důležité je, aby byly webové stránky k dispozici i v anglickém a polském jazyce, protože mikroregion leží na hranici s Polskem je zde možnost, že do něj zavítají i zahraniční návštěvníci. Případnou další jazykovou mutací by mohla být také němčina.

Co se týká jednotlivých obcí mikroregionu, jejich webové stránky jsou v poměrně dobré kvalitě a zveřejňované informace jsou aktuální. Výjimkou jsou webové stránky obce Jahodov, jejichž vzhled už na první pohled napovídá, že jsou velmi zastaralé. Navíc u některých obcí nelze najít zmínku o jejich členství v Dobrovolném svazku obcí

Mikroregion Rychnovsko, bylo by tedy vhodné zařadit tuto informaci na webové stránky daných obcí, jelikož vzájemné propojení mezi mikroregionem a obcemi může napomoci samotné propagaci.

Další formu internetové propagace lze realizovat prostřednictvím sociální sítě Facebook. Jelikož Mikroregion zatím tohoto nástroje nevyužívá, bylo by nejprve nutné určit osoby, které budou správou facebookových stránek pověřeny a následně by byl zřízen profil. Facebookové stránky by měly sloužit především ke sdílení různých tipů na výlety a doporučení pro návštěvníky a nabízí se zde možnost také sdílení příspěvků obcí či přímo samotných kulturně vzdělávacích institucí působících v mikroregionu. Bohužel nevýhodou je ten fakt, že většinou, pokud tedy daná obec profil na Facebooku má, se jedná o neoficiální stránku, což znamená, že nejsou spravovány konkrétní obcí. Navíc počet sledujících se zpravidla pohybuje jen v řádu stovek.

Facebook nabízí možnost jak placené, tak neplacené propagace. Vzhledem k tomu, že by se jednalo o nově vzniklý profil Mikroregionu Rychnovsko bez žádných sledujících, bylo by žádoucí přiklonit se spíše k reklamě placené, jelikož je zde možnost přesně nadefinovat cílovou skupinou podle různých charakteristik, jimiž jsou demografické údaje, zájmy, typy chování a lokalita ve smyslu určení přesného místa na mapě a zacílení ve stanoveném okruhu daného místa. Co se týká vytvoření samotné reklamy, mohlo by se jednat o příspěvek, v němž jsou na mapce vyobrazena zajímavá místa v mikroregionu.

Rozvoj venkovského cestovního ruchu

Při zhodnocení potenciálu cestovního ruchu bylo zjištěno, že Mikroregion Rychnovsko disponuje vhodnými podmínkami pro rozvoj forem venkovského cestovního ruchu. Navíc je obecně známo, že aktivity spojené s venkovským cestovním ruchem ve vztahu k udržitelnému rozvoji, nabývají na oblibě mezi lidmi žijícími ve velkých městech.

V mikroregionu lze i za současného stavu provozovat agroturismus, jenž je formou venkovského cestovního ruchu. Nabídka agroturismu v mikroregionu je však dosti omezená. V některých případech se ale navíc ani nejedná o agroturismus v pravém slova smyslu, jelikož je sice nabízeno ubytování na farmách, ale bez možnosti zapojení se do každodenních činností. Proto by bylo vhodné, aby farmáři spolupracovali s Destinační společností Orlické hory a Podorlicko nebo s Místní akční skupinou Splav, které by jim mohly být nápomocné ve vytvoření ucelené agroturistické nabídky. Zároveň by se destinační společnost mohla

podílet i na propagaci, která bývá často pro farmáře problémem. Nabídka agroturistiky by mohla být také uvedena na webových stránkách mikroregionu jako součást jeho internetové propagace.

Balíčky služeb

Z výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že přibližně 90 % stávajících návštěvníků se vydalo do mikroregionu s rodinou nebo s přáteli. Co se týká potenciálních návštěvníků, polovina uvedla, že by se do destinace pravděpodobně vydala s rodinou. Nabízeným doporučením jsou balíčky služeb sestavené dle výše zmíněných skupin návštěvníků. Nejvíce respondentů přiznalo, že se v destinaci zdrželo po dobu 1-3 dnů.

Dle zjištěné doby pobytu v destinaci, by mohly být nabízeny jak jednodenní, tak vícedenní balíčky, které by byly k dispozici na webových stránkách samotného mikroregionu. Do balíčku pro rodiny s dětmi by určitě měla být zařazena návštěva Zámku Potštejn. Jsou zde totiž nabízeny prohlídky a expozice určené dětem. Dále by bylo možné zařadit do rodinného balíčku např. Muzeum hraček a Městský vycházkový okruh Bylo nás pět, obojí v Rychnově nad Kněžnou nebo třeba Muzeum železnice v Rokytnici v Orlických horách.

Balíčky pro skupiny osob by mohly být zaměřeny tematicky. V případě Mikroregionu Rychnovsko se nabízí možnost vytvoření balíčků orientovaných na historii a přírodu. Součástí historicky orientovaného balíčku by mohla být návštěva Tvrze Hanička, Vojenského muzea v Potštejně nebo např. procházka po naučné stezce Opevnění Rokytnicka. Balíček zaměřený na poznávání přírodních krás Mikroregionu Rychnovsko lze vytvořit pomocí existujících pěších turistických tras vedoucími mezi jednotlivými atraktivitami. Lze také využít vytvořených naučných stezek v přírodních rezervacích, které nabízejí ucelený přehled informací o přírodních atraktivitách, např. Naučná stezka Bedřichovka nebo Naučná stezka Zemská Brána.

V každém případě by bylo také nutné uzpůsobit balíčky podle toho, jestli jsou určeny jako jednodenní či vícedenní. V případě vícedenních balíčků je vhodné uvést možnosti ubytování a stravování a lze je obohatit o tipy na sportovní vyžití či rekreaci. Samozřejmě se jedná pouze návrhy, tudíž lze s navrženými balíčky dále pracovat.

7 Závěr

Turismus představuje pro mnoho lidí po celém světě již nedílnou součást jejich životního stylu, neboť považují účast na cestovním ruchu za módní záležitost. Zároveň je ale nutné si uvědomit, že se cestovní ruch netýká pouze účastníků, nýbrž také zaměstnanců a podnikatelů, kteří se podílejí na jeho rozvoji a řízení. Organizace a řízení rozvoje turismu jsou důležitými činnostmi, jelikož na každou destinaci cestovního ruchu jsou kladeny požadavky, aby byla rozvíjena odpovědným a udržitelným způsobem pro zachování její jedinečnosti a potenciálu.

Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Rychnovsko byl vyhodnocen jako destinace s výjimečným potenciálem. Území destinace je atraktivní pro cestovní ruch díky existenci přírodních a kulturních atraktivit. Z hlediska ročních období je destinace využitelná jak v zimě, tak v létě. V zimním období disponuje destinace výbornými podmínkami pro sjezdové zimní sporty a lyžařskou turistiku. Pěší turistika a cykloturistika jsou aktivitami, které lze provozovat v destinaci v letní sezoně. Z dotazníkového šetření je zřejmé, že respondenti navštívili destinaci za účelem rekreace a odpočinku a návštěvy kulturních a historických památek a také za účelem aktivní turistiky. K nejnavštěvovanějším památkám patří Hrad Potštejn, Zámek Potštejn, Zámek Rychnov nad Kněžnou a tvrz Hanička. Nejvíce respondentů navštívilo destinaci v létě buď s rodinou, anebo s přáteli. Valná většina z nich v mikroregionu přenocovala v kempu v rozmezí 1-3 dnů.

Respondenti, kteří destinaci navštívili, projevíli zájem o navštívení destinace i v budoucnu, a zároveň ji hodnotí jako turisticky atraktivní, což lze považovat za žádoucí z hlediska rozvoje cestovního ruchu a zvýšení návštěvnosti. Pro zlepšení současného stavu byla navržena pravidelná správa webových stránek Mikroregionu takovým způsobem, aby sloužily jako nástroj internetové propagace mikroregionu. Doporučeno bylo i zřízení facebookových stránek mikroregionu a následná propagace prostřednictvím této sociální sítě. Navržena byla spolupráce mezi místními aktéry cestovního ruchu a podnikateli za účelem rozvoje agroturismu v destinaci, protože disponuje vhodnými předpoklady pro provozování této formy venkovského cestovního ruchu. V rámci nabízených řešení jsou také nastíněny možnosti balíčků služeb, jejichž nabídka by také mohla přispět ke zvýšení návštěvnosti destinace.

8 Seznam použitých zdrojů

Asociace regionálních značek: ORLICKÉ HORY originální produkt [online]. c2010-2022 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <https://www.regionalni-znacky.cz/orlicke-hory/>

Areál Černá Voda u Orlického Záhoří: Zima [online]. 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.arealcernavoda.cz/>

Bafuňářské závody [online]. Královéhradecká krajská centrála cestovního ruchu, c2000-2022 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://www.hkregion.cz/dre-cs/21664-bafunarske-zavody.html>

BERÁNEK, Jaromír a kol. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: Mag Consulting, 2013. ISBN 978-80-86724-46-1.

BÍNA, Jan. *Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky*. Urbanismus a územní rozvoj. V (1). 2002. ISSN 1212-0855.

BÍNA, Jan. *Využití potenciálu cestovního ruchu v České republice*. 2010. Brno: Ústav územního rozvoje, 2010

BOTLÍKOVÁ, Milena. Intenzita cestovního ruchu v České republice. In: *8. Mezinárodní vědecká konference: Aktuální trendy lázeňství, hotelnictví a turismu: Cestovní ruch jako faktor regionálního rozvoje* [online]. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2019, s. 10-16 [cit. 2022-11-09]. ISBN 978-80-7510-359-8. Dostupné z: <http://konferencehot.slu.cz/2020/sbornik2019-1.pdf>

Cesty a památky: Zámek v Kvasínách [online]. 2021 [cit. 2022-10-17]. Dostupné z: <https://www.cestyapamatky.cz/toulava-kamera/182-zamek-v-kvasinach>

Cesty a památky: Zámek v Rychnově n. Kněžnou [online]. 2021 [cit. 2022-10-17]. Dostupné z: <https://www.cestyapamatky.cz/toulava-kamera/191-zamek-v-rychnove-n-kneznou>

Cyklotrasy.cz: Orlické hory a Podorlicko [online]. c1998-2022 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: http://cyklotrasy.cz/encyklopedie/seznam.phtml?typ=32&id_t_oblasti=113903

CzechTourism: Základní informace [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj, 2022 [cit. 2022-10-23]. Dostupné z: <https://www.czechtourism.cz/cs-CZ/O-nas/Zakladni-informace/Zakladni-informace-o-agenture-CzechTourism>

ČECH, Jiří. Malá encyklopedie cestovního ruchu. In: KOTÍKOVÁ, Halina a Eva SCHWARTZHOFFOVÁ. *Cestovní ruch*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 80-85970-19-8.

Český horolezecký svaz: *Orlické hory* [online]. 2022 [cit. 2022-10-17]. Dostupné z: <https://www.horosvaz.cz/skaly-oblast-12/>

Český rybářský svaz: *Soupis pstruhových revírů na rok 2022* [online]. 2019 [cit. 2022-10-17]. Dostupné z: <https://www.rybsvaz.cz/beta/index.php/reviry/pstruhove>

Český statistický úřad: *Kartogramy: Turistické oblasti* [online]. 2015 [cit. 2022-11-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20537742/33015215m2.png/2ef15961-353d-49bb-8dd7-0e0e5345df21?version=1.0&t=1450178299070>

Český statistický úřad: *Kartogramy: Turistické regiony* [online]. 2015 [cit. 2022-11-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20537742/33015215m1.png/f16c040f-6aa8-4c68-825c-ffbee8cfb884?version=1.0&t=1450178296464>

DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ. *Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost*. 3. upravené vydání. Praha: Fortuna, 2019. ISBN 978-80-7373-151-9.

European Travel Commision: *What we do* [online]. 2022 [cit. 2022-10-23]. Dostupné z: <https://etc-corporate.org/what-we-do/>

GOELDNER, Charles R. a J. R. Brent RITCHIE. *Tourism: principles, practices, philosophies*. 11th ed. New Jersey: John Wiley, 2009. ISBN 978-0-470-08459-5.

GÚČIK, Marian. *Cestovní ruch: Úvod do štúdia*. Banská Bystrica: Slovak-Swiss Tourism, 2010, 307 s. Knížnica cestovného ruchu: 15. ISBN 978-80-89090-80-8.

HAMARNEHOVÁ, Iveta. *Geografie turismu: mimoevropská teritoria*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4430-8.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. 4. přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

HESKOVÁ, Marie. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 2., upr. vyd. Praha: Fortuna, 2011. ISBN 978-80-7373-107-6.

HIGGINS-DESBIOLLES, Freya. Sustainable tourism: Sustaining tourism or something more? *Tourism Management Perspectives*. 2018, 25, 157-160. ISSN 22119736. DOI:10.1016/j.tmp.2017.11.017

HOLEŠINSKÁ, Andrea. *Destinační management jako nástroj regionální politiky cestovního ruchu*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-5847-7.

HRALA, Václav, ŠAFARŽÍK, Viktor, ed. *Geografie cestovního ruchu*. 6., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Idea servis, 2013. ISBN 978-80-85970-79-1.

HUSÁKOVÁ, Martina. Use of the Multi-agent Paradigm in Sustainable Tourism. *Czech Journal of Tourism* [online]. Masaryk University, 2018, 7(1), 5-24 [cit. 2022-09-28]. ISSN 1805-9767. Dostupné z: doi:10.1515/cjot-2018-0001.

CHANDEL, Abhinav a Sita MISHRA. Ecotourism revisited: Last twenty-five years. *Czech Journal of Tourism* [online]. Masaryk University, 2016, 2016, 5(2), 135-154 [cit. 2022-09-28]. ISSN 1805-9767. Dostupné z: doi:10.1515/cjot-2016-0008.

CHKO Orlické hory: *Rozbory chráněné krajinné oblasti Orlické hory* [online]. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2022 [cit. 2022-11-29]. Dostupné z: <https://orlickehory.nature.cz/charakteristika-oblasti>

INDROVÁ, Jarmila. *Cestovní ruch I*. Praha: Oeconomica, 2004. ISBN 80-245-0799-4.

Infoglobe: ČR, Neratov v Orlických horách a kostel se skleněnou střechou – video [online]. c2022 [cit. 2022-10-17]. Dostupné z: <https://www.infoglobe.cz/tip-na-vylet/cr-neratov-v-orlickych-horach-a-kostel-se-sklenenou-strechou-video/>

Informační web územního plánování: NUTS [online]. Ústav územního rozvoje, c2002-2022 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/nuts.asp>

JANEČEK, Petr a JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. Motivace k návštěvě jako nástroj pro řízení destinací. In: *Aktuální problémy cestovního ruchu* [online]. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava. 2020. p. 62–72. 1. ISBN 978-80-88064-46-6.

JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Marketing v cestovním ruchu: Jak uspět v domácí i světové konkurenci*. 2. vydání. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-8147-1.

Jan Egon Kolowrat Krakowský Liebsteinský: Honitby v Orlických horách [online]. 2020 [cit. 2022-10-17]. Dostupné z: <http://www.kolowrat.com/cs/honitby-v-orlickych-horach>

KIRÁĽOVÁ, Alžbeta a Iveta HAMARNEHOVÁ. Urban tourism and regional development. In: KLÍMOVÁ, Viktorie a Vladimír ŽÍTEK, ed. *XXI. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2018, s. 1-5 [cit. 2022-11-09]. ISBN 978-80-210-8970-9. Dostupné z: doi:10.5817/CZ.MUNI.P210-8970-2018-64

KOTÍKOVÁ, Halina a Eva SCHWARZTHOFFOVÁ. *Cestovní ruch*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5188-6.

KOTÍKOVÁ, Halina a Eva SCHWARTZHOFFOVÁ. *Cestovní ruch a rekreace: organizace, řízení a marketing v destinaci*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4430-7.

KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4603-6.

KUBÍČKOVÁ, Helena. Fenomén agroturismu na příkladu Jihomoravského kraje. In: KLÍMOVÁ, Viktorie a Vladimír ŽÍTEK, ed. *XXIII. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2020, s. 352-361 [cit. 2022-10-18]. ISBN 978-80-210-9610-3. Dostupné z: doi:10.5817/CZ.MUNI.P210-9610-2020-45

Kudy z nudy: Dělostřelecká tvrz Hanička – předválečné opevnění ze 30. let [online]. CzechTourism, 2022 [cit. 2022-10-17]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/delostrelecka-tvrz-hanicka>

Kudy z nudy: Orlické hory na běžkách – Orlickohorská běžkařská magistrála [online]. CzechTourism, 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/orlickohorska-bezkarska-magistrala>

Kudy z nudy: Potštejn [online]. CzechTourism, 2022 [cit. 2022-10-17]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/kam-pojedete/oblasti/orlicke-hory-a-podorlicko/potstejn>

Kudy z nudy: Skicentrum Říčky v Orlických horách – nejlepší sjezdovky Orlických hor [online]. CzechTourism, 2022 [cit. 2022-10-17]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/ricky-v-orlickych-horach>

Kudy z nudy: Ski centrum Zdobnice – ideální pro začátečníky a rodiny s dětmi [online]. CzechTourism, 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/ski-centrum-zdobnice>

Kudy z nudy: Skiinterkriterium v Orlických horách – Ski centrum Říčky hostí závody ve slalomu a obřím slalomu [online]. CzechTourism, 2022 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktuality/ski-centrum-ricky-nejlepsi-stredisko-sjezdoveho-l>

Kudy z nudy: Zámek Potštejn – prohlídka historických interiérů [online]. CzechTourism, 2022 [cit. 2022-10-17]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/prohlidka-historickych-interieru-zamku-potstejn>

LINDEROVÁ, Ivica. *Cestovní ruch: základy a právní úprava*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2013. ISBN 978-80-87035-82-5.

LÖW, Jiří, Jaroslav NOVÁK a Tomáš DOHNAL. *Krajinný ráz a ÚAP*. In: VOREL, Ivan a Jiří KUPKA. *Aktuální otázky ochrany krajinného rázu* [online]. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2010, s. 67-74 [cit. 2022-10-17]. ISBN 978-80-01-04537-4. Dostupné z: http://www.krajinnyrasz.cz/KuKr2010/KOLEKTIVNI_MONOGRAFIE_2010.pdf

LUŠTICKÝ, Martin a Martin MUSIL. *Tourism impacts on tourism destination: Theory and practice. XX. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách*. Sborník příspěvků. Kurdějov: Masaryk university, 2017. 618-625. DOI: 10.5817/CZ.MUNI.P210- 8587-2017-80. ISBN 978-80-210-8586-22.

MARIOT, Peter. *Funkčné hodnotenie predpokladov cestovného ruchu ako podklad pre vytvorenie priestorového modelu cestovného ruchu*. *Geografický časopis* [online]. 3. Geografický ústav SAV, 1971, 1971, 23(3), 242-254 [cit. 2022-10-11]. ISSN 0016-7193. Dostupné z: https://www.sav.sk/?lang=sk&doc=journal-list&part=article_response_page&journal_article_no=27497

Městské informační centrum Rychnov nad Kněžnou: Pravidelné kulturní akce [online]. Rychnov nad Kněžnou, 2022 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <https://www.rychnovsko.info/kultura/pravidelne-kulturni-akce>

Mikroregion Rychnovsko [online]. Královéhradecký kraj, c2018 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://www.kr-kralovehradecky.cz/scripts/detail.php?id=95002>

MUSIL, Martin a kolektiv. *Potenciál a zatížení oblasti cestovním ruchem v souvislosti s ochranou životního prostředí: Oponovaná výzkumná zpráva pro veřejnou správu a další zainteresované subjekty*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1430-7.

Muzeum a galerie Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou: Památník Karla Plachetky [online]. c2018 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://www.moh.cz/plachetkuv-pamatnik>

Muzeum a galerie Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou: Synagoga - Památník Karla Poláčka [online]. c2018 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://www.moh.cz/synagoga-pamatnik-karla-polacka>

Muzeum a galerie Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou: Sýpka - Muzeum Orlických hor [online]. c2018 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <https://www.moh.cz/expozice-sypka>

Muzeum hraček Rychnov nad Kněžnou: Úvod - historie muzea [online]. c2005-2019 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <http://www.muzeumhracek-rk.cz/>

Natura 2000: Trčkov [online]. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2022 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <https://natura2000.cz/Lokalita/Pruvodka/?id=310&grid=GPMAD8R>

Naučné-stezky.cz: Městský vycházkový okruh Bylo nás pět [online]. 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.naucne-stezky.cz/mestsky-vychazkovy-okruh-bylo-nas-pet/>

Naučné-stezky.cz: Naučná stezka Antonína Čecha [online]. 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.naucne-stezky.cz/naucna-stezka-antonina-cecha/>

Naučné-stezky.cz: Naučná stezka Bedřichovka [online]. 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.naucne-stezky.cz/naucna-stezka-bedrichovka/>

Naučné-stezky.cz: Naučná stezka Bělá [online]. 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.naucne-stezky.cz/naucna-stezka-bela/>

Naučné-stezky.cz: Naučná stezka Opevnění Rokytnická [online]. 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.naucne-stezky.cz/naucna-stezka-opevneni-rokytnicka/>

Naučné-stezky.cz: Naučná stezka U císařské studánky [online]. 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.naucne-stezky.cz/naucna-stezka-u-cisarske-studanky/>

Naučné-stezky.cz: Naučná stezka Vápenka Skuhrov [online]. 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.naucne-stezky.cz/naucna-stezka-vapenka-skuhrov/>

Naučné-stezky.cz: Naučná stezka Zemská brána [online]. 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.naucne-stezky.cz/naucna-stezka-zemska-brana/>

Naučné-stezky.cz: Naučné stezky – okres Rychnov nad Kněžnou [online]. 2022 [cit. 2022-10-17]. Dostupné z: <https://www.naucne-stezky.cz/ns/kralovehradecky-kraj/okres-rychnov-nad-kneznou/>

Naučné-stezky.cz: Ovocná stezka [online]. 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.naucne-stezky.cz/naucna-stezka-ovocna-stezka/>

Naučné-stezky.cz: Pašerácká stezka [online]. 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.naucne-stezky.cz/paseracka-stezka/>

Naučné-stezky.cz: Planetární stezka [online]. 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.naucne-stezky.cz/planetarni-stezka-zamel-potstejn/>

Naučné-stezky.cz: První podorlická pivní stezka [online]. 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.naucne-stezky.cz/prvni-podorlicka-pivni-stezka/>

Naučné-stezky.cz: Rybářská česko-finská naučná stezka [online]. 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.naucne-stezky.cz/rybarska-cesko-finska-naucna-stezka/>

Nella.cz: Lyžařský areál Nella – Bartošovice v Orlických horách [online]. 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://nella.cz/>

NOVOTNÁ, Markéta, Bohumil FRANTÁL, Josef KUNC a Helena KUBÍČKOVÁ. Special Interest Tourism in the Czech Republic: Introduction and Overview. *Czech Journal of Tourism*, 2019. 8(1), 49–63. DOI: 10.2478/cjot-2019–0004.

NUNTHASIRIPHON, Sumalee. Application of Sustainable Tourism Development to Assess Community-based Tourism Performance. *Kasetsart Journal of Social Sciences*. Bangkok: Rajamangala University of Technology Krungthep, 2015, (36), 577-590.

OCHRANA, František. *Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu*. Praha: Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4200-0.

Okresní myslivecký spolek Rychnov nad Kněžnou: O nás [online]. Českomoravská myslivecká jednota, c2022 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://rychnov.cmmj.cz/o-nas/>

Orlické Záhoří: Stalo se – závod na saních rohatých s přednáškou a ukázkami jízdy [online]. c2016-2022 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <http://orlickezahori.eu/index.php/orlickezahori/stalo-se/1371-15-1-2022-zavod-na-sanich-rohatych-s-prednaskou-a-ukazkami-jizdy>

PAGE, Stephen J. *Tourism management*. 5th Editon. New York: Routledge, 2015. ISBN 9781138784574

PACHROVÁ, Stanislava. *Trvale udržitelný cestovní ruch*: Studijní materiál. Jihlava: Vysoká škola polytechnická, 2011.

PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3643-3.

PALATKOVÁ, Monika. *Marketingový management destinací: strategický a taktický marketing destinace turismu, systém marketingového řízení destinace a jeho financování, řízení kvality v destinaci a informační systém destinace*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-7211-0.

Památkový katalog: Ústřední seznam kulturních památek [online]. Národní památkový ústav, c2015 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/uskp>

Památkový katalog: Zámek Černíkovice [online]. Národní památkový ústav, c2015 [cit. 2022-10-17]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/zamek-784855>

PÁSKOVÁ, Martina. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu*. 3., přeprac. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-329-1.

PÁSKOVÁ, Martina a Josef ZELENKA. *Společensky odpovědný cestovní ruch*. Praha: Idea servis, 2018. ISBN 978-80-85970-91-3.

Podorlická pivní cyklostezka: Nejdelší pivní cyklistická stezka v ČR [online]. Hotel Rychnov nad Kněžnou, Matrix Hotels, c2016 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <http://www.podorlickapivnicyklostezka.cz/>

PRINCE, Solène. World Tourism Organization (UNWTO). In: BUHALIS, Dimitros, ed. *Encyclopedia of Tourism Management and Marketing* [online]. United Kingdom: Edward Elgar Publishing, 2022, s. 806-808 [cit. 2022-10-20]. ISBN 9781800377486. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.4337/9781800377486.world.tourism.organization.unwto>.

Ptačí oblast Orlické Záhoří: Chrástal polní [online]. 2011 [cit. 2022-10-17]. Dostupné z: <http://www.ptacizahori.cz/p/chrastal.html#.Y019SXZBxPZ>

Ptačí oblast Orlické Záhoří: Úvod [online]. 2011 [cit. 2022-10-17]. Dostupné z: <http://www.ptacizahori.cz/p/uvod.html#.Y02bu3ZBxPY>

RAŠOVSKÁ, Ida a Kateřina RYGLOVÁ. *Management kvality služeb v cestovním ruchu: jak zvýšit kvalitu služeb a spokojenost zákazníků*. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-247-5021-7.

Region Orlické hory: Jiráskova hřebenová cesta [online]. Region-tour.cz, c2008-2015 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.region-orlickehory.cz/aktivni-vyziti/turisticke-trasy/jiraskova-hrebenova-cesta/>

Region Orlické hory: Po pěchotních srubech Orlicka – Rokytnice Více zde: <https://www.region-orlickehory.cz/aktivni-vyziti/bezkarske-stezky/po-pechotnich-srubech-orlicka/> [online]. Region-tour.cz, c2008-2015 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.region-orlickehory.cz/aktivni-vyziti/bezkarske-stezky/po-pechotnich-srubech-orlicka/>

Region Orlické hory: Ski areál Jadrné - Orlické Záhoří [online]. Region-tour.cz, 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.region-orlickehory.cz/aktivni-vyziti/lyzovani/ski-areal-jadrne/>

Region Orlické hory: Skiareál Říčky v Orlických horách [online]. Region-tour.cz, c2008-2015 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.region-orlickehory.cz/aktivni-vyziti/lyzovani/skiareal-ricky-v-orlickych-horach/>

Regionální turistické a informační centrum: Vodácký průvodce po řece Orlici [online]. Kostelec nad Orlicí, 2013 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <https://www.rtic.cz/media/cache/file/bf/finalni-brozura-vyletu.pdf>

Rekreační areál Bedřichovka: Ski Bedřichovka [online]. 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.bedrichovka.cz/ski-areal>

RYGLOVÁ, Kateřina, Michal BURIAN a Ida VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch – podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4039-3.

Sdružení Neratov: Kostel Nanebevzetí Panny Marie [online]. c2019 [cit. 2022-10-17]. Dostupné z: <https://www.neratov.cz/navstivte-neratov/pro-poutniky/kostel/>

Sdružení Neratov: Neratovské poutní slavnosti [online]. 2019 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <https://www.neratov.cz/neratovske-poutni-slavnosti/>

Server České hory: Okolo města Říčky v Orlických horách [online]. c1999-2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.ceskehory.cz/turistika/ricky-v-orlickych-horach.html>

Server České hory: Okolo Vamberka přes Litice nad Orlicí [online]. c1999-2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.ceskehory.cz/turistika/vamberk-litice-nad-orlici.html>

Server České hory: Okolo Zdobnice přes Velkou Deštnou [online]. c1999-2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.ceskehory.cz/turistika/zdobnice-velka-destna.html>

Server České hory: Z osady Polanka do Skuhrova a přes Velký Uhřínov zpět [online]. c1999-2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://www.ceskehory.cz/turistika/polanka-skuhrov-velky-uhrinov.html>

SCHINDLER-WISTEN, Petra. *O chalupách a lidech: České chalupářství v období tzv. normalizace a transformace*. Praha: Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3613-9.

Skiareál Farák: informace [online]. 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <http://www.skifarak.cz/informace-farak>

Ski centrum Říčky v Orlických horách: Akce [online]. 2022 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <https://skiricky.cz/akce/#event-upcoming>

Ski centrum Říčky v Orlických horách: Běžecské trasy [online]. 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <https://skiricky.cz/bezecke-trasy/>

Ski centrum Zdobnice: Běžecský okruh [online]. 2022 [cit. 2022-11-03]. Dostupné z: <http://www.skizdobnice.cz/bezky.php>

Sokolí hnízdo: Penzion a restaurace [online]. c2022 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <http://www.sokolihnizdo.cz/>

Strategie komunitně vedeného rozvoje: období 2014-2022 [online]. Sdružení Splav, c2022 [cit. 2022-11-09]. Dostupné z: https://www.sdruzenisplav.cz/soubory/Strategie%202014%20-%202022/SCLLD_2017_analyza.pdf

Strategie území správního obvodu ORP Rychnov nad Kněžnou na období 2015 až 2024 [online]. DSO Mikroregion Rychnovsko, 2015 [cit. 2022-11-09]. Dostupné z: <http://www.dso-rychnovsko.cz/dokumenty/d-1033/p1=69>

SVOBODOVÁ, Hana a kolektiv. *Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie České republiky*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6229-0.

ŠAUER, Martin, Jiří VYSTOUPIL a Andrea HOLEŠINSKÁ a kol. *Cestovní ruch. Učební text*. Brno: Masarykova univerzita. 2015.

ŠÍP, Jiří. Diskuze na téma destinace cestovního ruchu. In: HOLEŠINSKÁ, Andrea, ed. *I. mezinárodní kolokvium o cestovním ruchu: Sborník příspěvků* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 179-183 [cit. 2022-10-25]. ISBN 978-80-210-8591-6. Dostupné z: <https://munispace.muni.cz/library/catalog/book/880>

ŠÍP, Jiří a kolektiv. *Aktuální témata cestovního ruchu: Venkovský cestovní ruch* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2020 [cit. 2022-10-10]. ISBN 978-80-210-9593-9. Dostupné z: <http://www.svecr.cz/monografie-svecr-venkovsky-cestovni-ruch/f15529>

TAHAL, Radek a kolektiv. *Marketingový výzkum: Postupy, metody, trendy*. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0206-8.

TITTELBACHOVÁ, Šárka. *Turismus a veřejná správa*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3842-0.

TRÁVNÍČEK, Jan a Jakub TROJAN. *Cestovní ruch a udržitelný rozvoj*. Brno: Vysoká škola obchodní a hotelová, 2012. ISBN 978-80-87300-21-3.

Tvrz Hanička: Průvodcovská trasa [online]. 2022 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <http://www.hanicka.cz/historie-tvrze>

UNTERSTEINER, Janosch. Die Destination. In: „Service Design“ in touristischen Destinationen [online]. Wiesbaden: Springer Gabler, 2015, s. 7-22 [cit. 2022-10-25]. ISBN 978-3-658-08063-1. Dostupné z: doi:https://doi.org/10.1007/978-3-658-08063-1_2

Vamberk: Muzeum krajky [online]. 2022 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <https://vamberk.cz/kultura-a-volny-cas/kultura/muzeum-krajky/>

Veřejná databáze [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jspx?_af=1&page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4089&katalog=33335&pvo=MLO202121&pvo=ML0202121&pvokc=65&pvoch=5213#w=

VOLGGER, Michael, Greta ERSCHBAMER a Harald PELCHANER. Destination design: New perspectives for tourism destination development. *Journal of Destination Marketing &*

Management [online]. 2021, **19**(100561) [cit. 2022-10-26]. ISSN 2212-571X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2021.100561>

Vojenské muzeum Potštejn: Expozice prvorepublikové československé armády [online]. 2022 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <http://www.ropik.cz/>

VYSTOUPIL, Jiří a Martin ŠAUER. Geography of Tourism in the Czech Republic. In: WIDAWSKI, Krzysztof a Jerzy WYRZYKOWSKI, ed. *The Geography of Tourism of Central and Eastern European Countries* [online]. 2nd ed. Springer International Publishing, 2017, s. 149-188 [cit. 2022-10-11]. ISBN 978-3-319-42205-3. Dostupné z: DOI 10.1007/978-3-319-42205-3_5

VYSTOUPIL, Jiří a Martin ŠAUER. *Základy cestovního ruchu: distanční studijní opora*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2006. ISBN 80-210-4205-2.

VYSTOUPIL, Jiří, Martin ŠAUER a Ondřej REPÍK. Quantitative Analysis of Tourism Potential in the Czech Republic. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendeliana Brunensis*, 2017. 65(3), 1085-1098. ISSN 1211-8516

WIWEKA, Kadek a Komang Trisna Pratiwi ARCANA. Rethinking the theory of tourism: What is tourism system in theoretical and empirical perspective?. *Journal of Business on Hospitality and Tourism* [online]. 2019, 5(2), 318-336 [cit. 2022-09-28]. ISSN 2527-9092. Dostupné z: [doi:10.22334/jbhost.v5i2.176](https://doi.org/10.22334/jbhost.v5i2.176).

World Tourism Organization: Sustainable development [online]. United Nations, 2022 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://www.unwto.org/sustainable-development>

World Travel & Tourism Council: About us [online]. 2021 [cit. 2022-10-23]. Dostupné z: <https://wttc.org/about/about-us>

Zákon č. 114/1992 Sb.: Zákon České národní rady o ochraně přírody a krajiny [online]. [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-114>

Zámek Rokytnice v Orlických horách: Zámecké panorama [online]. c2015 [cit. 2022-10-17]. Dostupné z: <https://www.zamek-rokytnice.cz/portfolio/zamecke-panorama/#prettyPhoto>

ZÁVODNÁ, Lucie Sára. *Udržitelný cestovní ruch: Principy, certifikace a měření*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4811-4.

ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. Cestovní ruch: Výkladový slovník. 2. vydání.
Praha: Linde, 2012, 768 s. ISBN 978-80-720-1880-2.

9 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

9.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 Členění cestovního ruchu	18
Obrázek 2 Systém cestovního ruchu.....	24
Obrázek 3 Lokalizační předpoklady cestovního ruchu.....	27
Obrázek 4 Realizační předpoklady cestovního ruchu.....	28
Obrázek 5 Selektivní předpoklady cestovního ruchu	29
Obrázek 6 Turistické regiony	35
Obrázek 7 Turistické oblasti	35
Obrázek 8 Území ORP Rychnov nad Kněžnou.....	36
Obrázek 9 Kolowratský zámek Rychnov nad Kněžnou	110
Obrázek 10 Zámek Potštejn	110
Obrázek 11 Hrad Potštejn	110
Obrázek 12 Zámek Rokytnice v Orlických horách	111
Obrázek 13 Zámek Kvasiny	111
Obrázek 14 Zámek Černíkovice	111
Obrázek 15 Kostel Nanebevzetí Panny Marie se skleněnou střechou Neratov	112
Obrázek 16 Interiér neratovského kostela se skleněnou střechou	112
Obrázek 17 Pevnost Hanička.....	112
Obrázek 18 Chřástal polní	113

9.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Bodové hodnocení lokalizačních podmínek	15
Tabulka 2 Vyhodnocení lokalizačních podmínek Mikroregionu Rychnovsko	50
Tabulka 3 Povědomí o destinaci	51
Tabulka 4 Návštěva destinace.....	52
Tabulka 5 Četnost návštěv destinace	53
Tabulka 6 Účel návštěvy destinace.....	54
Tabulka 7 Navštívené atraktivity	55
Tabulka 8 Zvolený způsob dopravy.....	55
Tabulka 9 Délka pobytu v destinaci	56

Tabulka 10 Zvolený typ ubytování	57
Tabulka 11 Doprovod do destinace	57
Tabulka 12 Roční období	58
Tabulka 13 Atraktivnost mikroregionu.....	58
Tabulka 14 Zájem o návštěvu v budoucnu	59
Tabulka 15 Plánovaný způsob dopravy	60
Tabulka 16 Preferovaný typ ubytování.....	61
Tabulka 17 Potenciální doprovod do destinace	61
Tabulka 18 Důvod nezájmu o návštěvu destinace.....	62
Tabulka 19 Preferované místo pro trávení dovolené	63
Tabulka 20 Hlavní zdroje inspirace k návštěvě destinace	64
Tabulka 21 Pohlaví respondentů.....	64
Tabulka 22 Věk respondentů	65
Tabulka 23 Vzdělání respondentů	65

9.3 Seznam grafů

Graf 1 Povědomí o destinaci.....	51
Graf 2 Návštěva destinace	52
Graf 3 Četnost návštěv destinace.....	53
Graf 4 Délka pobytu v destinaci	56
Graf 5 Zvolený typ ubytování.....	57
Graf 6 Roční období	58
Graf 7 Atraktivnost mikroregionu	59
Graf 8 Plánovaný způsob dopravy.....	60
Graf 9 Preferovaný způsob ubytování	61
Graf 10 Potenciální doprovod do destinace.....	62
Graf 11 Důvod nezájmu o návštěvu destinace.....	63
Graf 12 Bydliště respondentů	66
Graf 13 Porovnání míry turistické penetrace v ORP Rychnov n. K. a Královéhradeckém kraji v letech 2012-2021	67
Graf 14 Porovnání hustoty výskytu turistů v ORP Rychnov n. K. a Královéhradeckém kraji v letech 2012-2021.....	68

Graf 15 Porovnání hodnot TIR v letech 2012-2021 u KH kraje a ORP Rychnov n. K.....	69
Graf 16 Porovnání hodnot Defertovy funkce v ORP Rychnov n. K. a KH kraji v letech 2012-2021	70
Graf 17 Porovnání indexu turistického zatížení území v ORP Rychnov nad Kněžnou a Královéhradeckém kraji mezi lety 2012-2021.....	71

9.4 Seznam použitých zkratk

AIEST	Association of Scientific Experts in Tourism
CECTA	Central European Countries Travel Association
ČSÚ	Český statistický úřad
DSO	Dobrovolný svazek obcí
EHP	Evropský hospodářský prostor
ESPA	European Spas Association
ETC	European Travel Commission
EU	Evropská unie
EUTO	European Union of Tourist Officers
FEMTEC	World Federation of Hydrotherapy and Climatotherapy
FIJET	Federation of Travel Journalists and Writers
HoReCa	European Federation of Food, Agriculture and Tourism Trade Unions
HOTREC	Hotels, Restaurants & Cafés in Europe
HUZ	Hromadná ubytovací zařízení
ICCA	International Congress and Convention Association
LAU	Local Administrative Unit
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
ORP	Obec s rozšířenou působností
UNWTO	World Tourism Organisation
WATA	World Association of Travel Agencies
WTTC	World Travel & Tourism Council

10 Přílohy

Příloha č. 1 – Přehled obcí Mikroregionu Rychnovsko

Příloha č. 2 – Náhled dotazníku

Příloha č. 3 – Fotoarchiv zajímavostí v Mikroregionu Rychnovsko

Příloha č. 1 Přehled obcí Mikroregionu

Bartošovice v Orlických horách

Počet obyvatel: 198

Rozloha obce: 3561 ha

Nadmořská výška: 580 m. n. n.

Katastrální území: Bartošovice v Orlických horách, Vrchní Orlice, Malá Strana, Neratov, Podlesí a Nová Ves

Památky: kostel Nanebevzetí Panny Marie skleněnou střechou, kostel sv. Jana Nepomuckého, kostel sv. Máří Magdaleny, most se sochou sv. Jana Nepomuckého, sousoší Kalvárie na podstavě

Bílý Újezd

Počet obyvatel: 697

Rozloha obce: 1384 ha

Nadmořská výška: 333 m. n. n.

Části obce: Hroška, Masty, Roudné

Památky: kostel Proměnění Páně

Byzhradec

Počet obyvatel: 219

Rozloha obce: 532 ha

Nadmořská výška: 313 m. n. n.

Památky: v obci se nenachází žádné památky

Černíkovice

Počet obyvatel: 796

Rozloha obce: 1250 ha

Nadmořská výška: 316 m. n. n.

Části obce: Černíkovice, Domašín

Památky: kostel Povýšení sv. Kříže, zámek

Jahodov

Počet obyvatel: 97

Rozloha obce: 425 ha

Nadmořská výška: 410 m. n. n.

Památky: křucifix

Javornice

Počer obyvatel: 1074

Rozloha obce: 1841 ha

Nadmořská výška: 315 m. n. n.

Části obce: Javornice, Jaroslav, Přim

Památky: kostel sv. Jiří, socha Panny Marie Mariazellské, sousoší Piety

Kvasiny

Počer obyvatel: 1604

Rozloha obce: 666 ha

Nadmořská výška: 343 m. n. n.

Památky: zámek, napájecí kanál Dlouhá strouha, sousoší Kalvárie

Libel

Počer obyvatel: 166

Rozloha obce: 362 ha

Nadmořská výška: 325 m. n. n.

Památky: socha sv. Jana Nepomuckého

Liberk

Počer obyvatel: 675

Rozloha obce: 5406 ha

Nadmořská výška: 455 m. n. n.

Katastrální území: Bělá, Hláska, Prorubky, Rampuše, Malý Uhřinov, Velký Uhřinov

Památky: kostel sv. Petra a Pavla, kostel sv. Vavřince, kostel sv. Jana Nepomuckého, socha sv. Jana Nepomuckého, zřícenina hradu Rychmberk, socha Panny Marie Vambeřické, kaple Korunování Panny Marie, sousoší Kalvárie, socha Panny Marie Immaculaty

Lično

Počer obyvatel: 697

Rozloha obce: 629 ha

Nadmořská výška: 298 m. n. n.

Části obce: Lično, Ostašovice, Radostovice

Památky: kostel Zvěstování Páně

Lukavice

Počet obyvatel: 618

Rozloha obce: 1092 ha

Nadmořská výška: 378 m. n. n.

Památky: kostel Nanebevzetí Panny Marie, fara

Lupenice

Počet obyvatel: 259

Rozloha obce: 442 ha

Nadmořská výška: 330 m. n. n.

Památky: v obci se nenachází žádné památky

Orlické Záhoří

Počet obyvatel: 214

Rozloha obce: 2195 ha

Nadmořská výška: 680 m. n. n.

Katastrální území: Bedřichovka, Černá Voda, Jadrná, Kunštát, Trčkov, Zelenka

Památky: kostel sv. Jana Křtitele

Osečnice

Počet obyvatel: 293

Rozloha obce: 784 ha

Nadmořská výška: 545 m. n. n.

Části obce: Osečnice, Lomy, Proloh, Sekyrka

Památky: sousoší Kalvárie se sv. Máří Magdalenou

Pěčín

Počet obyvatel: 478

Rozloha obce: 1479 ha

Nadmořská výška: 507 m. n. n.

Památky: kostel Narození sv. Jana Křtitele, socha Panny Marie Karlovské

Potštejn

Počet obyvatel: 969

Rozloha obce: 903 ha

Nadmořská výška: 315 m. n. n.

Části obce: Potštejn, Brná

Památky: zámek, zřícenina hradu Potštejn, zřícenina hradu Velešov, kostel sv. Marka, kostel sv. Vavřince, socha sv. Venancia, sloup se sochou sv. Floriána

Proruby

Počet obyvatel: 50

Rozloha obce: 253 ha

Nadmořská výška: 480 m. n. n.

Památky: v obci se nenachází žádné památky

Rokytnice v Orlických horách

Počet obyvatel: 1985

Rozloha obce: 4020 ha

Nadmořská výška: 580 m. n. n.

Katastrální území: Rokytnice v Orlických horách, Dolní Rokytnice, Prostřední Rokytnice, Horní Rokytnice, Panské Pole, Hanička, Nebeská Rybná

Památky: městská památková zóna, zámek, kostel Nejsvětější Trojice, kostel sv. Filipa a Jakuba, kostel Všech svatých, pevnost Hanička, pěchotní srub R-S 74, sousoší Kalvárie, sousoší Nejsvětější Trojice, socha Krista na Olivetské hoře, kaple sv. Anny, kaple Panny Marie, socha Krista Trpitele, kašna

Rybná nad Zdobnicí

Počet obyvatel: 423

Rozloha obce: 917 ha

Nadmořská výška: 405 m. n. n.

Památky: v obci se nenachází žádné památky

Rychnov nad Kněžnou

Počet obyvatel: 10753

Rozloha obce: 3499 ha

Nadmořská výška: 320 m. n. n.

Katastrální území obce: Dlouhá Ves, Jámy, Lipovka, Litohrady, Lokot, Panská Habrová, Roveň

Památky: městská památková zóna, zámek, kaple Proměnění Páně se starým hřbitovem a pomníkem, kostel sv. Havla, Podorlický pivovar, vodní mlýn, socha sv. Marka, socha Krista Dobrého pastýře, socha sv. Antonína Paduánského, radnice, měšťanský dům, synagoga,

socha Piety, sousoší krucifixu se sv. Janem Nepomuckým a sv. Václavem, sousoší sv. Anny s Pannou Marií, socha sv. Jana Nepomuckého, rodný dům F. M. Pelcla s pomníkem

Říčky v Orlických horách

Počet obyvatel: 95

Rozloha obce: 1478 ha

Nadmořská výška: 635 m. n. n.

Památky: pěchotní srub R-S 87 Průsek

Skuhrov nad Bělou

Počet obyvatel: 1107

Rozloha obce: 1663 ha

Nadmořská výška: 379 m. n. n.

Části obce: Skuhrov nad Bělou, Brocná, Debřece, Hraštice, Nová Ves, Rybníčky, Svinná

Památky: kostel sv. Jakuba Většího, sochy sv. Jana Nepomuckého a sv. Václava

Slatina nad Zdobnicí

Počet obyvatel: 844

Rozloha obce: 1631 ha

Nadmořská výška: 420 m. n. n.

Památky: kostel Proměnění Páně

Solnice

Počet obyvatel: 2175

Rozloha obce: 1266 ha

Nadmořská výška: 332 m. n. n.

Části obce: Solnice, Ještětice

Památky: kostel Stětí sv. Jana Křtitele, sloup se sochou Panny Marie, radnice, zámek

Synkov-Slemeno

Počet obyvatel: 416

Rozloha obce: 724 ha

Nadmořská výška: 284 m. n. n.

Části obce: Synkov, Slemeno, Jedlina

Památky: v obci se nenachází žádné památky

Třebešov

Počet obyvatel: 302

Rozloha obce: 313 ha

Nadmořská výška: 304 m. n. n.

Památky: kaple sv. Václava

Vamberk

Počet obyvatel: 4531

Rozloha obce: 2103 ha

Nadmořská výška: 320 m. n. n.

Katastrální území: Vamberk, Merklovice, Peklo

Památky: kostel sv. Barbory, městský dům – Muzeum krajky, pomník Mistra Jana Husa, silniční most před Zdobnici se sochami, sousoší sv. Anny vyučující Pannu Marii, sousoší Kalvárie, smírčí kříž, židovský hřbitov, kostel sv. Prokopa, kašna

Voděradý

Počet obyvatel: 711

Rozloha obce: 1506 ha

Nadmořská výška: 362 m. n. n.

Katastrální území: Voděradý, Vojenice, Nová Ves, Vyhnanice, Ježkovice, Uhřínovice

Památky: renesanční tvrz

Záměl

Počet obyvatel: 151

Rozloha obce: 551 ha

Nadmořská výška: 292 m. n. n.

Památky: roubený hostinec

Zdobnice

Počet obyvatel: 175

Rozloha obce: 3304 ha

Nadmořská výška: 605 m. n. n.

Katastrální území: Velká Zdobnice, Malá Zdobnice, Kačerov u Zdobnice, Kunčina ves u Zdobnice, Souvlastní

Údaje týkající se počtu obyvatel, rozlohy a nadmořské výšky byly získány z veřejné databáze ČSÚ (2022). Informace o památkách obcí byly zpracovány na základě portálu pamatkovykatolog.cz (2022).

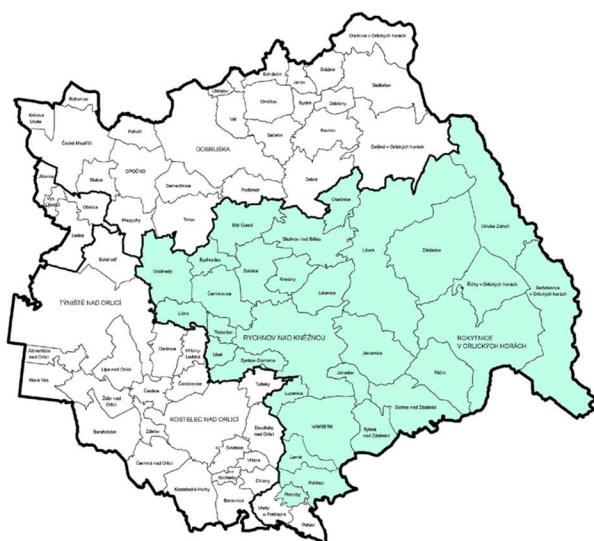
Příloha č. 2 Náhled dotazníku

Cestovní ruch v Dobrovolném svazku obcí Mikroregion Rychnovsko

Dobrý den,

jmenuji se Klára Miláčková a jsem studentkou České zemědělské univerzity v Praze. Ráda bych Vás tímto poprosila o vyplnění následujícího dotazníku, který se týká cestovního ruchu v oblasti Dobrovolného svazku obcí Mikroregion Rychnovsko. Dotazník je zcela anonymní a získané odpovědi budou využity pro zpracování diplomové práce.

Děkuji za Váš čas.

Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Rychnovsko vznikl v roce 2004. Území mikroregionu je tvořeno 30 obcemi. Jsou to například: Bartošovice v Orlických horách, Černíkovice, Kvasiny, Lično, Potštejn, Rokytnice v Orlických horách, Slatina nad Zdobnicí, Vamberk nebo Voděrády. Centrem mikroregionu je město Rychnov nad Kněžnou. Území mikroregionu je znázorněno na obrázku.

1) Znáte Mikroregion Rychnovsko?

- a) Ano, vím přesně, o jakou oblast se jedná
- b) Ano, ale nejsem si úplně jist/a
- c) Ne, tuto oblast neznám

2) Navštívil/a jste již někdy Mikroregion Rychnovsko?

- a) Ano, navštívil/a (*Pokračujte prosím, otázkou č. 3*)
- b) Ne, ale měl/a bych o návštěvu zájem (*Pokračujte prosím, otázkou č.13*)
- c) Ne, a nemám to ani v plánu (*Pokračujte prosím, otázkou č.16*)

3) Kolikrát jste danou oblast navštívil/a?

- a) Pouze jednou
- b) Dvakrát až třikrát
- c) Vícekrát

4) Jaký byl účel Vaší návštěvy oblasti?

Lze označit max. 3 odpovědi

- a) Rekreace a odpočinek
- b) Aktivní turistika
- c) Sportovní vyžití
- d) Návštěva kulturních a historických památek
- e) Návštěva příbuzných či známých
- f) Návštěva kulturní akce
- g) Jiné: .....

5) Navštívil/a jste některé z níže uvedených turistických atraktivit, které se nachází na území Mikroregionu Rychnovsko?

Lze označit max. 5 odpovědi

- a) Zámek Potštejn
- b) Hrad Potštejn
- c) Muzeum krajky Vamberk
- d) Tvrz Hanička
- e) Muzeum železnice (Rokytnice v Orlických horách)
- f) Zámek Rychnov nad Kněžnou
- g) Zámek Rokytnice v Orlických horách
- h) Rozhledna na Anenském vrchu (Bartošovice v Orlických horách)
- i) Zámek Kvasiny
- j) Plačtivá skála (Pěčín)
- k) Přírodní památka Uhřínov-Benátky (obce Liberk a Lukavice)
- l) Hrad Skuhrov nad Bělou
- m) Ovocná naučná stezka (Synkov-Slemeno)

6) Jak jste se do oblasti dopravil/a?

- a) Motorovým vozidlem
- b) Veřejnou dopravou (vlak, autobus)

- c) Na kole
- d) Jinak

7) Jak dlouho jste se v Mikroregionu Rychnovsku zdržel/a?

- a) 1 den bez přenocování (*Pokračujte prosím otázkou č. 9)*
- b) 1–3 dny s přenocováním (*Pokračujte prosím otázkou č. 8)*
- c) 4 dny a více (*Pokračujte prosím otázkou č. 8)*

8) Jaké jste zvolil/a ubytování?

- a) Hotel
- b) Motel
- c) Penzion
- d) Kemp
- e) Ubytování v soukromí
- f) U přátel nebo rodiny
- g) Jiné: .....

9) S kým jste danou oblast navštívil/a?

- a) Sám/sama
- b) S rodinou
- c) S přáteli

10) Kdy jste danou oblast navštívil/a?

- a) V létě
- b) V zimě
- c) Mimo hlavní sezonu (jaro, podzim)

11) Považujete oblast Mikroregion Rychnovsko za turisticky atraktivní?

- a) Ano, považuji
- b) Ne, nepovažuji
- c) Nepřemýšlel/a jsem o tom

12) Máte v plánu navštívit Mikroregion Rychnovsko znovu v budoucnu?

- a) Ano, mám to v plánu
- b) Nejsem si jist/a
- c) Ne, nemám to v plánu

Dále pokračujte otázkou č. 18.

13) Jakým způsobem byste se do oblasti plánoval/a dopravit?

- a) Motorovým vozidlem
- b) Veřejnou dopravou (autobus, vlak)
- c) Na kole
- d) Jinak

14) Jaký typ ubytování byste zvolil/a?

- a) Hotel
- b) Motel
- c) Penzion
- d) Kemp
- e) Ubytování v soukromí
- f) U přátel nebo rodiny
- g) Jiné: .....

15) S kým byste pravděpodobně do Mikroregionu Rychnovsko vyrazil/a?

- a) Sám/sama
- b) S rodinou
- c) S přáteli

Dále pokračujte otázkou č. 18.

16) Jaký je důvod Vašeho nezájmu?

- a) Nemám zájem o dovolenou v tuzemsku
- b) Považuji Mikroregion Rychnovsko za neatraktivní destinaci
- c) Nedostatečná nabídka ubytování
- d) Nedostatek atraktivit
- e) Jiné: .....

17) Kde nejraději trávíte dovolenou?

- a) V tuzemsku
- b) V zahraničí
- c) V tuzemsku i v zahraničí

18) Jaké jsou Vaše hlavní zdroje inspirace k návštěvě destinace obecně?

Lze označit max. 3 odpovědi

- a) Sociální sítě (Facebook, Instagram, YouTube)
- b) Internet
- c) Média, tisk

- d) Knihy, cestopisy
- e) Turistická informační centra
- f) Turistické informační portály
- g) Doporučení od přátel, známých či rodiny
- h) Jiné: .....

19) Jaké je Vaše pohlaví?

- a) Žena
- b) Muž

20) Jaký je Váš věk?

- a) 15-24 let
- b) 25-34 let
- c) 35-44 let
- d) 45-54 let
- e) 55-64 let
- f) 65 let a více

21) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) Základní
- b) Středoškolské bez maturity
- c) Středoškolské s maturitou
- d) Vyšší odborné
- e) Vysokoškolské

22) V jakém kraji žijete?

- a) Praha
- b) Středočeský
- c) Plzeňský
- d) Vysočina
- e) Jihočeský
- f) Karlovarský
- g) Liberecký
- h) Královéhradecký
- i) Ústecký
- j) Pardubický
- k) Jihomoravský

- l) Olomoucký
- m) Moravskoslezský
- n) Zlínský

Příloha č. 3 – Fotoarchiv zajímavostí v Mikroregionu Rychnovsko

Obrázek 9 Kolowratský zámek Rychnov nad Kněžnou

Zdroj: cestyapamatky.cz, 2021

Obrázek 10 Zámek Potštejn

Zdroj: kudyznudy.cz, 2022

Obrázek 11 Hrad Potštejn

Zdroj: kudyznudy.cz, 2022

Obrázek 12 Zámek Rokytnice v Orlických horách

Zdroj: zamek-rokytnice.cz, 2015

Obrázek 13 Zámek Kvasiny

Zdroj: cestyapamatky.cz, 2021

Obrázek 14 Zámek Černíkovice

Zdroj: pamatkovykatalog.cz, 2015

Obrázek 15 Kostel Nanebevzetí Panny Marie se skleněnou střechou Neratov

Zdroj: neratov.cz, 2019

Obrázek 16 Interiér neratovského kostela se skleněnou střechou

Zdroj: infoglobe.cz, 2022

Obrázek 17 Pevnost Hanička

Zdroj: kudyznudy.cz, 2022

Obrázek 18 Chřástal polní

Zdroj: ptacizahori.cz, 2011